ماشاء الله لا قوة الا بالله

الحمد که درین زمان افادت اقتران کتاب فیض انتساب بحالات اسوة الاخیار
عمدة الاطهار محبوب حضرت غفار سید بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار مسمی به

تذکرة المتقین

فی احوال خلفاء

سید بدیع الدین

من تالیف منیف تصنیف شریف ... صدق و صفا ... مظہر حسنات
... سید امیر حسن ... مولوی سید محمد حسن صاحب

۱۳۱۵ مطبع ... مطبوع

قیمت یکجلد ...

رسالہ ہذا از کتب ذیل انتخاب نمودہ ترتیب دادہ شد
از مضمون نسخۂ ہذا واضح است

ملفوظات حضرت سید ابو محمد ارغونؒ۔ وملفوظات حضرت سید ابو تراب قصور ومکتوبات
حضرت قاضی مطہرؒ۔ مکتوبات قاضی حمید الدین ناگوری۔ و لطائف اشرفی۔
آئین اکبری۔ بحر المعانی۔ ثمرات القدس۔ ملفوظات حضرت شاہ مدار صاحب
مرات مداری۔ رسالہ حالیہ مصنفہ حضرت قاضی محمودؒ۔ مکتوبات میر اشرف
جہانگیر سمنانیؒ۔ رسالہ مولوی سعیدؒ۔ رسالہ مولوی نجم الدینؒ۔ رسالہ شاہ علی نقی
رسالہ مولوی عبد الباسط قنوجی۔ رسالہ نادرہ۔ ملفوظ شیخ عین الدین۔
مکتوبات مولانا فخر الدین صوفیؒ۔ در المعانی۔ مکتوبات حضرت شیخ ابو نصر مکی۔
بحر المعارف۔ مکتوبات شاہ بو علی مدنیؒ۔ مخزن الاسرار۔ نور الاخیار
شوارق الولایت مصنفہ ملا وجدی النجدی۔ خزینۃ الابرار مصنفہ حضرت
قاضی مسعود شبانی۔ نور الہدایت۔ گلزار اوتاد۔ و سراج الہدایت۔
مکتوبات حضرت مولانا ظہور الاسلام۔ کنز الحقیقۃ۔ مدارج الولایت وغیرہ۔

العبد العاصی
محمد امیر حسن مداری القصوری۔ ڈاک خانہ مکنپور ضلع کانپور

ما شاء الله لا قوة الا بالله
لله الحمد که درین زمان افادت اقتران کتاب فیض انتساب در حالات اسوة الاخیار
عمدة الاطهار محبوب حضرت غفار سید بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار مسمی به
تذکرة المتقین
فی احوال خلفاء
سید بدیع الدین
من تالیف منیف و تصنیف شریف جناب [illegible] مظهر حسنات
مصدر برکات [illegible] مولوی سید محمد امین [illegible] مولوی سید محمد حسن صاحب
در مطبع عزیزی واقع کانپور مطبوع گردید ١٣١٥

١٣٥٣٤٦

بسم الله الرحمن الرحيم

سبحانك اللهم نحمدك بآلائك ونشكرك بنعمائك انت الحمد والمنة
ومنك البداية واليك النهاية فانك تبدي وتعيد كما قلت في كلامك المجيد
والصلوة والسلام على حبيبك ورسولك سيدنا الذي جاء في حقه لولاك
لما خلقت الافلاك وآله وصحبه الذين قال حبيبك في شانهم اصحابي كالنجوم
بايهم اقتديتم اهتديتم **اما بعد** فيقول العبد العاصي من عباد الله الجليل
الذي ليس له زاد الا شيء قليل اني اردت من زمان كثير ودهر طويل ان اكتب في
احوال الاولياء والصلحاء رسالة لتكون لي الى سعادة الدارين وسيلة

احب الصالحين ولست منهم | لعل الله يرزقني صلاحا

لكن لاجل هبوب الآفات من الخلق والايام لم يبد عني الزمان الى
اتمام المرام فناجاني نفسي ان الدنيا فانية ولا بد من الرجوع الى المولى الحق
فشرعت في ذكر اولياء الله الكرام اعني حضرت سيد بديع الدين قطب المدار

تا فراست حاصل نمودم و دست ارادت بشیخ المشائخ قبلۂ ارباب تحقیق کعبۂ اصحاب تدقیق مقرب جناب ذو المنن سید شاہ آل حسن المعروف بشاہ **اچھے میاں** صاحب دام اللہ فیوض برکاتہم که برادر کلان حضرت استاذی مرحوم مغفور اند دادم و شجرہ پیران طریقت برگرفتم نیز از انچه که جناب فیض مآب والد ماجد مرحوم را طریقه از مشائخان اینخانوادہ فاخرہ حاصل شدہ بود مفتخر شدم یا غفور الرحیم خاتمہ من و جمیع مسلمانان بخیر گردانا د بحرمت النون والصاد روزی اعز اسعد زمن مولوی سید محمد حسین اطال اللہ عمرہ از و اد اللہ قدرہ نسبت انتخاب حالات حضرت مرکز دائرہ ولایت مرجع اصحاب ہدایت نوبادۂ گلستان رسول الثقلین شمع شبستان جناب حسنین یا امام الثقلین سلطان العارفین وارث الانبیاء والمرسلین سیدنا سید **بدیع الدین** قطب الاقطاب قطب المدار قدس سرہ و خلفاء نامدار والا تبارش اصرار بلیغ رسانید و دربارۂ منتخب ہذا عزیز سلمہ و سبب استفسار سید اہتمام برزد ناچار از کتب تواریخ عربیہ و فارسیہ و ملفوظات و مکتوبات پیشوایان دین متین حضرت خاتم المرسلین صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم حالات بہم رسانیدہ برخی ازان نقل برداشتم و این اوراق را حصۂ اول تصور رسیدہ ترتیب دادم و موسوم به **تذکرۃ المتقین** نمودم که بعالم اسباب یادگارے باقی ماند توقع از ناظرین آنست که ہر کجا در ربط عبارت یا محاورہ خللے یابند لطفے

کہ لازمہ بشریت است راہ یافتہ باشد باید بنظر عاطفت باصلاح کوشند و اگر نتوانند

پوشند و اللہ المستعان بتوفیق ایزد منان مختفی نماند کہ این رسالہ ایست حاوی

بر نبذی حالات حضرت سید بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار قدس سرہ

و انتخاب حقیقت حال بعضے از خلفاء نامدار آنجناب و مختصر سیر حضرت

ممدوح الانام در کتاب سابقہ موسومہ بہ مختصر البیان ارقام کردہ بودم درین سطور

باختصاری کوشیدہ و باقی حالات دیگر خلفاء آنجناب انشاء اللہ تعالیٰ آیندہ خواہم نگاشت

ذکر حضرت سلطان العارفین قدوۃ الکاملین زبدۃ الواصلین سید بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار قدس سرہ

بدانکہ نام نامی حضرت سید بدیع الدین لقب قطب المدار عرف شاہمدار کنیت

ابو تراب است قطب المدار منصبی ست جلیل القدر ولیکہ باین عالی رتبت رسد

او واسطہ انتظام عالم و مرجع اولیا و اتقیا و صاحب تصرف سے شود ویرا

قطب الاقطاب قطب العالم قطب الارشاد و قطب کبری قطب اکبر ہم می گویند حضرت

حسنی و حسینی از سادات جعفریہ اند و در شہر حلب ملک شام بروز دوشنبہ بوقت

صبح صادق یکم شوال چہارصد و چہل و دو ہجرۃ النبی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم خانہ

حضرت قاضی قدوۃ الدین سید علی حلبی را از فیض مقدم منور بہ نور فرمودند

و بوقت ولادت باسعادت اکثر عجائبات بظہور درآمدند الغرض وقتیکہ حضرت

پنج سالگی رسیدند والد ماجد آنجناب برای تعلیم علم باستاد یگانه اش مولانا خدا بخش
شامی بود تفویض فرمود و او یکی از علماء متبحر دران دیار معروف بود و مشهور القصه
از روز مکتب نشینی تا فراغ علم کراماتیکه از آنحضرت بوقوع آمده درج صحائف اند
الغرض بعمر چهارده سالگی بکمال تبحر دران آوان نام نامیش شهرتے یافت بلکه
بعض علوم نوادر مثل هیمیا و سیمیا و کیمیا و ریمیا چون حضرت دیگری حاصل
نبود و در اکثر صحائف دریافته شد که کتب آسمانی و صحائف انچه که از انبیاء
کرام و بر پیشوایان و مقتدیان قوم جن نازل شده بودند بران کما حقه عبور
میداشتند الغرض بعد فراغ علم از والدین ماجدین اجازتی گرفته عازم حرمین
شریفین زادهما الله تعظیماً تکریماً شدند و باثنا راه در غاری مشغول یاد الهی
گشتند آخرش ندای غیب رسید که وقت حصول مطلب قریب گردید برخیز
و در سعادت کوش چنانچه از انجا عازم مکهٔ معظمه شدند و بیت الله شریف حاضر
بوده و سعادت طواف کعبهٔ معظمه حاصل نموده بعبادت معبود حقیقی مصروف
گشتند دران حال ندای آمد که بر مزار پر انوار جد امجد خود زود حاضر شو چرا که
انتظارت میکشد چنانچه حضرت قبلهٔ عالم بامداد بسوی مدینه منوره روانه شدند
و در طی مسافت کوشیده بعد چند روز بمدینهٔ طیبه رسیدند و از قبلهٔ انوار اطهر شرف
بزیارت گردیده بدرود خوانی مشغول گشتند آخرالامر بعالم روحانیت آنجناب را

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم از اسرار باطنی مالامال فرمودند و بر روایتی
چنین آوردہ اند کہ اشارہ بجانب حضرت علی کرم اللہ وجہہ نسبت حضرت
قطب المدار شد کہ این طالب حق را کہ از نسل تست تعلیم غوامضات معرفت
وحقیقت کردہ بتیم آر چنانچہ بموجب ارشاد مبارکش بعمل آمد حضرت نبی اکرم صلی اللہ
علیہ وآلہ وسلم دوبارہ بشمول عواطف فرمودہ بعطای نعمای غیر مترقبہ سرفراز نمود
وحضرت قطب المدار را حکم فرمودند کہ بہندوستان رفتہ در امر حق سعی بکار برے
چنانچہ از آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم اجازت حاصل کردہ عازم ہند گشتند و
ہدایت و ارشاد خلق اللہ را فرمودہ ومخلوق را رہنمونی نمودہ بر جہاز سوار شدند
روزی حضرت فضائل نبی اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم ارشاد میفرمودند کہ ارکان
جہاز از راہ عناد و اعتساف سخنہای مخالفانہ سر کردند حضرت از اوشان
ناخوش شدند و بمشیت ایزدی آن جہاز و رتباہی آمد و آن ہمہ در بحر فنا
غرق شدند مگر حضرت مع یازدہ کس از ان گروہ پر خاش جو بر تختہ باقی ماندند
و لبسی بر نیامد کہ آن باقی ماندگان ہم راہ فنا گرفتند حضرت قطب المدار را نا خدای
حقیقی بافضال خویش بر ساحل نجات رسانید عمارتی عالیشان از دور پدید آمد
وقتیکہ حضرت متصل وی رسیدند مردی بزرگ صورت فرشتہ سیرت را بر درش
ایستادہ یافتند آن پیر مرد سبقت سلام کردہ دران مکان رفیع الشان

آنجناب را بہمراہی خود برد و حضرت آن مقام بزرگی را از نہایت جاہ و حشم
بر تخت مرصع و مکلل زیب ساده یافتند و مودب قریبش رفتند آن بزرگ از
کمال شفقت و عاطفت نزد خود نشانید و طعامی پیش کرد آن طعام ملکوتی
بود نہ لقمہ از دست خود نوش کنانید لقمہ کہ از حلق فرو میرفت احوال یک طبق
از طبقات ارضی و سماوی بر دی منکشف میگشت الغرض از عرش تا ثری بر
حضرت مبرہن گردید و پس ازان آنجناب را لباس بہشتی پوشانید و فرمود انشاء اللہ
تعالی ترا گاہی خواہش اکل و شرب نخواہد شد و خرقہ کہ داده ام کہنہ و چرکین
نخواہد گردید آن بزرگ سر حلقہ ملائک عنصری بود نامش شمخیتا است و
بروایتی چنان ہم آمده کہ افتخار خرقہ و طعام از دست حق پرست حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم رحمت شد و ہمین قول اصح یافتہ شود و بالاتفاق
جمہور الغرض حصول این نعمای غیر مترقبہ بروایات صحیح و اقوال ثقات اظہر
من الشمس است حضرت قطب المدار در نواحی کالپی و گجرات وغیره افاضہ
عام فرموده متوجہ دیار ہند گشتند و باز عازم مکہ معظمہ و مدینہ طیبہ شده و سیر حسنات
نموده در احسن البلاد حاضر شدند از سعادت طواف خانہ کعبہ معظمہ مشرف بوده از
مقدس زمین در کاظمین شریفین زیارات مزارات ائمہ کرده در بغداد پر نور در
جہر آمده الا بی بی نصیبہ خواہر حضرت محبوب سبحانی شیخ محی الدین عبد القادر جیلانی

رحمۃ اللہ علیہ شنیدہ حاضر آستانہ شدند و ایشان را ہیچ از اعقاب
نبود بدعاے حضرت قطب المدار صاحب اولاد گردیدند حضرت
آنجا بہر کوس رفتہ مدتے بیاد حق مصروف بودہ باز بہ بغداد تشریف
آوردند و صاحبزادگان بی بی نصیبہ موصوفہ اعنی حضرت سید محمد
برادر خورد سید احمد و میر شمس الدین حسن عرب و میر رکن الدین
حسن عرب برادر زادگان بی بی نصیبہ مرحومہ بہزار دل و جان
خریدار تقدر رفاقت حضرت بودہ در حلقہ ارادت کیشان درآمدند
و بہمراہی والا ارادہ فرمودہ در کربلا معلی رسیدند و از انجا
مشرف بزیارت شدہ در نجف اشرف درآمدند حضرت قطب المدار
در انجا حضرت سید جمال الدین و غیرہم مذکورین را معتکف فرمودہ
عازم ہند گردیدند و سیر روے زمین نمودہ در اجمیر رسیدند و بر کوہ کلا
پہاڑی قیام فرمودند حضرت خواجہ معین الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ
براے ملاقات والا تشریف آوردند و در ہر دو بزرگواران باہم
کمال اتحاد را دریافت بر جاے قیام حضرت قطب المدار ہنوز
زیارتگاہ عام خلائق میشود الغرض حضرت سیر ملک ہند فرمودہ متوجہ
مکہ معظمہ گردیدند بعد فراغ زیارت خانہ کعبہ مکرر در نجف اشرف رسیدہ
و معتکفان مذکورہ بالا را بہمراہی گرفتہ بشہر حلب ملک شام تشریف

ارزانی فرمودند و در قصبه حیار که متصل مضافات حلب ست داخل شده
و رخت اقامت انداخته و حضرت سید ابو محمد ارغون و حضرت
سید ابو تراب منصور و حضرت سید ابو الحسن طیفور صاحبزادگان
حضرت سید عبد الله را للبیده دو ر فرزندی خود سرفراز فرموده و
و بخدمت اشرف نهاد و روانه مدینه طیبه شدند و چندر و ز دران جا معتکف
ماندند باری بیاوری بخت همایون بمجلس مقدس سید الانام علیه التحیة
والسلام مشرف اندوز شدند و بعد حصول نعمای دو جهانی و دولت
جاودانی بحکم حضرت نبی صلی الله علیه وسلم برای هدایت ملک هند ماذون
و مامور گشتند و آن حضرت صلی الله علیه وسلم ارشاد فرمودند که متصل قنوج
دشتی ست که دران میان جانب جنوب لاهیت از وسط هند آیا عزیز
پیهم می آید و آن زمین حق تعالی برای تو مخصوص کرده است آن
اراضی مرجع خلائق خواهد شد و مضجع و مدفن تو در انجا خواهد گردید المختصر
اجازتش حاصل کرده و سیر ملک عجم و غیره نموده بخراسان تشریف ارزانی
فرمودند قطب آنجا از بیخبری خود بیخبر ماندند و بخدمتش حاضر نشده حضرت
سید جمال الدین تفریحا سیر کرده بآن سمت رسیدند حسب اتفاق
از وی ملاقی شدند و گفتند که درینجا حضرت قطب المدار رونق افروز بود
چرا از شرف سعادت محروم ماندی جواب داد چه حاجت که حاضر شوم

وی ولی اندرون هم ولی ام کلمه بے ادبی که بیان آورد باعث کلفت
خاطر عاطرش گردید و بیک نظر غیظش همه کرامتش مسلوب گشت سید صفا
برفور درگاه خود تشریف آورد وقتیکه روبرو حضرت شد فرمود که العزیز
شاید نصیر الدین طمع از کت را نکه رساخته بپاس ادب خموش ماند و
هیچ نگفت ساعتی نگذشته بود که نصیر الدین بحال خسته حاضر شد و کلماتیکه
شایان شان فقرا نباشند گفته بود ازان توبه کرد و معذرت خواست
حضرت قطب المدار از سید ممدوح گفته اعلا بآنمنصب بحال فرمود الغرض
حضرت سیر و هدایت کرده در بلاد هند تشریف آوردند و بیشمار مخلوق در حلقه
بیعت و ارادت در آمد حضرت قطب المدار اراده اجمیر کرده در شهر پرسیدند
در کوکلا پهاڑی حضرت سید جمال الدین و سید احمد را در اعتکاف نشانیده
خود بدولت بجانب کالپی عنان عزیمت منعطف ساختند وقتیکه
حضرت بکالپی نزول اقبال و حلول اجلال فرمودند خبر فیاضی و کرمش
مشتهر گردید قادر شاه بن محمود شاه که از نبایر فیروز شاه دهلوی بود
اراده حاضر شدن بخدمتش در سر میداشت مرشدش بوجهی منع میکرد
که وقتیم انیکه درا وند شاه ست از انجا رفتن در نظرش کمتر خواهد شد
بارے بوقت نصف النهار موقع یافته حاضر گردید عماد الملک پادشاه قوم
جن که بر در حجره اقدس حاضر بود حاکم را از اندرون رفتن ممانعت کرد

وگفت اکنون وقت نیست به بین آفتاب از حدت بر جلال ست و وقت
زوال درین وقت باز شوی حالا با بیخواب باز نیست حاکم هتک شان
شاهی سگالیده بهم بر آمد و فرس خود را قریب حجره رسانیده و خواست
که سر بالا کرده بنگرد و دیوار حجره بلند شد سرهنگی را گفت فیلی که بسیار
طویل القامت ست حاضر کن چنانچه فیلی طلبیده بر وی سوار شده
نگریست باز دیوار حجره بلند یافت در انوقت خشمگین و نامراد و واپس شد
و بحضرت اقدس خبری رسانید که بدار الحکومت نا بنا شد حضرت عبور
دریای جمن فرموده قیام کرد و بمکافات این بی ادبی قادر شاه بقهر الهی
مقهور شد و همه جسمش پر آبله گردید هر چند حکماء حاذق سرگرم معالجه بودند
مگر سودمند نمی شد شیخ سراج از انجام کار بیخبر شده تدبیرها می کرد آخرش
ناتمام می یافت ناچار از زبان خود لیسیدن آغاز کرد مگر این هم
کارگر نشد چنانکه احوال امداد شیخ سراج با نحضرت منکشف گشت بر زبان
قضا ترجمان گذشت که سراج چرا نسوخت بمجرد ارشاد این کلمه حالت
شیخ دگرگون گردید و در تمام بدن وی آتش سوزش مشتعل شد
شیخ از سر تا پا بسوخت و از حاضرین وقت وصیتی کرد که نعشم را بلا غسل
دفن کنید و باز بآن صعوبت مبتلا شده فدای قادر شاه شد متکفلان
امور تجهیز و تکفین بوجه لاعلمی نه بر خاطر شیخ وصیتش را خلاف طریق

شرع شریف فهمیده باهم مشورے همیکردند که حالا چه کرده شود که کسی
از ان میان نکته دانی رابکار برده گفت اول بر انگشت خنصر کرا او نیز
جزو بدن ست چند قطرات آب انداخته امتحان کنید وقتیکه بر وے آب
انداختند مثل خاکستر آب گداخت آن وقت نشار شیخ بر همه ها
ظاهر گشت پس بلا غسل و دفن نموده شد و بمملکت قادر شاه تزلزل آمد
این واقعه در تاریخ هند مندرج ست با مقربان بارگاه الوهیت تیجه[illegible] اوفی
همین ست که بظهور آمد معاذ الله من ذالک

پروانه ازان سوخت که با شمع در افتاد		با سوختگان هر که در افتاد بر افتاد

حضرت قطب المدار از انجا متوجه بجونپور شدند واقع کالپی چونکه بوجه شهرت
گوش گزار سلطان ابراهیم شرقی شده بود پیشوائی کرده بکمال عجز وانکسار
مع اراکین سلطنت قدمبوسی حاصل نمود و بدار الامارت خود آورده
از نعمت بیعت مع اعیان سلطنت سرفراز شد حضرت قاضی شهاب الدین
ملک العلما بر بحث و اعتراض آماده شد و خصومتی از آنجناب اختیار نمود
و بدربار سلطان مذکور خبر بگے دور از کار رسانید مگر باوجود و تفتیش که سلطان
بیکرد اصلا در پیش معامله پیدا و ملتفت نشد و وقتیکه کرامات بالهرات که از
آنجناب ظهور میشدند دید بخاطر خود منفعل گردید و بغرض سلسله جنبانی
دو سوال نوشته بخدمتش ارسال داشت در جوابش حضرت قطب المدار

مکتوبی ارقام فرمودند **مکتوب شریف** برادرم قاضی شهاب الدین
شمس عمر دولت آبادی بدانند که کتابت او بنبیرهٔ سید المرسلین سید
طاهر دام سیادته و نظام الدین برین درویش رسانید معلوم گشت که
در کتابت آن برادر چنین باز دیده بود که از بیشتر مردمان جهان تسامع
میشود که سید مذکور را مخصوص بملاقات آن حضرت میسر می آید و تنها سعادت
این معنی رو بنماید و هیچ یکی مردیگری را آن در بسته نمی گشاید چگونه بود و
دیگر آنکه اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِیَاءِ همین علم است که ما تحصیل کردیم یا آن
علم علمی دیگر است این سوال را حل فرمایند ای برادر عوام را دانستن
اسرار خواص الوهیت بس مشکل است که بندگان را در اسرار
شاهان بار نیست بدانکه گوشه نشینان خانقاه عدم که مردانند و
برکب نَفَخْتُ فِیْهِ مِنْ رُّوْحِیْ شهسوارانند و در مقام قرب
قریب اند و از سایه حدوث خویش دورانند جبرئیل را بر کاری داری
نمی گیرند و میکائیل را بقاشیه برداری نمی پذیرند ایشان بیک تگ
از مهر و عالم بیرون می آیند و بصحرای الوهیت و بعالم لامکان و ناکجا
و ناپیدا ناهی جولان مینمایند لَیْسَ عِنْدَ اللّٰهِ صَبَاحٌ وَّلَا مَسَاءٌ مقام
دارند و بعالم یَمْحُو اللّٰهُ مَا یَشَاءُ وَیُثْبِتُ محو و محو اند بی نام و نشان
از جملهٔ خلائق حق تبارک و تعالی را غیرتی که با این قوم است از نظر مردمان

محفوظ و مستور بیدار و اِنَّهٗ مِفْتَاحُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ این درویش
در بسته بر و بکشاید که مامور بامر الله تعالے است وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰی
اَمْرِهٖ وَلٰکِنَّ اَکْثَرَ النَّاسِ لَا یَعْلَمُوْنَ وخویشتن را بکسوت بشری بدو
بنماید که بدان مامور است چون این معنی آن برادر را معلوم گشت دیگر
آنکه اَلْعُلَمَآءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِیَآءِ که رسیده نیز شمع باش بیش ازان که
از کنج خانه عدم بسوی منزل وجود یَخْرُجُ مِنْۢ بَیْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَآئِبِ
در بازنمود آن مقبولان حضرت ازل را بروز میثاق ندا بر آمد اَلَسْتُ
بِرَبِّکُمْ جلیل الجبار بے حروف و اصوات گفت هنوز آنرا فراموش کرده اند
همان حالت در ایشان متاثر است و در مقام ایشان نه ماضی نه مستقبل است
وانچه درکتابت ازل و ابد است بدان واقف اند این علم میراث انبیار
است اے برادر همچنین ورثة الانبیا باید که مر ایشان راست و از جمله
مواهب الٰهی و اسرار عالم نامتناهی است و از همه مخلوقات پوشیده که
ان من العلم کهیئة المکنون لایعلمها الا العلماء باالله
وانچه در لوح مکنون است معائنه و مشاهده در نظر ایشان است
و از عالم کن تا دخول بهشت و دوزخ انچه که تو دو هست و خواهد بود
پیدا اند و احوال فردائے قیامت جزو کل پیدا اند وَامْتَازُوا الْیَوْمَ
اَیُّهَا الْمُجْرِمُوْنَ ۵ و هرگاه که مردان در روز بعث بایکدیگر آمیخته

پدید آیند ایشان مخلصان را از مجرمان علحده گردانند تا سعید از شقی
شناخته شوند و از بهر ظهور فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ
ایشان اند و در عالم خدایگان محیط و ایشان را میرسد که العلماء ورثة
الانبیا خوانند و مردانیکه بعلم ظاهر مغرور اند و باندک زهد مشهور اند و باندک
سکر مسکور چه توان کرد فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ و علمیکه آن براه
راست بواسطه آن بر سر این سر توان رسید اگر درین سطور نوشته آید
علماء ظاهر که طاقت شنیدن حقیقت ایشعنی ندارند زیر و زبر گردند
حقیقت ایشعنی شریعت را مغلوب کند اولیا مستهلک که درین راه
کشته شدند بمطلوب و مقصود رسیدند و در مقام العلماء ورثة الانبیاء
بودند علم بانواع است اگر مختصری درین راه بیان کنم دراز گردد و
عالمانیکه در مقام العلماء ورثة الانبیاء بودند علمیکه از و معرفت عز اسمه
حاصل آید کما حقه دانستند و کسانیکه بتحصیل علم ظاهر مشغول شدند
و عمر بسر بردند آخر الامر اَلْعِلْمُ حِجَابُ الْاَكْبَرُ دیدند معرفت حق
درین علم ظاهر دور دراز ست از آموختگی خلق را حاصل نباید و علمیکه آن
براه راست با رنج بسیار و کد بشمار حاصل آید و درین درشه کسب
رنج و کد نیست هر کرا درین مقام جاست از عرش تا ثری زیر پاست
بهشت بخشان و دوزخ آشامان در گاه اند از صلب پدر در رحم مادر

میراث یافتند وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَی
الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْۢبِئُوْنِیْ بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ در مقام
مناجات موسیٰ علیه السلام ایشان حاضر بودند و نود هزار
کلام که در مقام قرب قاب قوسین او ادنیٰ که حق تعالیٰ
که در شب معراج با محمد مصطفیٰ صلی الله علیه و آله وسلم گفت
چون نود هزار کلام ایشان طلبیدند از محمد مصطفیٰ صلی الله
علیه وسلم شنیدند و واصل مصافحه گردیدند و در حیات و ممات
ایشان حاضر بودند و کل را دریافتند چون آن سلطان لولاک لما
خلقت الافلاک واظهرت الربوبیت مقام و منزلت ایشان
بس بلند دید براین مسکینان نواخت و از خدای تعالیٰ دعا خواست
اللّٰهم احینی مسکینا وامتنی مسکینا واحشرنی فی زمرة المساکین
برحمتک یا ارحم الراحمین بمعائنه جواب بدربار جهان مدار
حضرت حاضر شده بسابقه ارادت در آمد و از نعمت خلافت هم مفتخر
گردید حضرت قطب المدار در انجا چندی مقام فرمود مع رفیقان
جانباز سیر نموده عنان عزیمت بجانب کنتور راجع فرمودند و در مسجد
قصبه قیام ورزیدند حضرت قاضی محمود در حلقه بیعت داخل شده
مشرف بخلافت شدند المختصر حضرت قطب المدار در گهائم پور

قدم رنجہ فرمودند وای آنجا لاولد بود از آنحضرت ملتجی شدند چنانچہ
از دعاے والایش دو فرزند ارجمند تولد شدند ہنوز نسلش
بآن قصبہ موجود است الغرض برین منوال سیر گلشن ہستی نمودہ
وہدایت فرمودہ در بلدہ سورت بسیر رفتند کہ سر راہ چند اعمی بہ نظر
سوال نشستہ بودند حسب عادت از انہا ہم سائل شدند حضرت شاہ
بر حال ایشان رحم خوردہ بقلیل آب طہارت خود شخصی را از ہمراہیان
مرحمت کردند تا بچشمانش ماس وملاقی شود چنانچہ ببرکت توجہ
حضرت ہمگی بینا شدند غرض کہ در تلقین وارشاد خلق اللہ سعی
مبذول فرمودہ عازم بیت اللہ شریف شدند وحج الاخر کوشیدند
وبعد فراغ حج مراجعت بملک ہند فرمودہ متوجہ باراضی مکن پور گردیدند
بآن مقام کہ اشارہ رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم شدہ بود
در انجا تالابی دیدند وصداے یا عزیز شنیدند از قدرت حق معاً
تالاب خشک شد وآوازش بند گردید حسب دستور رفقایش
در آنجا ہم حجرہ کلوخی تیار کردند سبحان اللہ قادر بیچون وبیچگون
از تفضلات بیغایات خود آن پاک زمین را بسبب ورود یا عزیز
از وجود منبع الجود آنجناب چنان عزتی بخشید کہ ذرہ ذرہ اش
پرنور آفتاب عالمتاب شرف دارد ابیات

که ازار وتمندان ارجمند بود آیسے طلبید شاه ایبن موصوف هرچند
جستجو بهم رسانید گر آب دستیاب نگردید خداے تعالی اضطرارش
پسندیده نموده بپاس خاطرش که یکی از بندگان خاص بود چشمه فیض
ورسوا و مکین نورا ز دریاے رحمت بے پایان خویش جاری فرمود
و هنوز بلفظ اتیبن نامیست وقتیکه آوازه فیاضی و کرم حضرت قطب المدار
بگوش اهل عالم رسید کثرت مردمان وضیع و شریف بر آستانه اش
گرویده جهاسے ذخیره اندوز سعادت و بمر متش شده کامران گشت
دران نزدیکی حضرت قاضی سطهر هم بغرض مباحثه بخدمتش حاضر شد
و بحثی پیش کرد آخر با عتراض خود نادم بوده در حلقه خاصان در آمد
ذکرش آینده ارقام کرده خواهد شد انشاء الله تعالی غرض که دران
آوان عرائض سلطان ابراهیم شرقی بنابر طلب حضرت مع تحف
و تحائف از جونپور وارد شدند حضرت قطب المدار بنظر ایفار وعده
که از اهالیان جونپور کرده بودند حضرت سید ابو تراب فنصور خلیفه
و جانشین خود را بر جاده افاده گذاشته و عزم جونپور کرده رونق بخش
لکهنو گشتند شهره آمد و الاعالمگیر شد حضرت شیخ مینا بخدمت اقدس
حاضر گردیدند و مشمول عواطف حضرت بوده سعادتے اندوختند روزے
حضرت قطب المدار بحالت انبساط ارشاد فرمود که شیخ مینا استغناے

دارد که صاحب ولایت اینجا کرده شود و چنانچه بعده هر که از
اہل حوائج بدر بار و الا حاضر شدند حکم دادند که بهراهی قاضی شهاب الدین
پرکاله آتش رفته فائز بمرام شوید چنانچه معرفت حضرت قاضی شهاب الدین
جار نماز بی نزد شیخ سینا فرستادند و حاجتمندان را همراه وے کردند و فتیکه
شیخ ازین نعمت خود را مفتخر دید آن مصلے را بر سر نهاده در حق اہل غرض
از خداے تعالیٰ دعاے خواست که الٰہی به برکت مصلّے شریف حاجات
این درماندگان برآر حق تعالیٰ دعایش قبول فرمود و شیخ سینا
برای اداے شکریه این نعمت که مرحمت شد باز بخدمتش حاضر گردید
و چندی در حضرت مانده شرف سعادت اندوخت این آن سعید ازل
بود که از وقت ولادت مدام مدنظر حضرت بوده بانواع تلطفاتش
مفتخر همی ماند چنانچه بعض مورخین چنین نقل کرده اند که وقتیکه حضرت
قطب المدار از جونپور معه رفیقان و اصحاب صوب لکهنو عزم کردند
و در شهر نیتی رسیده هنگامه تلقین و ارشاد گرم فرمودند و ران روز
یوم السلخ بود بوجه کثرت ابر رویت هلال نشد بامدادش مردمان
حاضر آستانه گردیدند و التماس کردند که دیروز هلال بنظر نیامده
امروز چه کرده شود فرمودند کی تامل کنید لحظه نگذشت که زاے
از در در آمد و عرض کرد که کودکے تولد شده است و از شیر

رغبت نمی کند فرمود غم مخور او تا ماه صیام صائم خواهد ماند بوقت
افطار افطار خواهد کرد از شنیدن این حال سوال سائلان حل شد
و فرمود که این کودک با خدا و صاحب ہدایت خواهد گردید چنانچه
حسب الارشاد بظهور آمد المختصر حضرت قطب المدار از انجا عزم فرموده
و خلق الله را رہنمونی نموده متصل جونپور رسیدند سلطان ابراہیم
و ملک العلما و دیگر عمایدِ شہر باستقبالش حاضر شده باعزاز و اکرام تمام
در شہر تشریف شریفش بردند از حسن ارادت شان حضرت چند
سال در جونپور افاده عام فرمودند و عالمی ذخیره اندوز عاطفت
و مرحمتش شده مفاخرت دارین اندوخت حضرت از جونپور اراده
مکنپور فرموده رونق افزای مکن پور شدند و صاحبزاده خود را در آغوش
عاطفت بگرفتند

ذکر حضرت سلطان الصالحین ملک العرفا السید ابو تراب منصور قدس الله سره العزیز

آورده اند که صاحبزاده اعنی حضرت سید ابو تراب منصور بن سید
عبد الله بن سید ابراہیم بن سید جعفر بن سید محمود الدین حلبی برادر
حضرت سید بدیع الدین بن قاضی قدوة الدین سید علی حلبی بن
سید بهاؤ الدین بن سید ظہیر الدین بن سید اسمٰعیل بن سید احمد

بن حضرت امام جعفر صادق بن حضرت امام محمد باقر بن حضرت امام
زین العابدین بن امام حسین بن حضرت علی کرم الله وجهه رحمهم الله
ارواحهم اجمعین قائم مقام و سجاده نشین حضرت قطب المدار است
و جامع علوم صوری و معنوی شده بکمالات عالیه اتصاف داشت
چنانچه از وفور علم و عمل و باخلاق حسنه سید را همعصرانش ملک العرفا در
مکتوبات و ملفوظات خود تحریر کرده اند سه برادر حقیقی بودند یعنی حضرت سید
ابو محمد ارغون و سید ابو الحسن طیفور و حضرت ممدوح در شهر حلب ملک شام
بر قصبه جنار که متصلات حلب است توطن داشتند از بدو شعور آثار نجابت بلندی
بر ناصیه های منور شان تابان و انچه که حالت در صالحین می باشد جبلی در
صاحبزادگان موصوف پیدا و آشکارا بود و در کمال صلاح و تقوی هر یک
بے نظیر بودند المختصر هر سه خواجگان را اشتیاق قدمبوسی جد امجد خود
بدرجها در خاطر جاگزین شد و منتظر وقت بودند که حضرت از قدوم
میمنت لزوم دیده انتظار مشتاقان را منور فرمایند و حضرت قطب المدار
را زمانه کثیر از وطن شریف تشریف آورده گذشته بود و در سیر و سیاحت
و هدایت خلق الله اوقات مبارک بسر بسفر می نمودند درین مدت چندین
پشت صاحبزادگان گذشتند وقتی حضرت اراده نموده بر دولتخانه
فیض کاشانه تشریف ارزانی فرمودند و بر رهروان ملک بقا فاتحه خواندند

فی القسم الثانی من اصطلاحات
فی معنی البقاء و هو فی الاحوال
بقاء لوامع القدم و انوار الوجود
البلیغ بعد فناء آثار الحدوث
و زوال ظل الفانی

وازجمال باکمال خود دیده نور دیدگان را پر نور وضیا بخش فرمودند
وورفرزندے خود گرفته بخدمت اشرف اقدس واشتند وبشرائف
توجهات وازنعماے غیرمترقبه بهمه را مالامال فرموده کامل واکمل
گردانیدند و درکمالات خود هر همه صاحب کمال بوده اند چنانچه از
تصنیفات خلفاهی نامدارشان خوارق عادات هریک جداگانه آشکارا
اند وکرامات باهرات که ازینها بظهور آمده مشتهر زمانه درین مختصر گنجایش
ندارد اندکی ازان نوشته شد آورده اند که وقتی جماعت تاجران
سغرب مال خود فروخت کرده بمقامی مقیم شده بودند واراده وپسی
بملک خویش میداشتند شخصی کیاداز حرامیان زور کرده ودراینهیان
خودرا بظاهر رفیق وغمگسار وشریک رنج وراحت سفر ظاهر کرده
مخفی شده وبهمراهی اوشان مانده وقت فرصت رانگاه میداشت
روزی موقع یافته بطمع زر در طعام شان زهر هلاهل درآمیخت
وخود بکارے بهانه کرده راهے بیرون وازمال واسباب آن طائفه
نقد وجنس راغنیمت برد وشخصے ازان گروه بکارے رفته بود
ازنیم دران وقت شریک خوردن طعام نشد وقتیکه باز آمد بعد
چندحصه حالت رفیقان وعزیزان خود دگرگون یافت وازان کشتن
نشانے ندید وورا اندک لحظه آنهمه را ازهر کارے شد وفوت گشتند

شور و فریاد از نہاد وش برخاست و بیقراری گرفت الغرض نہایت
اندوہگین شدہ در مفارقت اعزا رو بر ہلاک نہاد و قریب بود کہ
از کوفت واقع جانکاہ طائر روحش پرواز کند کہ بمشیت ایزدی
حسب اتفاق در رہ گذر حضرت سید ابوتراب فنصور ممدوح الانام
آن شخص افتادہ بود حضرت بر حال وے رحم خوردہ بر بالین
آن خفتگان نوم بیخبری تشریف ارزانی فرمود و بر آشفتہ حالی
آن جماعت ولش بہم بر آمد و از خداے تعالی دعا خواست کہ اے
حی لا یموت بحق حبیب پاک حضرت نبی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم خود
این جماعت را کہ از زہر ہلاہل درین بیکسی و ناآشنائی کہ بودند
کشتہ شدند و از اہل و عیال خود دور افتادند حیات تازہ عطا
کن و بر دعاے فقیر رحمت فرما چنانچہ برکت دعاے حضرت
آن گروہ زندہ شدند و دوبارہ در گلشن ہستی قدم نہاد شخصی از انہم
حسرتے برد و گفت اے آہ باز بمیرم تا ازین عذاب نجات یابم
حضرت فرمود کہ این چہ ماجرا است مردمان التماس نمودند کہ مردمی
می نالدنالش شخصی غنیمت بردہ است چنانچہ اکثرہا را از نایان
نقصانے رسیدہ در آن اندوہ شدہ میگرید ارشاد شد کہ غلط میگوئید
ہرگز مال از مالی شمایان بتلف نیامدہ در اسباب خود تلاش کنید

ان الوجود فی مرتبۃ احدیت
فی مقدمۃ فی الفصل الاول
از ذوات است قال القیصری
مرتبۃ الوہیت عبارت
مرتبۃ اسماء و صفات است
یعنی حضرت قاب قوسین کہ
از بین عالمین کہ مرتبۃ الوہیت
خارج نیشوند پس از توحید
الانسان بیرون می آیند اسمی

وقتیکه جستجو ساختند هر یک متاع خود مسلم یافتند ازین عنایت
بی غایت زیاده مسرور گشتند و بوطن خود عازم شدند نقل است
که روزی هم بهم سر احضرت خواجه منصور قدس سره بر سر پرکوچک نشسته بودند
و خادم حسب الحکم محتاجان تقسیم گلیم می نمود درین حالت مسکینان بسیار گرد آمدند
قاسم التماس نمود که گلیم کم است و سائل بسیار جمع گردیده آید حضرت ممدوح ردای
که بر دوش داشتند حواله نمودند این را با آنها قسمت کن چنانچه بهمین ردای
مبارک جمله را گلیم کفایت کرد بهمان ساعت جوانی خسته حال پدید آمد
وازبشره اش چنان می نمود که امیرزاده است مگر از جور فلک ستمگار
بمصائب متعدد گرفتار خادم گلیمی بهر و سپرد آن گلیم اثر عظیم بجهد
کار آورد که حرفی از نا دورویش برخاست چندانکه عنان
از دست رفت و بیخود گردید بعد از انکه بهوش آمد و حقیقت الامر
هویدا شد آنحضرت او را بزمره طالبان صادق داخل کرده تعلیم
ریاضت و مجاهده فرمودند و در اندک روزگار بزرگترین خاصان
حضرت آفریدگار شد اسمش نصیر الدین المشهور بشاه درویش است
از امرای ایران بود و در سبب ترک دنیا و ظهور شوق سلوک گویند
که قبل واقع مسطوره روزی بر بالای سپر همیکر دختر سواری را دید
که نزدیک آمده سخن کردن گرفت شاه از گفتگویش نهایت مسرور و مبتهج گشت

قضا را در اثنای کلام شتر سوار جان داد شاه ازین واقعه
بغایت عجب ماند و با قرین خود گفت من کیستم واین اجل رسیده کیست
گفت تو شاه جهانی واین از کمترین بندگان شاه و حالت بیخودی
این اشعار بر زبان راند نظم

غم شاه و مالی بسر میبرد — بمرگ این دو از سر بدر میبرد
چه آنرا که بر سر نهادند تاج — چه آن راکه بر گردن آمد خراج
اگر سر فرازی بکیوان برست — وگر تنگدستی بزندان درست
در آندم که اجل بر سر هر دو تاخت — نمی شاید از یکدیگرشان شناخت

من بعد ترک تعلق کرده سودای زیارت بزرگان دین در سر
گرفت و بتلاش مرشد کامل هر سو بگردید بیاوری بخت بیدار
از مکاشفه و عرفان بهره وافی یافت و تمامی عمر در تجرید و تفرید
بسر برد و بخلافت سید ابوتراب فصور مشرف گشت و در اولاد
امجاد سید قدس سره بزرگانند که بر جادهٔ افاده راه یافتند و تصرفات
و خرق عادات مشهور اند چون حضرت داداشیران که فیض و برکتش
از انجناب هنوز جاری ست قبر شریف در یکن پور واقع است
و حضرت خواجه ابراهیم صاحبزاده و خلیفه و جانشین حضرت سید
ابوتراب فصور قدس سره یکی از مرتاضان زمانه بود و صاحب

مقامات عالی گردید چون عهد حیاتش باممات قرین شد
بجاے خود حضرت سید پیر محمد راکه او در صلاح وتقوی
بزرگترین بود گذاشته بعالم ملکوت شتافت چنانچه
وی هم بمنازل معرفت وحقیقت قدم نهاده ولطف کمالاتش
برداشته در هدایت خلق الله بسے کوشید وقتیکه زمانه وصال
محبوب حقیقی نزدیک رسید بر مسند تلقین وارشاد حضرت
سید خان محمد راکه در صلاحیت کیشی وسعادت اندیشی یکتا
ویگانه بود بر سریر ارشاد عالم گذاشته رحلت فرمود وے در حیات
خود حضرت خواجه همن را جانشین خود نموده ره نورد ملک بقا شد آنهم حضرت
سید محمد دولار راکه یکی از کاملین زمانه گردید ویرا بر جادهٔ افاده گذاشته سیر عالم ملکوت
فرمود چنانچه آنجناب پیش خود حضرت سید فتح الله متولی آستانه
حضرت سید بدیع الدین قطب المدار را جانشین خود فرموده ازینجهان
رخت اقامت بربست الخ انا لله وانا الیه راجعون آورده اند
که روزے بدربار حضرت قطب المدار امراے دیار وامصار حاضر
بودند واز پند ونصائح هنگامهٔ مجلس گرم بود وهر کس بکمال ذوق
شوق محو بعد اختتام کلام سلطان ابراهیم شرقی جونپوری که دران
جلسه موجود بود التماس نمود که میخواهم که براے خوشنودی خاطر

صاحبزادگان وکفایت بندگان این آستان کفافی که طریقه
خاوندانست معین کنم حضرت قطب المدار نور دیدگان را
بپیشگاه حضرت اقدس خود بنده منشاء خاطر سلطان را شرح
فرمودند عرض کردند که بعد از تامل نیک اندیشیده جواب
باصواب التماس خواهم نمود پس حضرت خواجه منصور با دو برادر
خود درین خصوص مشاوره کردند که دامن از عهده قضا برچیده
برای حصول نعمتے که پاینده ولایزال است ملازمت حضرت
اختیار کرده ایم اکنون درین حالت در انتظام و انصرام ریاست پردا
خود را در معرض هلاکت انداختن است هر دو برادر بغایت پسندیدند
پس بحضرت قطب المدار قدس سره العزیز حاضر شده شاهد عا
بدین گونه گلگونه بیان آراستند که با خواهان سلطنت ابدی ایم
این ریاست چند روزه دنیوی که سراسر حارج و مخالف است بچه
کار آید چرا ملک قناعت نگیریم وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
وَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُحْسِنِينَ آن حضرت بر حسن رای و استغنای صاحبزادگان
آفرین خواندند و دعای خیر و برکت و ارتفاع مدارج طریقت و اجرای
هدایت فرمودند الحق همچنین بوقوع آمد که تمامی هندوستان
از فیضان این بزرگان مملو است حضرت خواجه منصور قدس سره

گاهی اوقات مبارک را بی یاد الٰهی دمی معطل نگذاشت
کرامات عجیبه و غریبه که از آنجناب بظهور آمده چه سرایم و چه بنوک قلم
آرم خوارق عاداتش بعض معاصرانش در تصنیفات خود ذکر
کرده اند و از عادت او بود که هرچه از تحف و تحائف که پیشش
آمدی بپدل مسکینان نمودی آن خواجه و هر دو برادرانش و اولاد
امجاد هر یک در حراست ملک قناعت و ترک ریاست کوشیده
و هر یک قدم در کوچه معرفت و حقیقت نهاده بر چهار بالش فقر و فنا
رونق بخشی فرمودند و بر جادهٔ هدایت و ارشاد و صاحب سجاده بودند
و هنوز بعضی از ان بآن طریق علی وجه الاحسن مستقیم اند و سکه
هدایت و ارشاد بر هفت اقلیم زده خلفاء نیک صفات را گذاشتند
و حضرت خواجه ابو منصور قدس سره در سنه ششصد و نود و نه بماه رمضان المبارک
بتاریخ سوم برحمت حق پیوست قبهٔ انور در بکنپور واقع است یادگاه
خلایق آستانهٔ اوست و سلسله از وی نافذ شده بلقب خادمان
نامیده شد فیضان و تصرفاتش تا حال چنانست که مختصر اجماع خلائق
و انبوه هم اهل حاجت بدربار حضرت قطب المدار بی عدد و لاتعد
شدن گرفت و هر کس ثمرهٔ نیت خود یافته میگردید روزی حضرت
خواجه ابو الحسن طیفور قدس سره سیر کنان جانب جنوب بمقام

سید حسن تشریف فرما شدند در انجا جوگئی را دیدند که نهایت صاحب
استدراج بر هوا مربع نشین است سید ممدوح چون باد دوچار
شد بر زمین افتاد جوگی متحیر شده سوالے از کوچه فقر بزبان سنسکرت
پرسید بنظر که حضرت آشنا بزبان هندی نبیند. مگر چونکه کرامات
اولیا حق است بیانش جواب معقول در سنسکرت داده دیگر
سوال بآن زبان استفسار کرد و عدم تفتیش باعث خفت گردید
و از معاینه این کرامت عرق ندامت بر چهره آورده مشرف بایمان شد
و بهمراهیش بخدمت حضرت قطب لمدار حاضر شده بانواع سعادت مفتخر گردید

ذکر حضرت سلطان الزاهدین سید ابوالحسن طیفور قدس الله سره العزیز

حضرت سید ابوالحسن طیفور قدس سره ولی بود از قدمای مشائخ
پیشین که جامع نکوئیها بود و در صلاحیت و قناعت تقوی و طهارت
انفاس گرامی عدیلی نداشت مجموعهٔ مکارم اخلاق و شرائف اوصاف
ذات متبرک اوست کمالاتش بکمال رسیده و مدارج ارجمندیش
بعروج سر کشیده و ذکر جمیل و خوارق عاداتش هر سو اشتهار یافته
و ریاضت و مجاهده بدرجه غایت رسیده این نوباده خاندان
ولایت گلدستهٔ گلستان سیادت بخدمت اشرف اقدس جد بزرگوار

خود اعنی از حضرت قطب المدار سرمایهٔ کمالات اندوخت و بحلقهٔ
خلافت درآمده بر جادهٔ فیاضی و کرم زینت بخشی فرمود محمدت
او را بکدام زبان در حلیه بیان آید و ستقیش قلم را چه یارا که بر صفحه
قرطاس نگارد ملخص احوال درین تذکره نگاشته شد خلقی از انفاس
سامی مستفیض شده و عالمی بزمرهٔ اهل حق درآمده بمنزل سعادت
رسید و جهانے بتوجه عالی در بحر مکاشفه و مراقبه مستغرق شده کامیاب
و سیراب گردید وقتے قحط سالی در هند پدید آمد و عنان صبر و شکیبائی
از دست زمانیان رفت و اکثری از صعوبت فقر و فاقه بلکه دیگر
راه بیهوده و بسیاری از شدت گرسنگی هلاک شدند جماعتی فریاد و
فغان کرده پریشان و سراسیمه حاضر آمد و مصائب بدوده در معرض
بیان پیش آنجناب آورده نجات خواست و عرض کرد که ای محبوب
داور جل عظمته عذابیکه بر همه مخلوق مسلط شده است از تدبیر و
چاره جوئی دفع نمیشود و آه و بکا بجناب کبریا سود نمی بخشد
جان بری دشوار بنظر مے آید فریاد که بفریاد ما نرسی و حیف که بدریاکم
دستگیری نکنی باشارهٔ گوشهٔ چشمت تشنه کامی جهان دور میگردد و
باندک توجه همه عالم سیراب میشود میخواهم که ازین عذاب الیم نجات
حاصل آید سید قدس سره بر حال زار شان رحم خورده در صحن مسجد

ایستادہ شد و بجناب الٰہی دست دعا دراز کردہ براے کشود کار خلائق مناجات فرمود ببرکت التجاے گرامی بارش باران شد و ابر رحمت برزمین بارید و خشک سالی از عالم دفع گردید ہمچنان تصرفات ہر روز از آن بزرگوار بظہور مے آمدند و از انجناب خلفاے اجل باقی ماندند کہ در ہدایت و ارشاد پرچم کمالات ہر جانب بکمال شوکت و حشمت برافراختند خصوصاً اولاد امجادش بر مسند تلقین و ارشاد تکیہ زدہ کوس زہد و اتقا در عالم نواختند الغرض حضرت خواجہ طیفور در سنہ ششصد و ہشت از جہان رخت ہستی بستہ بجوار رحمت حق پیوست اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ رَاجِعُوْنَ المختصر حضرت قطب المدار چندے در ہدایت و ارشاد خلق اسر کوشیدہ و خلفاے نیک صفات خود را ہدایت و وصایہ فرمودہ جابجا براے ہدایت مخلوق مامور فرمودند در ان قرب سفر ملک بقا پیش آمد صاحبزادگان موصوف را طلبیدہ در دلہاے صافی ایشان را بگونہ گون حقائق معرفت کہ بر آن وقت موقوف بود مملو گردانید و بدلہاے طالبان حق اشارہ فرمود و بخوشدلی و فارغ البالی در سنہ ہشتصد و سی و ہشت بماہ جمادی الاول بعالم بقا رونق بخش شدند

اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ رَاجِعُوْنَ

ذکر حضرت سلطان المشائخ سید ابو محمد ارغون قدس اللہ سرہ العزیز

آوردہ اند کہ اسم گرامی سید ابو محمد لقب خواجہ ارغون خلیفہ وجانشین حضرت سید بدیع الدین از اکابر زمانہ بود نام والد ماجدش سید عبد اللہ مرحوم فتح اللہ علیہ ابواب فضلہ در کمال علم ظاہر و باطن فروغ پیداشت وبفضائل دینی و دنیوی متصف شدہ از جلائل نعم الٰہی آنکہ از بدو شعور اتفاق سعادت اندوزی بملازمت جد بزرگوار خود اعنی حضرت قطب المدار قدس سرہ افتاد وشرف اختصاص اندوخت و بافضال مفضل حقیقی روشنی دل وسعادت جاوید روزی شد چون ستارہ بخت بلندی سید معلی باوج کمال رسید بہ پایہ ہائے بلند سرفرازی یافت وبخرقہ خلافت عز امتیاز یافتہ یکے از اولیاء اجلہ روزگار شد خوارق عادات و تصرفات باہراتش درج صحائف اند و کرامات وتفضلات وفیضان عاماتش پایانے ندارد و کمال عنایت حق سبحانہ تعالے برحال وے بود میگویند کہ سید قدس سرہ روزے بمقامے تلاوت قرآن مجید ہمیکرد و در حالتے بود در آندم طائرانیکہ بہوا سیر فرما بودند قرأتش شنیدہ در کمال ذوق مدہوش افتادند وجانوران وحاضران

دیگر ہم چنین حالت سید اشتند کہ شاہ ابوحامد اصفہانی از در درآمد و اندراں
مجلس دیدہ متحیر گردید چون نظر حضرت ممدوح بروے افتاد شور
و فغان از نہادش برخاست و مستی و بیباکیش از حد درگذشتہ حالت
غشی بروے مستولی شد وقتیکہ حضرت از قرائت فراغ یافت دستش
بگرفت و فرمود اے شیخ چرا از حد درگذشتی حامد قدس سرہ بہوش آمدہ
بپایش در افتاد حضرت ممدوح در کنف عاطفت گرفتہ بانواع سعادت
مشرف فرمود و پیوستہ تصرفات بسیار از آنجناب بوقوع می آمدند
و اہل حوائج از ذات گرامیش مستفید و کامران می شدند از ان
یگانہ روزگار سلسلہ جاریست و آن گروہ بلقب خادمان نامیست
یعنی ہر کہ بآن سلسلہ توسل جست بلقب خادمان نامیدہ شد و در
زمرہ فقرا اگر وہیست از وے ملقب بارغونی کہ بتجرید و تفرید مخصوص
اند آخر حضرت خواجہ ارغون قدس سرہ در سنہ ہشتصد و نود و ہفت
ازین جہان رحلت فرمود و مقبرہ شریف در مکن پور واقع است

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

ذکر حضرت سلطان الاصفیا قاضی محمود الملقب بکگ دانشمند اتیغ قدس اللہ سرہ العزیز

شیخ الطریقہ برہان الحقیقہ خلاصہ درگاہ معبود و معدن فتوت و جود حضرت

قاضی محمود الملقب بگرگ دانشمند ان تیغ برهنه که جامع علوم ظاهری و باطنی بود تصنیفاتش شهرت تمام دارد و عالمی بود عظیم القدر سنی الصدر مرتبه از مراتب ولایت عظمی میداشت زادگاه و خوابگاه وے کنتور است بشرف بیعت حضرت قطب المدار مشرف شده عمر عزیز را در احسن الاذکار و عمدة الاشغال بسر فرمود کمالات اندوخت و عالم علم معرفت شده افتخار گوناگون حاصل نمود حسن عقیدت بیدرجا بحد است در شد طریقت خود میداشت وقتے حضرت قطب المدار از جونپور به کنتور اراده فرمودند چنانچه بمسجد قصبه قیام ورزیدند و بجماعت رفقا بلا انتظار جماعت اهالیان شهر نماز ادا نمودند و اول وقت را از دست ندادند که قاضی موصوف مع تلامذه خود دران مسجد وارد شد و بعد ادائے نماز درباره عدم انتظار جماعت اماده بحث شده گفتگوے آغاز کرد حضرت قطب المدار را از طرز کلامش معلوم شد که آتش مباحثه درون قاضی را گرم ساخته است گفتگو طوالت خواهد گرفت پس باین خیال فرمود شاید قرآن مجید نخوانده و مطالعه وے ننموده گفت کلام موافق کلام جلیل است غرض که فرقان حمید از کتبخانه قاضی آورده شد وقتیکه اوراقش باز کردند ساده و سفید نظر در آمد قاضی را حیرتے

گرفت و در فکر و اندیشه بوده اسم گرامیش دریافت نمود فرمود
بدیع الدین که مثنا مقوله حضرت شیخ ابو الفتح شطاری رحمة الله علیه
که مرشد والد ماجدش بود بیاد آمد که وقت درخواست بیعت
پدرش شیخ ارشاد کرده بود که این نجبت بلند مستفیض از ذات
گرامی سید بدیع الدین قطب المدار خواهد شد نصیبش از دست
با فضال مفضل حقیقی ولی صاحب تصرفات خواهد بود و سلسله رشد
و ارشادش جاری خواهد ماند پس از ارشادش خبردار شده معذرت
خواست و گفت که مرا از زمره بندگان در آرید فرمود تا وقتیکه علم خود را
فراموش نکنی هرگز در بیعت نخواهم گرفت قاضی سر بگریبان تحیر
فرو برد که علمم چگونه کالعدم خواهد شد و در آنجناب عجز و انکسار
بکار برد حضرت لعاب دهن شریف در دهنش انداخت حجابیکه
العلم حجاب الاکبر بود دفع گردید و همه احوال طبقات ارضی و
سماوی بروے منکشف گشت و از عنایت و الابش بخلعه ارادت
و خلافت ممتاز شد حالت قاضی قدس سره گاه گاہے از حدت
حرارت شوق عشق الٰہی در سینه فیض گنجینه چنان مشتعل می شد
که نوبت به سوختن میرسید آب و گلاب پاشی سود مند نمی شد
آخرش بعد ریاضت و مجاهده تسکین رو نمائی میکرد الاسمی

وبیاکیش بمیرفت الغرض از قاضی ممدوح سلسلهٔ رشد وارشاد
هنوز جاری ست و آنانکه برجادهٔ افاده رونق افروز شدند بلقب
طالبان مشهوراند در سنه هشتصد و پنجاه و هشت هجری از زین افاده
رخت هستی بربست مقبرهٔ شریفش در قصبهٔ کنتور است

ذکر حضرت سلطان الاولیا قاضی مطهر قله شیر قدس الله سره العزیز

شیر بیشهٔ ولایت حضرت قاضی مطهر قله شیر که سر آمد روزگار بود
در علم و فضل عدیلے نداشت در اوائل حال مدرسی همی کرد
و طلبهٔ منتهی دیار و امصار از جناب افتخار الاشیاخ کمال رسوخ تلمذ
پیدا کشتند و زمانی کار عمدهٔ قضا با جاه و تمکین از کمال حکمت و
دانشش انجام میداد تصنیفاتش هم است از جناب فیض انتساب
حضرت قطب المدار بشرف بیعت و خلافت سرفرازی و ممتازی
حاصل نمود تا یکی از اهل کمال نامی شد طبیعتش جز ارتفاع بعالم
علوی میلی نداشت آوازه خرق عادات و کرامات باهرات حضرت
قطب المدار شنیده بغرض مباحثه با دو صد طلبه فکی منتهی بمجلسش
آمده در مسئلهٔ وحدت وجود بحثی راند و یک هفته هنگامهٔ اعتراض گرم ماند
آخرش کلام بدرجهٔ اتم رسید و حضرت را غیرت علم احدیت در گرفت

فرمودا سے طفل مکتب خالق مطلقم واحد است و نقابیکه بر چهرهٔ انور اطهر فروهشته بود بر داشت قاضی بمعاینهٔ تجلی پیکر اطهر که از تابش جمال مهر سپهر کرامت نمایان شد مع تلامذه بسجده در افتاد و در حالت غشی آمده سه یوم لذت بیخودی چشید چون بهوش آمد عفو تقصیر خواسته درخواست بیعت کرد حضرت منظور داشته در حلقهٔ بیعت مع تلامذه اش در آورد قاضی موصوف قدوم میمنت لزومش را موهبت عظیم شمرده در تعظیم و تبجیل آنجناب کوشیده و بعطاء جزیل بیعت و خلافت مفتخر شده بمرتبهٔ کمال رسید و ولی صاحب مقامات علیه بود و شهرت مولانا از حد در گذشت قصبهٔ ماورکه از مکن پور سی کروه است گاهے در والیسی تا ماور نشست نمی داد و در خ محضور کرده باز میگشت روزے مولانا حضرت قدس سره را وضو میکنانید که حضرت روے مبارک در هم کشید قاضی التماس کرد که خطائم چیست فرمود که از تو بوے پیاز می آید عرض نمود که از شش ماه با اکل و شرب کارے ندارم آرے از بازار آمده ام شاید بوئش در جامها در گرفته باشد از ان باز گاهے به بازار نرفت و کمال احتیاط میکرد و در جوار مرحمتش در آمده یکے از مقربان والا شد سلسله از وے جاریست هر که بان سلک منسلک است بلقب عاشقان نامور است

هنوز فیضان تصرفاتش جاریست وفاتش در سنه هشتصد و شصت
و سه بوده است قبه انور اطهر در یادر شریف مضافات کالپی ست

ذکر حضرت ظهیر الدین دمشقی قدس الله سره العزیز

از حضرت زید بن فرید الدین شیرازی رحمة الله علیه منقول است که حضرت ظهیر الدین
دمشقی بسیار بزرگ صاحب تصرفات بوده است یکی از خلفا حضرت قطب المدار بود
روزی علیل شد و حکیمی حاذق علاج همیکرد از وی فرمود که اگر چیزی مضر خورم
زیان کند یا نکند حکیم گفت مرض بیفزاید و صحت دشوار شود چنان کن شیخ تبسم کرده
گفت ای حکیم هرگاه غذای مخالف جسم انسانی را چنین مضرت میرساند
عجب که از زهر عصیان در صحت روحانی خللی راه نیابد اگر انسان مریض عصیان
از اعتدال قدم بیرون نگذارد هرگز در معرض هلاکت نا افتادی و در زهد و
تقوی اوقات بسر کردی هیچ عارضه در وی نماندی طبیب با آنکه بوفور علم خود
مغرور و از طریقت بمراحل دور بود ازین کلام متاثر شد و زار زار اشک افشانی
سخت میگفت ای شیخ زنگ معصیت دلم را تیره کرده نمیدانم که انجامم چه خواهد
بود شیخ فرمود که چه از دار وی پس مانده ام بجهت حکیم چنان کرد که قلبش ما
سیه کرده بود دور شده و دلش روشن و منور گردید و یکی از خاصان خدا شد وقتیکه
شیخ صحت یافت باسکندریه تشریف ارزانی فرمود و بر فصیل مسجد قیام ورزید که حاکم

اسکندریہ بہ تجہیز وار شد و دوگانہ ادا نمودہ رو بشیخ آورد و پرسید کہ از کجا آمدی
فرمود از آب و گل بازگشت کجا خواہی رفت ارشاد کرد در وطن اصلی یعنی عالم باقی
حاکم گفت چہ داری فرمود متاع عصیان پس ہر دو گریان بیخود شدند وقتیکہ حاکم
بہوش آمد با شیخ گفت کہ یعنی بیا از معرفت حق تعالے بنیاز بیدہ بتصدق اہلبیت
اطہار مرا ہم بدین سر منزل راہ نما در آندم شیخ بجوش معرفت بود دستیکہ
بہ دوش سید داشت بر وی گذاشت ملک را حالتی پیدا گشت کہ در گفتن نیاید شیخ
فرمود ای ارجمند در صحبت فقرا از رسوخ عقیدت نفع بسیار است و از تجبر ضرر ہم
بیشمار یا خاصان بارگاہ الوہیت کہ در بحر فنا شناور اند و خبر از کون و مکان ندارند
و بحالت لی مع اللہ مستغرق و اوقات عزیز را در ان لطف و حلاوت
مصروف نمایند تجیہ بے ادبے چنان شود آنچہ کہ قادر شاہ حاکم کالپی با حضرت ما
یعنی با سید ناو مولانا و مرشد نا حضرت قطب المدار نمود و ثمرہ نخوت حکومت و سوء
ادبی خود یافت و در آتش بے ادبے گرفتار شدہ ہلاک شد مرشد ش
سراج الدین نظر بمشیت ایزدی نکردہ بامداد وش رسید و سرگرم تدارکش گردید
آخر فکرش بے سود افتاد و در معرض قہر آن قہار در آمد و بلفظ حرفت حرفت
بر زبان رندہ فدائے قادر شاہ شد از قربت بے محل بجناب اہل اللہ احتراز
اولی و جبین نیاز بر آستانہ شان نہادن افضل و اعلیٰ القصہ شیخ بہ اکمال عجز و

انکسار با عزاز و اکرام تمام بدار الامارت برد و بهمین مقدمش سعادت گوناگون اندوخت ملک خواست که ترک تعلق کرده بکوچه تجرید قدم زند شیخ برین اطلاع یافته منع فرمود و گفت که عدل از همه عبادات فاضلتر است حاکمان را بهین ریاضت این است البته بر تونگری دنیا مغرور و بر زور آوری غره نباید کرد و بجلاوت عرفان مسرور و بر غبار نفس مشکور بودن و قناعت کردن بهتر است و همه شیار عالم محسوسات ناپایدار در روزی نابود و بی بود بودنی است ان ذکر و طاعت باقی خواهد ماند و بان جهان که ترا سفر در پیش است مصاحب شده بتو خواهد ماند بدانکه در بطون انسان چهار عالم اند و از امر آنها هر کار صورت گیرد خواه نیک باشد خواه بد از حرکات و سکنات خود معلوم کن که بر کدام طبع کیستم و این چهار خصائل جبلی اند سگی و خوکی و شیطنت و ملکیت اگر طبع اول هستی این صفات پیدا خواهند شد بیخوف بودن و جنگیدن و نجس ماندن و بیهوده لاف زدن و عفونت و خودبینی پسندیدن و حسرت نمودن و دیگران را حقیر فهمیدن و ذلیل شمردن و اگر در طاعت ثانی هستی این خصلت پیدا خواهد شد پلیدی بیحیایی و طمع خوشامد و برهنگی و زبونی و دیگر شاد شدن و اگر در حکم ثالث مکر و خیانت و غرور ... با بد از این مهلکات بیم و خطره باید داشت چراکه در اطاعت نفس اماره مخاطره است اللهم احفظنا من کید الشیطان الرجیم ابیات

نفس کافر تا بود همراه تو	آتش دوزخ بود جایگاه تو
مرد باید تا نهد بر نفس پا	بگذرد از شهوت حرص و هوا
دست همت را برافراز دبلند	نفس را چون صید آرد در کمند

وصفت سگی که زشت کار فرما است اگر بمجاهدت در یاضت مغلوب شود بصبر و استقلال
شجاعت سکوت افتخار خصائل پسندیده هویدا خواهند شد علی هذا اگر
وصف خنزیر را زیر فرمان کنی و آنانی پاکدامنی قناعت و غیرت آشکارا
خواهد شد و اگر از کید شیطانی در امن بوده باشی حسن خلق بزرگی صلاحیت
دانائی علم معرفت در خاطر جاگزین خواهند گردید و ازین بخیات امید
قویست که جناب باری عز اسمه راضی شود اللهم انت الغفور
وانت الرحمن اغفرلی و لسائر المؤمنین والمؤمنات
والمسلمین والمسلمات الاحیاء والاموات برحمتک یا ارحم الراحمین
المختصر شیخ در ملک مصر بسیارے را دیوانه جمال الٰہی کرده و مدتها
مامور بامر الله تعالی بوده هدایت خلق الله مینمود در سنه نهصد و یک
رحلت فرمود مرقد اطهرش و مصر واقع است عمر شریفش طویل بود والله اعلم بالصواب

ذکر حضرت محبوب صمدانی سید احمد بادیه پا قدس الله سره العزیز

حضرت سید احمد بادیه پا مرید و خلیفه حضرت قطب المدار است
احوالش عجیب و غریب نقل می کنند و سبب لقب وی بادیه پا
از آن است که چهل سال و بروایتی دوازده سال ابیک گویان

بر پاے چپ ایستادہ بسر بردو پاے راست بر زمین
نہ نہاد و خوا بجاے نہ ثبوت نہ پیوستہ مشہور چنان ست کہ مدفن او در
وسہ در کلوہ بن است

ذکر حضرت میر شمس الدین حسن عرب قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت میر شمس الدین حسن عرب قدس اللہ سرہ کہ مدارج ولایت
جاہ و جلال بمرتبہ کمال داشت از خرقہ خلافت حضرت قطب المدار
معزز و ممتاز بود و کار عہدہ بخشی گرمی آنحضرت بانجام میداد
و از ذات سامی مدام حل مشکلات بندگان خدا میشد گویند در
ہنگامیکہ آنحضرت ایشان را بموضع دھرم سالہ امر فرمودہ بودند
ایشان بروز پنجشنبہ یا ادینہ بجہت زیارت می آمد دران ہنگام
جلالش بکمال رسیدہ بود و بتوجہ حضرت قطب المدار از رحم مبدل
شد بازو را ثنا ر راہ ہر کشتیکہ افتادہ از یمن قدمش تر و تازہ
و بار آور گشتہ و جلیسکہ در رو بود دہقان از افزونیش اغنیا شدہ
گذرگاہش را یکے از مغتنمات و سعادت خود شمردند
در موضع دھرم سالہ یک کردہ از روضہ منورہ
حضرت قطب المدار آسودہ است

ذکر حضرت میر رکن الدین حسن عرب قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت میر رکن الدین حسن عرب قدس سرہ برادر میر موصوف کی از اولیاء کرام و اتقیاء عظام اند و از حضرت قطب المدار سلسلہ بیعت و خلافت میسر شدند صاحب کمالی وی شهرتی دارد در موضع گوجی پور از مکن پور یک کردہ آسودہ است

ذکر حضرت قاضی شهاب الدین پرکالہ آتش قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت قاضی شهاب الدین قدوہای کہ حرارت شوق الٰہی چنان غالب بود کہ از آتش انفاس خود مرغ می پخت و از کثرت جلال خلق او را پرکالہ آتش می گفت در اوائل حال کار عہدہ قضا داشت قدوہ نیست چون بخدمت قطب المدار پیوست ترک ماسوی اللہ گرفت و کتب خود را در دریائے گنگ انداخت در جیلائی آسودہ است

ذکر حضرت شمس ثانی قدس اللہ سرہ العزیز

شمس ثانی از جوباران حضرت قطب المدار بود چندین سال باین خدمت قیام نمود بعد از وصال نیز بمقابلہ مزار شریف شدہ باستمداد عصا شب و روز ایستادہ میبود بجز اوقات خمسہ از جا نجنبیدی و بے اذن وی احدی در حرم حریم آستانہ گذر نکردی منقول است کہ بعد از وصال قطب المدار روزانہ قاضی شهاب الدین

پرکالۂ آتش دیگران آہن بر سر خود نہادہ روبروی وی ایستادہ میبود و آتش
می افروخت تا مرغ طبخ می یافت پس ازان بخورش وی دادی وسبب ملقب قاضی
شہاب الدین بہ پرکالۂ آتش ہمین ست و شبانہ برای نوش وی قاضی مطہر مسلہ
شیر می آورد و مزار شریف وی در لکھنؤ —

ذکر حضرت مولانا حسام الدین سلامتی قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت مولانا حسام الدین سلامتی قدس سرہ از دانایان تیز طبع بود ناگاہ در برد
عشق و محبت دامنگیر جان وی گشتہ بقطب المدار پیوست چنان گذارش یافتہ
کہ ہنگام خلوت خاص کہ نزدیکان و خادمان را راہ اندیشہ نبود از غلبۂ شوق دیوانہ
وار بے اختیار در خلوت خانۂ قطب المدار در آمد حضرت قطب المدار فرمود کہ ای
فلان ہیچ بے ادب بے ہمدا نرسیدہ حسام الدین در انحال چند اشعار فی البدیہہ
تصنیف کرد مضمونش کمال شوق آمیز الغرض مولانا گفت کہ اگر من ادب کردمی از
جمال اللہ محروم بودمی اکنون کہ ترک ادب کردم بخدا رسیدم منبسط گشتہ وی را فرمودہ
سلامتی سلامتی این لقب ازان روز بر وے مقرر گشت مصرع سلامتی نشوی
تا ملامتی نشوی —

مثنوی

گرچه راهی نیست در عالم پدید	لیک یوسف وار می باید دوید
تا کشا قفل در پیدا شود	سوی بیجای شما را جا شود

وی را خلفا بودند که در مقام ارشاد متمکن بوده فیض بسیار رسانیدند و از خلفای وی
شیخ محمد علاء الدین المعروف بشیخ قاضی شطاری از وی حاجی حمید بن شمس از وی
نعمت الله چشتی از وی شیخ قاسم صدیقی بود و شجره مولانا حسام الدین سلامتی حضرت
قطب المدار محمد الرسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و قدس الله اسرارهم
در هشتم ربیع الاول سنه هشتصد و چهل از جهان رحلت فرمود در جونپور آسوده است

ذکر حضرت شیخ معز بلخی قدس الله سره العزیز

شیخ الطریقه شیخ حسین المعروف معز بلخی که برادر زاده شیخ مظفر بلخی و صاحب سجاده
شیخ شرف الدین یحیی منیری بود تا الیوم اولاد وی بر سجاده مذکور متمکن اند بیان
توصل وی بخدمت قطب المدار چنان اظهار میکنند که شیخ شرف الدین ورقی
چند از عوارف المعارف هنگام قرأت در نوردیده فرمود که خواندن این اوراق
بلا زمت بزرگی دیگر در نصیب گشت مصداق این سخن آنکه همواره این کتاب
را با خود دارد بزرگانرا ملازمت میشما پس از هر که نصیب است از خود و کتاب از
تو گرفته این اوراق بر آورده تعلیم خواهد کرد چون بجونپور در آمد جماعه مستمندان
بر در حجره قطب المدار سر صد برکات و کرامات میبودند داخل گردیدا ز

وردون صد اسید کہ حسین در آمد ہر کدام مسمی حسین این تشریف بجود گمان
بروندباز آواز در آمد کہ حسین بلخی وے آمدہ و در نشست حکم شد بیشتر آمدے اندکے
نزدیک رفت باز فرمود کہ قریب تر شد بیت مصلح الدین شیرازی خواند شعر

اگر یک سر موئے برتر پرم		فروغ تجلی بسوزد پرم

قطب المدار بر زبان راند کہ تو سمندری نزدیک آئے ازان فرخندہ ساعت
لقب سمندر بوی قرار یافت وی را بجز این لقب القاب دیگر است چنانچہ
نوشتہ توحید از عنایات حضرت شیخ شرف الدین یحیی منیری است قطب المدار
کتاب مذکور را از دست وی گرفتہ آن اوراق برآوردہ تعلیم فرمود و
بخلافت امتیاز بخشید احوال و مناقب وے از تصنیفات خلفائے دی
ظاہر است روضہ متبرکہ در بہار زیارت گاہ زوار است

ذکر حضرت قاضی عبد الملک قدس اللہ سرہ العزیز

در رشتہ ولایت منسلک حضرت قاضی عبد الملک قدس سرہ کہ از اعاظم
مشایخ روزگار بود چون اللہ تعالے اورا بتربیت ملوک و امرا مامور ساختہ
بود خوانین و سلاطین روزگار در امور سلطنت و کارہائے صعب بوی
رجوع آوردہ حاجت مہمات استمداد می راد در بیان حالات و مقامات حضرت سید
بدیع الدین کتابی است طویل الذیل بزبان عربی وطن خود کہ بہار است بود خوابگاہ وار در

ذکر حضرت سلطان الکاملین سید جمال الدین المعروف بہ میر سید جمن قدس سرہ العزیز

حضرت سید جمال الدین المعروف بہ میر سید جمن قدس سرہ از اجلہ
خلفاء حضرت قطب المدار محبوب پروردگار و اکمل ایشان بود تجرد
و تفرد تمام داشت و در کمالات ظاہری و باطنی بہرہ کافی و بخرہ
وافی حاصل بود نہایت شریف بود یکے از عرفاء متقدمین و قدوۂ
اہل صفا و زبدہ اہل یقین و در تحصیل افادات دینی و دنیوی
و موقف اسرار خفی و جلی و سالک مسالک خدا دانی و مطلع انظار
یزدانی بودہ مظہر ارادت قدسی و مورد سروش سماوی بعواطف
حضرت قطب المدار اختصاص یافتہ شرف ملازمتش در دست آورد
حضرت موصوف اکثر اوقات دُر رشتہ ہموار فقر و لالی آبدار تصوف
مبذول حال ایشان میفرمودند و بسیار عزیز میداشتند و آوردہ اند
کہ وقتے حضرت بی بی نصیبہ مرحومہ خواہر حضرت غوث صمدانی محبوب
سبحانی شیخ محی الدین عبد القادر جیلانی رحمۃ اللہ علیہ برائے ابقاے نسل
خویش بذریعہ ممدوح بجناب الٰہی متمنی و مستدعی گشت حضرت فرمود
کہ اے عزیزہ انجاح آمال و حصول مقاصد قلبی و مرادات دلی
بر دعاے حضرت قطب المدار موقوف و منحصر چنانکہ حضرت

قطب المدار از بشرفیض اثر حرمین شریفین زادہما اللہ تعظیماً و تشریفاً مراجعت فرمودہ در بغداد طرح اقامت افگندند و بفیض قدوم میمنت لزوم خود خطۂ مینو سواد بغداد را رشک فردوس برین و فخر اعلیٰ علیین فرمودند و شہرۂ تشریف آوریش و صیت فیض گسترش در افواہ خاص و عام افتاد عفیفہ موصوفہ ہم حاضر حضور پرنور شدہ خواہان مراد خویش گردید حضرت بجناب رب عزت بکمال منت و الحاح و بہزار تضرع و زاری بنا بر حصول مطلبش ساعی و سفارشے گشت آخر باب اجابت واگردید و تیر دعایش بہدف مرام رسید سر از مناجات بر آوردہ لب معجز نما را بای نوید جانفزا و مژدۂ فرحت افزا آکشا و کرد اے ہمشیرۂ فرخندہ طالع خوش تقدیر زود تر از فضل نخلبند ریاحین عالم دو نونہال در گلشن اقبال تو چون گل سربند نشو و نما خواہند یافت و دو دراری چون مہر و ماہ از سمائے بطن پاکت جلوہ گر خواہند شد یعنی عنقریب حق تبارک و تعالےٰ دو فرزند ارجمند خوشرو و فرشتہ خو ذیجاہ و ذی اقبال مالک تاج و کمال صاحب مقامات علیہ ترا ارزانے خواہد فرمود کلان خوالہ من سازد خود را نزد خود نگہدار باستماع این خبر بہجت اثر غنچہ خاطر عفیفہ

چمن چمن بشگفت و گل گل شادان و فرحان گشته با حضرت
ممدوح عہد صادق و پیمان واثق بست من بعد حضرت
بدرکوس تشریف برده بیاد الٰہی مصروف شدند اینجا نخل
از روے عفیفہ بثمر و شجر امیدش بارآور گشت یعنی
دو گل گلستان شرافت دلستان سیادت نمو یافتند حضرت
بعد چندی باز به بغداد تشریف آوردند بی بی نصیبہ بر آستانہ اش
آمده شکریہ ادا نمود مگر بوجهی بر اقرار خود قائم نماند العلم عند الله
و ظاہر کرد که بدعاے آن برادر سخت جگر تو لد شدند افسوس
که پسر کلان فوت کرد نور بصر خورد موجود است فرمود ہمین چہ شده
بازہم ہمان گفت حضرت قولش را تکرار کرده فرمود فوت شد
آنہ معاً سید محمد از بالاخانہ بر زمین افتاد و جان بحق تسلیم شد بی بی
مرحومہ خبر واقع جانکاه یافتہ بیدل و بیخود گردیده بر مکان خود آمد
و این خبر بحضور سید حضرت قطب المدار نعش سید محمد را
که پسر بزرگ وے بود پیش خود طلبیده بجناب الٰہی دعا خواست
خالق مطلق آن مرده بیجان را بدعاے گرامیش جان تازه بخشید
حضرت شاه گفت جان من جنتی است و اکثر حضرت سید را
باین لقب یاد میکردند این بزرگ را عوام جمن جتی میگویند

اجرائیکه بظهور آمده از معائنه اش سید احمد برادر خرد سید محمد و میر شمس الدین حسن عرب و میر رکن الدین حسن عرب برادر زادگان بی بی موصوفه برفاقت حضرت بوده در کسب کمال کوشیدند و هریک بمراتب و مناصب عالی فائز گشتند احوالش مفصل در اکثر صحائف مندرج است ملخص از آن چیده شد حضرت میر را سید جمال الدین هم میگویند صاحب سلسله شد طریقه از وی نافذ است هرکه بآن سلسله منسلک شود بنسب دیوانگان ملقب گردد و نیز میر سید حسن را خلفا و مریدان در ممالک هندوستان بسیار اند مزار زیارتگاه زوار در جلیسه از توابع بهار واقع است جانشینان او تمشیت امور هدایت اتر قی میدهند

ذکر حضرت زاهد سجستانی قدس الله سره العزیز

حضرت عین الدین قدس الله سره در ملفوظات خود تحریر میفرماید که روزی تفنن‌گاه بر لب دریایی رفته بودم نظرم بغاری افتاد بزرگی را دیدم که بر بستر خاک آرمیده بیاد حق مشغول است نزدیکش رفتم چشم بکشاد و بسویم نگریست و فرمود چرا آمدی گفتم برای سیر اسم رسیده بر زبان راند الحمد لله علی احسانه آرزوی بردم والیکن برآمد و تمنا حاصل گشت

فرمودای عین الدین از رسیدنت حضرت قطب المدار خبر داده بود
که شخصے بوقت انتقال تو خواهد رسید نعمائیکه ترا داده ام با وسپاری
و تجهیز و تکفین تو از دست وی خواهد شد حالا منتظر بودم نعمتیکه تمام عمر
مکنون است شمار امید هم پس مرا از لذت عرفان آشنا کرد نعمتیکه بعالم
مبذول فرمود بزبان نمی آید وعطاء نعمتیکه بمن بخشید بتحریر نمی گنجد اسمش
دریافت کردم فرمود زاهد سجستانی شجرۀ پیران طریقت طلب داشتم گفت
الشهر محمد - مدار و زاهد ارشاد کرد که هادی ما اویسی مشرب بوده است
از باطن رسالت پناهی صلے الله علیه وآله وسلم تربیت یافته بظاهر
احتیاج پیرے نداشت الغرض وصیتم کرد که قبرم در ینجا کنی و خود بیاد
آلهی مصروف شده رحلت بحق از ینجهان بربست انا لله وانا الیه
راجعون - چون بعد تجهیز و تکفین برائے صلوۃ جنازه قیام نمودم چنان
معلوم شد که جماعتے کثیر آمده اند و شریک نماز شده بعد سلام حسب وصیتش
قبرش درانجا کردم و باز بر جائے اقامت خود رفتم و اکثر اوقات بر تربت
اقدس برائے فاتحه رفته فیض حاصل نمودم و ابواب برکات بر من
مفتوح میگشتند ازان روز لذت فقر حاصل گشت و از چاشنی عرفان کام
جان شیرین شد حضرت زاهد سجستانی ولی بود کامل یکے از خلفاء حضرت

قطب المدار قدس سره و سال ترحیلش هشت صد و نود و هشت بوده آ
وشیخ عین الدین قدس سره بزرگے بود صوفی و با خدا صاحب کرامات
از تصانیف منیفش چند ملفوظ بمعائنه راقم السطور گذشتند در کمال علم
بعهد خود همسری نداشت در سنه نهصد و پنجاه و هشت بماه ذیقعده
ازین دار مکافات رحلت فرمود و مرقدش در رودهم

ذکر حضرت سید صدر الدین قدس الله سره العزیز

سید صدر الدین ولی مامور بتوطن جونپور شد وقت رخصت حضرت قطب المدار
فرموده که ترا از مذهب پاک امام اعظم ابوحنیفه کوفی در مذهب الٰهی آوردم
و آئینه محمد صلے الله علیه و آله وسلم بدست تو دادم دیوانه و مجذوب کوچه گرد
خواهی زیست تا لباس فانی بخلعت ابدی پیوندد

ذکر حضرت یوسف وتاد قدس الله سره العزیز

حضرت محمد شریف یمنی رحمة الله علیه از حضرت بشیر فاروقی نقل میکنند
که یوسف وتاد مروی بود صالح و با خدا و در اوائل حال بکسب کمال میکوشید
وقتیکه حضرت قطب المدار در نجد رسید از اوشان بیعت حاصل کرد

ولعنایت و عاطفت پیر خود بمراتب علیه فائز گشت و از دستار خلافت نیز مفتخر شد و بسا صاحب تصرفات بوده است او یکے از کملا عصر بود احوالش در اکثر کتب متداوله دیده شد و فاتش در سنه نهصد و دو شصت

مرقدش در بخارا است

ذکر حضرت طاهر قدس الله سره العزیز

صاحب کرامات طاهر سید طاهر قدس سره از قطب المدار مفارقت نکرده بعد از هفته و یا ماهے یک کف برگ نیب که تلخ ترین درختان هندا است خشک کرده بخوردی بعد از چندے آنرا نیز گذاشت مرقد

شریفش بملک عرب است

ذکر حضرت شاه عبد العزیز شعری قدس الله سره العزیز

حضرت شاه عبد العزیز شعری قدس سره میفرماید که من شبے بر تربت حضرت نجم الدین کبری رحمة الله علیه معتکف بودم و بدرود خوانی مشغول شدم درانحالت بزرگی ظاهر گشت و از ما فرمود که بیداری شب و حاضر بودن چگونه است گفتم بایصال ثواب و از اهل قبر از رهے وارم که فیض روحانی

حاصل کنم فرمود نصیبت از قطب المدار او سیت ... رفته بکام خود فائز شو از ایشان عرض نمودم که کدامی بزرگ اند و از مقامش مطلع نیم چگونه بخدمتش خواهم رسید گفت ولی است مشهور در سواد اعظم جهان و معروف در زمان قدمبوسیش در بلخ حاصل خواهد شد از فیض عامش خود را مشرف کن من از انجا برفاقت رهبر بیش گرفتم و بعد طی مسافت در بلخ رسیدم و انجا حضرت قطب المدار تشریف داشته بودند از فیض مقدمش مفاخرت دارین حاصل نمودم واحوال آن شب عرض داشتم فرمود او نجم الدین کبری بود و وی نیز اویسی مشرب بوده است الغرض مدت دراز بخدمت سامی رفیق سفر ماندم فرمود که تو بملک ایران برو چنانچه من با یاران یک زمانه سیر نموده باز بر دم آمدم و از قدمبوسیش افتخار کونین حاصل نمودم مدام بحجره تشریف ارزانی فرمودی و در حجره در بسته شدی میان ظهر و عصر افاده عام میفرمود و عالمی ازان جناب فیضیاب شده است اوصافش از حیز امکان بیرون نسبت و صفاتش از احاطه عقل افزون عبدالعزیز شعری قدس سره یکی از خلفا حضرت قطب المدار بود فیضیاب از وی عالمی ست و خرق عادات و کمالات باهرات بسیار از وی بوقوع آمده مرقد اطهر در ملک مالوه است و فاتش در سنه هشتصد و پنجاه بماه محرم الحرام گشته گروهی که آنرا شعری مداری مینامند و هنوز فیض و تصرف آن سلسله جاریست

ذکر حضرت سید [illegible] دہلوی قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت سید راجی دہلوی [illegible] از حضرت دہلی بمکنپور آمدہ بخلافت حضرت قطب المدار ممتاز گشتہ [illegible] بوطن شد صاحب خارق بود مزارا و در دہلی است

ذکر حضرت مولانا فخر الدین صوفی قدس اللہ سرہ العزیز

از مکتوبات حضرت مولانا فخر الدین صوفی معلوم گشت کہ حضرت قطب المدار قدس سرہ وقتیکہ از سیر ماوراالنہر بلغار تشریف بردمریدان ومعتقدان آنجناب صاحب کمالات ہمراہ بکثرت بودند بعضے ازانہا تجرید وتفرید اختیار کردہ بخدمت شریف کسب وکمال حاصل مینمودند وہر روز خلقی بر وگرد آمدہ کامیاب میشد مدام بر چہرۂ انور برقعہ اظہر فرو ہشتہ واشتے وبعض وقات بضرورت نقاب کشیدے حاضرین مغلوب الحال وسراسیمہ میشدند وبپاس شرع شریف برقعہ پوش ماندی روزے آنحضرت برلب دریائی اقامت پذیر بود سوداگرے مال خود بر کشتے بار کردہ ناخدا کشتی را ندزورق در ورطہ غرق افتاد حتی کہ در تہ آب رسید دہقانی برلب دریا بغرضے رفتہ بود

این واقعه دید شور و فریاد برداشت مقامش اینجا گریخته بر آستانهٔ مبارک رسید و عرض حال کرد حضرت قطب جهان المدار مشتے خاک برداشت و حوالهٔ اش کرد و فرمود که بدریا بنشین خود دهقان خاک را بدریا بانداخت کرمعا کشتی بر آب پدید آمد و بر کنار رسید این تاجر گبر بود بحضرت حاضر گشت و همراهیانش نیز با در رفتن و از عقائد خود مع رفیقان تائب گشته همگی بحلقهٔ اسلام در آمدند الغرض من مدت بیست و پنج سال بسایهٔ عاطفت حضرت آسوده ماندم و کرامات عجیبه و غریبه هر روز بمعائنه می آمدند روزے از ما فرمود که شما را بهندوستان رفتن لازم و من نیز از عقب می آیم آخر الامر بهندوستان راهے شدم و در هند رسیدم بعد چند روز خبر آمد حضرت ممدوح بهند مشتهر گشت بخدمتش حاضر گشتم با نوقت خرقهٔ خلافت ما را عطا فرمود از نعماے بے زوال سرفراز ساخت از کمالاتش یکے آن بود که احتیاج اکل و شرب نبود و لباس کهنه در نگین شده و گاهے حاجت مشوب نه افتادے و وقتیکه از فرقهٔ ضاله ده چار شدی اکثرے بحلقهٔ اسلام در آمدے وقتی در نواحے نیشاپور رونق افروز بود در انجا لعینے بحلیهٔ زیور آراسته و از زر و جواهر پیراسته بود و خلقے بموسم برشکال هجوم کرده جمع شدند

و ویرامی پرستیدند و [illegible] رار و زبور و زمینامیدند حضرت
قطب المدار عبد الله مصری [illegible] یکے از جانبازان خاص بود درانجا
فرستاد وگفت که خارے از [illegible] ان گرفته در دست لعبت سنگی خلانید
واپس شوی چنانچه وی همچنان کرد دستش موم شد و خار پیوست
گردید عبد الله کار خود کرده باز آمد صدائے از لعبت برخاست و در
زمین غرق شد این کار از حرکات شیطانی بود لعبت سنگے کفار را نیز
از سراغ رسانی معلوم گشت برهم شده بانصوب که عبد الله واپس
آمده بود جستجو بهم رسانیده همگی فریاد و فغان کرده زار مینالیدند و باهم
میگفتند که از سحر معبودهم را شخصے کشته است یا منتقل بجائے دیگر کرده
غضبناک بر فرودگاه شاه رسیدند حضرت قطب المدار از درِ حجره
بیرون آمد و از ان مردمان مخاطب شده فرمود که چه ضرری رسیده
وچه آفتے برپا شده از انجمله مردمانیکه سرغنار آن فرقه ضاله بودند گفتند
که شخصے از شما افسونے کرده معبودهم را بیهاست در زمین غرق نموده
درینجا مخفی شده است حالا از وی قصاص همی خواهیم حضرت فرمود
معبود بغرق نمی آید و انتقال نمی کند و کارش هلاک شدن نیست بهیچ
فهم شما تعجب است و میباید که سنگ را معبود قرار دادن و بحیں و حرکت را

قادر دانستن و او را پرستیدن و ... از مقام ... ے حاجت خواستن و به
چنین بیچارگی متصف نمودن بجز ... اعظم جہالت چه توان گفت از پند
پند و نصائح غضب آنہا فرو نشد ... بالاگشت حضرت موصوف
دید که از سیاہی قلب در ایشان نصیحت اثر نمی کند و به ظلمت کفر اینہا را
راہے نظر نمے آید ناچار از چہرهٔ انور برقعهٔ اطہر بر داشت و فرمود که معبود
از چون و چرا مبرّا و منزّا تر است و او مخلوق نیست بلکه خالق مطلق جلّ
لاشریک له ذات اوست و ہر چه بنظر آید ہمه آفریدهٔ اوست و من محض
بنده ایم مامور بامر الله تعالیٰ تبلیغ احکام الٰہی بر من فرض بمعائنهٔ انوار
تجلی پیکر اطہر که از رخ مقدسش تابان شد ہمه یکبارگی سر بسجده شده
بیہوش گشتند و خشم و غضب و معبود خود را فراموش نمودند حضرت
شاه چند کسانرا از ہمراہیان خود حکم داد که تکبیر بگوئید وقتیکه صدای الله اکبر
بلند شد بہوش آمدند و ہمگی خالق مطلق جلّ عظمته را واحد یقین کرده مشرف
باسلام گشتند ہمچنان تصرفات ہر روز از انجناب صادر مے شدند
اگر اندکے ازان بنوک قلم آید دفتری نوشته شود و بسیار طول گیرد حضرت
مولانا فخر الدین یکے از خلفاے حضرت قطب المدار عاشق جمال
باکمال بوده است احوالش نقل میکنند که سید زاده بود و در تبحر علم

همسری نداشت وطلبش بشنید [illegible] یم الدهر وقائم اللیل بود ویرا
کاملان فخر الدین ابرار نیز [illegible] فاتش بماه ذالحجه در سنه هشتصد
گذشته مرقد اطهرا فغانستان [illegible] ست وهنوز فیض تصرف جاریست

ذکر حضرت بهکارین قدس الله سرهما العزیز

شخصین مجذوبین بهکارین که هر دو مجذوب ومحبوب حضرت
علام الغیوب بودند خوارق عادات وکرامات این هر دو عزیز
بسیار بظهور پیوست هر که بخدمت این هر دو عزیز مشرف میشد
بے اختیار تارک شده مجذوب میگردید این هر دو بزرگوارین
بعد از مشرف شدن بارادت وخلافت حضرت قطب المدار صاحب
جذبهٔ قویه گشته اند یکے ازانها در قنوج آسوده ویکے در ریکن پور مشهور

ذکر حضرت مظفر حبشی قدس الله سره العزیز

حضرت مظفر حبشی قدس الله سره امیرزاده بود از امرائے حبش
روزے بشکار راه صحرا پیش گرفت واز همراهیان دور افتاد
دران وادی شخصے را دید بصورت درویشانه دو معنی از طریقت

بیگانہ آن درویش ظاہر کرد کہ کیمیاگرم و قوتے دارم کہ بساعتے
انبار زر سرخ بزور نھوسی طیار میکنا جستان ابلہ فریب دلش برپود
چندانکہ شکار کردن ملتوی داشت التجے گفت کہ حضرت چندی
بخانہ ما تشریف ارزانے فرمائید گفت من از صحبت امرا محترز
میمانم بخانہ تو چگونہ روم شما را نیک طینت انگاشتہ مکالمت کردم
ورنہ حاجتے نبود مظفر ہمراہے او اختیار کرد او لیا ذی لود نہ درویشی
ونہ کیمیاگری نقد و جنس انچہ کہ میداشت بلطائف الحیل بقبض خود
کرد و او را مغالطہ داد و بصحرا گذاشت و خود از نظرش غایب گشت
پس آنرا غیرتے چنان گرفت کہ بدار الامارت مراجعت نفرمود
بتلاش کیمیا سیاحت ورزید روزے بحالت تشنگی سراسیمہ شدہ
درباغے بتلاش آب رفت شاہ عبد الغنی قدس سرہ خلیفہ
حضرت قطب المدار قدس سرہ نیز درانجا بسایہ درخت تشریف
میداشت از نہایت شفقت او را آب نوشانید و پرسید کہ
از کجا آمدہ و کجا خواہے رفت جواب داد کہ شما را ازین چہ کار
ہر جا کہ بخاطرم گذرد خواہم رفت مکرر دریافت نمود جواب داد
اگر دانستیم کہ مقصد برآری بوساطت شما خواہد شد البتہ معنا لقہ

نبود که از راز درو... [illegible] ... ور رفت مطلع ساختنے فضول افشار
راز کردن سود ے ندا... [illegible] ... کلمات ازان طفلک ہوشمند
بشنید دلش بہم بر آمد ز... [illegible] ... عجیب تفکر بر دہ باز میتسم شدہ گفت
امی عزیز کیمیا آموختن میخواہ... گفت بلی شیخ ویرا ہمراہے خود
بموضعے بردہ فرمود ظرفے آہنے بیار و رصاص ابیض در وے
بگذار و بہ آتش نہ او ہمچنان کرد شیخ چند برگ از درختے گرفتہ در وانداخت
نقرہ خالص گشت مظفر بغایت شاد شد باز فرمود مس و آہن ہر قدر
کہ خواہے مہیا کن و گرم کردہ ہر برگ و ہر شئے کہ طبع تو خواہد بر وے
بپاش زر سرخ وسیم خالص خواہد گردید او ہمچنان کرد حسب الارشاد وش
بعمل آمد ازین کرامات عجبی پیدا گشت و خیالاتش مبدل شد والتماس
نمود کہ خواہشم محض ناقص بود مرا از کیمیا ہرگز ہوسے باقی نماند
آن ہیچ است شیخ فرمود حالا چہ میخواہے گفت آن میخواہم کہ از وے
مثل آنجناب بزبانم تاثیرے پیدا شود شیخ از وے راضی و خوشنود
گشتہ نزد خود طلبید و لعاب دہن شریف در دہنش انداخت حجابیکہ
سد راہ او بود دفع گردید و ہمہ حالات طبقات ارضی و سماوے
بر وے مکشوف گشت و از جذب عنایتش کامل اکمل شد

وتمنی رفاقت گردید منظور داشته بر [illegible] تشریف ارزانی فرمود و از والدینش او را اجازت دهانیده [illegible] جای خود گرفته سیر و سیاحت فرموده بخدمت اقدس پیر و مرشد [illegible] بالسه حضر شد و منظفر را بنظر گذرانید حضرت شاباش فرموده [illegible] کشته بیش که با و مبذول کرده بود جزاك الله خیرا فرمود و او را چندی در خدمت داشته از دستار خلافت ممتاز نمود و بکمال عاطفت وقتیکه شیخ روبرو حضرت شدی وی را منظفر کیمیا فرمودی بعضی منظفر حلبشی میگویند و بعضی منظفر کیمیا مینامند در بنگاله آسوده است و فاتش در سنه هشتصد و هشت و دو شده است فیض و کرمش تا حال جاریست و مریدانش آن طریق طریقه الیست که تا وقتیکه تارک النوم نشود به جاده افاده راه نیابد و حضرت شاه عبد الغنی قدس سره نیز در سنه هشتصد و هفت و نه سیر بعالم ملکوت فرمود مزارش در نواحی کلکته واقع است از

و تر المعانی

ذکر حضرت شیخ محمد جهنده قدس الله سره العزیز

حضرت شیخ محمد جهنده قدس سره که مظهر خوارق عادات و عجائب

حالات بود چون [illegible] بےلعبوب بداؤن حضرت قطب المدار
فرمودہ کہ از اہل آنہا بداؤ [illegible] رسید بشیخ محمد توصل کنند
کہ ہرچہ از شرف [illegible] ست من و دی ہمین شیوہ منظور است
کہ ہرکہ بزیارت مدفن [illegible] گویا بکن پور رسیدہ باشد

در قصبہ بداؤن خوابگاہ وارد

ذکر حضرت شیخ ابو نصر مکی قدس اللہ سرہ العزیز

از مکتوبات حضرت شیخ ابو نصر مکی منقول است کہ من و حضرت شیخ
بقاء اللہ مانند راقی ہردو باہم از کمال شوق بتلاش مرشد از وطن
خود ہا بیرون رفتیم و در ہر دیار و امصار تفرج نمودہ ہر روز راہے
پیش گرفتیم و با نفاس ذات بابرکات اکثرے از بزرگان سعادت
نیاز حاصل کردیم روزے باتفاق حسنہ بصحراۓ از جا فضا شیخ
بقاء اللہ ردمی ملاقی گشت از دریافت حال حالتے با خود ہا اظہار
شد کیفیش مثل ما بود با دیگر مصافحہ کردیم و کلاہ اخوت یکے با دیگری
بر سر گذاشتیم و عہد بستیم کہ انشاء اللہ تعالےٰ رفاقت خواہیم داشت
الغرض راہے شدیم چون بموضعے رسیدیم براۓ ناشتہ منزل کردیم

دراینجا کحالے بود مشهور و معروف [illegible] نابینایان را دوا همے کرد
بهجوم اعمایان بر درش همی شد [illegible] نابینایان وی را ملامت
کنان میرفت و میگفت که کاش [illegible] بودمی نابینا نشدمی دهر
جا جتیکه داشتے از زر برآورد [illegible] بے زری کردمن آنچه
بقارون زر کرد ❊ که درویشی پدید آمد و بر حال ضعیفش رحم خورد
و پرسید که حال چگونه است گفت ظاهر است عیان راچه بیان
فرمود حال اشکایت گرامیکنے گفت زر فرمود زر با توجه کرده گفت
من صلای کمال حکمت این کحال شنیده بهزار شفقت بدرش
رسیدم و بخدمتش حاضر گشته دستهایش را بوسه دادم و عرض
داشتم که علاجم کن وے گفت ضرور مگر چندین درم خواهم گرفت
من که با بیزری رفیق بودم ظاهر نمودم عدم التفاتش و جفاے
ملازمانش دلم پاره پاره کرد این بگفت و زار نالید که ای آه چشم
روشن بودمے در بینجانه آرزوے ای واے بی بصری از رفتن
پایم شکسته وه که مجبوریم برخاک ناکامی انداخته و ماهر سه کس از دید
این ماجراہے دیدیم آن بزرگ فرمود که چه نالے ببین که آفتاب
برفلک کجا رسیده چون باوج سارخ کرد چشمانش روشن شدند

کحال درین ضمن بخدمت شیخ رسیده گرگشته معذرت خواست که ای محبوب
رب ودود معاف فرمایند بنده از طمع زر احتیاط خواهم داشت
شیخ سرمه از سرمه عرفان قیاس کاسه درچشم کحال درکشید کحل البصر
چه کحل البصر خدا بینی بود که نور بصیرت حقیقت بخشید و مستقیم المزاج
گردانید بزرگی خوب گفت شعر آنانکه چشم مست بصد حیله و افکنند
سنگ را ولی کنند نگس را هما کنند همین عبارت است الغرض آن
بزرگ ره نور و شد و مایان نیز در عقبش دویدیم و در جستجو شدیم
که بطریقه از ایشان بیعت حاصل کنیم چنانچه یک زمانه بخدمت اشرف
بسر بردیم اکثرها کرامات هر روز از آنجناب به نظر همی آمدند آخر کار
بتوجه حضرت بحلقه بیعت در آمده مدتی در سایه عاطفت ماندیم وقتی
حضرتم اراده حج فرمود دران سفر عجیب کرامات از وی بظهور پیوست
دراثنار مسافت روزی قافله حاج سراسیمه گشت شیخ پرسید
چه شده کسی از اهل قافله بیان کرد شیر شخصی را کشته است و او را
همی خورد و از صولتش جبرت کسی نمی افتد که وی را هلاک کند و از
معرض هلاکت همه را نجات بخشد شیخ این ماجرا بشنید و نزد وی
رفت و گفت ای حیوان باین حاجی چه کرده شیر سر پیش وی انداخت

ولرزان شد شیخ استخوان و پوست [illegible] چه از خوردنش باقی مانده بود
یکجا کرد و ردای مبارک بر دست [illegible] وگفت ای حاجی
در سفر مکه معظمه راه آخرت پیش گرفتی [illegible] نخواهد شد جنید و سعادت کوش
آن مرده بیجان ریخته پوست و استخوان بمشیت ایزدی زنده شد شیخ
دران سفر شیر را مرکب خود گردانید اہل قافله را ارادتیکه بآن شیخ بود
در بیان نگنجد دران زمان حضرت قطب المدار نیز براے حج مکه معظمه
حاضر شده بودند در عین طواف شرف خدمتش حاصل گردید بعد
فراغ حج بیت الله اتفاق حصول شرف ملازمت حضرت سید
بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار قدس سره مدتے ماند
وسعادت گوناگون میسر گشت روزے اشارة از حضرتم یعنی از
جناب محمد زکریا تحفه شد که این سعادت کیشانرا از خرقه خلافت سرفراز
کردن زیبا است چنانچه بخیال ادب التماس کرد که اگر از دست
حق پرست حضرت چنان شود خوب باشد حضرت قطب المدار در
حلقه خلافت از کمال مکرمت شامل فرمود و براے ہدایت خلق الله
ہر ہمه را فرمان کرد مخاطره در خاطر باگذشت که چنان نشود که فردا
فردا ما مورے ماجا بجا گرد حضرت قطب المدار بر خطره ام

مطلع شده ارشاد کرد که [illegible] آن شهر صفا لقه ندارد و چنانچه اجازت گرفته رخصت شدیم و [illegible] بیمنوال بسر بردیم حضرت محمد زکریا بخشی قدس سره در [illegible] سیر خود کتابی موسوم به بحر المعاد در تصوف نوشته است و [illegible] حضرت ابو نصر مکتوبات هستند در کمال لطافت مضامین معرفت حق تبارک و تعالی مزار پر انوار حضرت محمد زکریا ممدوح در کوهستان چاین شنیده میشود بعضے بر آنند که در نواحے بغداد است والله اعلم بالصواب و مقابر آن هر سه بزرگان یعنی حضرت ابو نصر مکی و شیخ بقاء الله مازندرانی و شیخ بقاء الله رومی که اینها از اصحاب خلاسے مینامند در ایران آرام گاه دارند. وفات شان در سنه هشتصد و چهل و یک بوده است سال ترحیل ایشان یکے بود عجب اتفاق میسر شد

ذکر حضرت شیخ مطهر قدس الله سره العزیز

حضرت شیخ مطهر قدس سره از جمله خلفا ریک کف برنج قوت خود ساخته مدت مدید در سفر ملازم رکاب سعادت شاه بدیع الدین

بود حالین توجه نهند چون قطب [illegible] بما وراء النهر رسیدند
ویرا فرمودند که تو همین جا باش [illegible] شام ما بوسے طعام میرسد
چون مفارقت نتوانست کرد [illegible] آن کف برنج نیز تبرک داد

ذکر حضرت سید عبد القادر کشمیری قدس الله سره العزیز

حضرت حافظ یوسف مدنی مرید و خلیفه حضرت ثوبان حلبی
وے مرید و خلیفه حضرت سید عبد القادر کشمیری وے مرید
خلیفه حضرت سید بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار
رضوان الله علیهم اجمعین در بحر المعارف آورده که فقیر
بعد حصول علم بتلاش مرشد در کشمیر و در رسیده و از حضرت
نور الحق سهروردی استفاده بیعت خواست وے فرمود
که نصیب تو از حضرت ثوبان حلبی است و آن بملک شام
افاده خلایق میفرماید حسب الارشاد از انجا راه ملک شام
پیش گرفتم و در شهر حلب رسیده سعادت ملازمت دریافتم
چنانچه مرا در حلقه بیعت داخل فرموده و در خدمتش مدتے حاضر
مانده شرف سعادت حاصل کردم و مرا اجازت بیعت

ازخاندان عالیه مدار [illegible] شرفاً وتعظیماً فرموده وخوارق عادات

از او شان که معائنه کرده [illegible] انشاء الله بعضے ازانها بطور اختصار

در فصل هشتم تحریر خواهم [illegible] فاتش همچنان هر روز بنظر می آیند

که از حیطه شمار بیر[illegible]ت [illegible] الله بمکتوبات خود نام نامیش

ثوبان عماد جلبی و برخی از آن [illegible] عماد جلبی اکتفا نموده مقامات

ارجمند داشت المختصر در سنه هشتصد و نود و یک ازین

دار مکافات رحلت فرمود حضرت سید عبد القادر ضمیری سید

زاده بود از اولاد امجاد حضرت امام موسی کاظم رضی الله عنه

استفاده بیعت وخلافت از حضرت قطب المدار داشت

ولی اجله روزگار بوده است خوارقش درج صحائف اند

مثل محمد شاه قادری که در کتاب تذکرة الحقیقة ودر المعانی

وغیره ذکر کرده وفاتش در سنه هشتصد و پنجاه از هجرة النبی صلعم

بوده است مرقد اطهر در سنگلدیپ شنیده میشود والله اعلم

بالصواب حضرت یوسف مدنی معقولے بود اکثر تصانیف

در علم معقول بزبان عبری و دیگر زبان میداشت وقتیکه بیعت

از حضرت ثوبان جلبی حاصل کرد مناظره بمیان آمد آخرش

بر بحث خود نادم گشته همه علم را نسیاً منسیاً نمود و در علم معرفت

سعی فرمودہ یکے از کملاء عصر شد در ہفتصد و ہشتاد و نہ بتاریخ
ہشتم ماہ ذالحجہ ازین ورسکا فانی بہ ہستی بربست
انا للہ وانا الیہ راجعون

ذکر حضرت قاضی سید خاصہ قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت سید خاصہ قدس سرہ ویرا حضرت قطب المدار درون
خاصہ میفرمودند ور القاب وے قاضی محمود مرقوم ساختہ
صاحب شریعت وسالک طریقت وواصل حقیقت علیا
مالک ازمنہ فیما حاکو خطہ بہرائچ وارث انبیا قاضی خاصہ
احفظہ اللہ تعالے بما اخص اولیاء مرید مقبول محرم اسرار
خوندگار قدس سرہ

ذکر حضرت عبید اللہ قدسی قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت عبید اللہ قدسی قدس سرہ بزرگے بود یکے از خلفاء
حضرت قطب المدار قدس سرہ کمالاتش وخرق عاداتش
مشہور زمانہ اند از انجملہ یکے آنست کہ در اوائل حال بعد افطار

روزه نقل هر روز بلا [illegible] یکلقمه نخوردی و اگر کسے نیامدی
گرسنه ماندی مسافرنواز [illegible] بار لپیند فرمودی و در غربت پردی
لبسا کوشیدی امیرزاده بوقلیا [illegible] از امراے ایران شاه بوسعلے
مدنی بن قاضی نورالدین مدنی مرید و خلیفه وسے بود در مکتوبات
خود آورده که حضرت مخدومے شیخ عبید الله قدسی رحمة الله علیه
در تجرید و تفرید یگانه وقت بود و بسا صاحب کمالات و پابند
شرع متین حضرت خاتم النبیین صلعم بدرجه غایت بود روزے
یکے از بندگانش بوجهے ترک نماز جماعت کرد از وی ناخوش
گردیده فرمود زود توبه و استغفار بعمل آر او ترسیده در حجره
سه یوم بیکپا ایستاده ماند و بگریه و زاری بسر برد پایش ورم
کرد و وقتیکه ضعف بیطاقتے از حد در گذشت رسنے در سقف
حجره آویزان کرد و بدستیاریش تمام شب بیپا مانده گریه و بکا
همیکرد و شیخ بر نیحال واقف شده تشریف آورد و فرمود توبه
تو بجناب احدیت قبول شد و دستش گرفته بمقصوره خود برد
و تسلی فرمود و گفت اے عزیز تابع نفس بودن و غفلت از
کیدش ورزیدن و دم درویشی زدن از دائرهٔ فقر دور است

معمولش بود که در اوائل از مریدان خدمت شاقه همی گرفت هر که ثابت قدم ماندی وی را بخدمت پهلتے وار نعمت غیر مترقبه مالامال فرمودی و هر که حاجتے پیش بودے بردی فرمود که با مهانان و مسافران و مسکینان و طالب علمان و بنیات مسلوک شوید و از او شان همت خواهید انشاء الله تعالی بمقصد خود خواهید رسید شخصے عرض کرد که چنین استطاعت ندارم که بذل مسکینان کنم فرمود که بمسافر خانها رفته هر روز سبوچها از آب پر کنید وے چند روز همچنان کرد ببرکت ارادتش ستاره سعادت باوج ترقی تعلی پذیرفت و یکے از اغنیا شد و در سخاوت نامش نامی گردید اکثر کراماتش در درج صحائف اند نبذے ازان ذکر کرده شد وفاتش در سنه هشتصد و شصت و هشت گردید ششم ماه جمادی الاولی بود که سفر اخروی پیش آمد مزارش در گجرات است عمر شریفش یک صد و چهل سالگی بوده است

ذکر حضرت اسمعیل خلجی قدس الله سره العزیز

حضرت اسمعیل خلجی ابن حضرت ابو داؤد عادل خلیفه حضرت

قطب المدار قدس [illegible] در اوائل عمر استفادہ علم از حضرت
مولانا عثمان غزنوی نمود [illegible] از فراغ علم بنظر سیاحت مسافرت
اختیار فرمود رفتہ رفتہ با [illegible] رسید و بمقامیکہ اقامت ورزیدہ بود
بآن خانہ آتش در افتاد و لو [illegible] را اشتعال پذیرفت و از ہر جانب
راہ مسدود شد اسمٰعیل رو بہلاک نہاد و چنین ہمت و جرأت
ازان میان کسے را دست نداد کہ وے را ازان مہلکہ نجات
دادے دران صعوبت نہایت سراسیمہ بود کہ درویشے
نعرہ بزد کہ اے مردان سعی بکار برید و او را از آتش برآرید
مسافرے ہلاک میشود ازان میان کسے گفت تو چہ کنی کہ دیگر
ان را ہدایت نمائے شیخ ازین جواب بہم برآمد و در آتش فرو رفت
و دستش گرفتہ از انجا برآورد و او را از سوختن نجات بخشید
بیمن قدمش آتش منطفی گشت و مردم ازین کرامت متحیر گشتند
و عرض نمودند کہ از اسم مبارک آگاہ فرمائید گفت محمود بازند رانی
میگویند کسے پرسید کہ در ابتدائے آتش چرا سعی نکردی و سرد
نمودی گفت مشیت ایزدی چنین بود القصہ حضرت اسمٰعیل
بہمراہیش در کشمیر رسید و بآنمقام کہ حضرت قطب المدار تشریف

تشریف میداشتند چنین [illegible] باستان [illegible] شد و بتوسل آنجناب
سعادت بیعت حاصل نمود حضرت شیخ [illegible] توجه با و مبذول فرمودند و
از خرقه خلافت نیز ممتاز نمود و [illegible] برائے ہدایت
خلق بملک جنوب مامور فرمودند یکے از مشائخ کبار بوده
وفاتش در سنه ہشتصد و ہشتاد شد مزار پر انوارش در [illegible]ستان
جنت نشان واقع است از مخزن الاسرار

ذکر حضرت شیخ عبد الواحد قدس الله سره العزیز

حضرت نوح اصغر مقصود آبادی که مدفنش در مقصود آباد شنیده
میشود روزے از حضرت شیخ عبد الواحد خلیفه حضرت قطب المدار
پرسید که حضرت شاه لطف الله عابد گاہے مصروف بکار دنیا
شده است گفت مرد صالح کمتر مثلش دیده شد چنانچه احوالش
اینست که در ابتدائے سن شعور بعد فراغ علم شبے بعالم رویا
دید حکم حضرت رسول اکرم صلے الله علیه وآله وسلم شد که ای
لطیف نزد قطب المدار رفته سعادت کونین دریاب
واز فیض صحبتش لطف حیات حاصل کن غرضکه صبحش از بستر خواب

برخاسته باشتیاق حضرت قطب المدار ره نورد شد تاجری
از وے ملاقی گردید و[illegible] بار رفتار حواله اش کرد بران
سوار شده در تیمر و زر سـ[illegible]ـان زمانه حضرت ممدوح دران
ولایت براے ہدایت خلق بامر الله تعالی مامور بود این
جوان ہم بخدمتش حاضر گشته ابواب مرحمت والا بر خود
مفتوح ساخت معمولش بود که بعد اوقات منضبطه خموش
مؤدب دوزانو در گوشه نشسته ماندے و از کسے ہمکلام نشدی
و اگر کسے چیزے پرسیدی جوابش دادے وقتے از نظر
کیمیا اثر حضرت قطب المدار حالت وجد بر وے طاری شد
و مدہوش گردید آخر بحلقه بیعت آمده بخدمتش حاضر ماند وقتیکه
جوش معرفت غلبه کردی و مستی و بیباکیش از حد در گذشتے
رفیقانش حسب وصیتش در حجره بند میکردند و چون بسلوک
آمدی باز بہمون وطیره گذراندی در مدت قلیل بحسن سعی خود
بزمره خلفاے نامدار حضرت قطب المدار نامے شد از فیض
صحبتش اکثر تارک الدنیا گشته بکوچه فقر قدم انداز
گردیده اند و بمراتب علیه فائز شده اند وے در مدت العمر

کمتر سیاحت فرموده زمانه که بر[illegible] حضرت قطب المدار بسفر بسیار
بسر شد. ورنه مدام منزوی مانده [illegible] تیکه از خدمت حضرت
خوندگار جدا شده به نجف اشرف [illegible] گردید از آن زمانه درین
ایام حسب المطلب حضرت آقای ما است کمتر با کل و شرب
متوجه میشود و لباسیکه پوشیده است وقتیکه حاجت شوب
افتادی در آتش انداختی و باز پوشیدی حضرت از وی
بسیار راضی شده لطف مدار میفرمودند آن مرید از حضرت
شیخ عبد الواحد ممدوح احوالش شنیده مشقت و ریاضت
چنان برخود اختیار نمود که در بیان نمی گنجد و از کمال شفقت
مرشد خود یکی از اهل معرفت شد انتهی روزی حضرت عبد الواحد
بعبادت الٰهی مشغول بود که فغفور چین حاضر شد او بستم چنان
معروف بود که حاتم طائی بکرم شیخ بوی ملتفت نشد و اصلا
توجه بسویش نیاورد او مکدر گشته بجای خود آمده حکم داد که
درویشی را بگوئید که درینجا نباشد سرهنگ فرمان حاکم را بجا آورد
التماس نمود که حکم حاکم ما نیست از ینجا بجای دیگر رود و نقل فرمودن
مناسب است شیخ گفت او کیست که مرا حکم فرماید این سرا

وتمام هستے بدار الحکومت [illegible] ماست از ینجا رفتن چه معنی دارد وے این ماجرا پیش حاکم [illegible] نمود حاکم خشمگین شده سفط گفت که زبان از دهنش بیرون [illegible] از شدت درد بیتاب گشت درخاطرش اندیشه راه یافت که این مکافات آنست که درویش را زبون وناسزا گفته ام معًا بخدمتش حاضر گشته عفو تقصیر خواست ورفقایش هم روی شفاعت بر زمین نهادند وبکمال عجز بسفارش در آمدند فرمود صحت دشوار است اگر از ظلم باز آید شاید صحت رونماید ازین ارشاد دلش موم شد وتوبه کرد وبحالت اصلی باز آمد ویکے از عادلان گردید احوالش در اکثر کتب مثل نور الاخبار وشوارق الولایت که در تصوف از تصنیفات ملا علی وجدی النجدی دیده شد درج آسوده است ووفاتش بماه صفر روز دوشنبه در سنه هشتصد وهشتاد وسه بوده است وحضرت شاه لطف الله قدس سره در سنه هشتصد وهفتاد ویک ازین دار ناپایدار رخت هستی بربست دهم ماه محرم الحرام بود که این سفر در پیش آمد مزارش در نجف اشرف واقع است

ذکر حضرت حاجی عبد النعیم قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت حاجی عبد النعیم سالک حضرت قطب الدین حسنفی قدس اسرارہما خلیفہ بود از خلفائے حضرت قطب المدار رضی اللہ عنہ صاحب شوکت و حشمت بود ہمہ جاہ و حشم خود را بر باد دادہ درویشی اختیار نمودہ بسلسلہ حضرت سید بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار مفتخر گردیدہ یکے از کملائے عصر معروف شد حضرت قاضی فخر الدین ثنیائے کہ از وے سلسلہ بیعت و خلافت داشت در رسالہ خود مینویسد کہ فقیر بیست و نہ سال در خدمت اقدس حضرت حاجی موصوف کمر اطاعت بمیان جان بستم و انواع انواع برکات از انفاس متبرکہ اش دریافتم کمالاتش بر صفحہ قرطاس گنجایش ندارد و مقامات بلند بتحریر نیاید روزے در بازار عاشش گرم بود حضار مجلس را فرمود کہ از حالات حضرت پیر مرشدم واقف ہستید گفتند بلے مگر اتفاق قدمبوسیش کسے را از ما یان میسر نشدہ فرمود چشمان خود بندید حاضرین ہمچنان کردند باز گفت کہ وا کنید حاضرین مجلس خود را دیدند با حضرت

قطب المدار یافتند و [illegible] حضرت مشرف گشتند وقتی مجمع
مشائخ و مریدین بدربار [illegible] موصوف بود از ان میان شخصے
آمده گرد شیخ از خادم فرمایا [illegible] دریافت بکن که اینکس چه گونه
عسرت برد و سے عرض نمود [illegible] دوازده حج متواتر کرده امسال
اسهال مقسوم خراب بود فردا روز حج اکبر است حیف کزین نصیب
ازان سعادت افتادم حکم داد که همه حاضرین جلسه غسل کرده
احرام بربندند اصحابش همچنان کردند باز گفت چشمهان خود بندید
کنید اوشان فرمانش بجا آوردند و خویشتن را بمکه معظمه یافتند و همراه
حاجی ممدوح سعادت حج اکبر حاصل نمودند و نیز بعد خاکبوسی آستانه
رسول اکرم صلے الله علیه وآله وسلم بهمراهیش زیارت مزارات
بزرگان دین و از بعض شهر و قریات تفرج برداشته در نجف اشرف
رسیدند و بر آستانه مزار اسد الله الغالب علیه نیاز سودند شیخ ارشاد
کرد که جماعت خاص مردمان براے صلوٰة چاشت طیار شوید
چنانچه بعد صلوٰة وقتیکه سلام کردند بمقامیکه بودند رسیدند همچنان
قصص و حکایات عجیبه و غریبه که از وے بوقوع آمده نقل کرد
آنجناب را حاجی عبد النعیم ابرار مینا میدد دوازده سالی از جلس

خوردنی هیچ نخورده ازوے سلسلت (؟) ... ان گروه را لجمیه ابرار یه
میگویند عجیب کرامات درسلسلهٔ ... بوده است که هرکه از مریدان ایشان
اند کے خلاف آن طریق مے ورزید بیرون میشود و فاتش در سنه
هشتصد و چهل و دو بماه محرم الحرام تاریخ نسبت و یک شد
مرقد شریفش به نیشاپور شنیده میشود والله اعلم بالصواب

ذکر حضرت مولانا یحیی ابرار قدس الله سره العزیز

حضرت قاضی مسعود شابانی در کتاب خزینة الابرار مینویسد که در حالت
صغر سنی وقتے برکنار دریائے ایستاده بودم پایم لغزید و بدریا
غرق شدم که بزرگے دستگیری من کرده ازان ورطهٔ هلاک نجات
داد وقتیکه بهوش آمدم بقدمش در افتادم و اسم مبارکش پرسیدم
فرمود یحیی عرض داشتم که اگر اجازت یابم بخدمت باشم فرمود
حالا وقت نیست زمانهٔ تحصیل علم است انشاء الله تعالی بازبلاقی
خواهیم شد چنانچه من در تحصیل علم مشغول بودم الا زمانی تصورش
از خاطرم نمیرفت و مدتے منتظر وقت ماندم غرض که بعد عرصه سیزده
سال که هنگام دستاربندی فقیر بود تشریف آورد و شریک استحا...

وباتفاق رای علما دستار ... حق پرست وی بسته شد
بعد حصول افتخار این نعمت ... الدین اجازت دہانیدہ ہمراہی
خود بردہ و سیر و سیاحت ... ه بمقام نجف اشرف از حضرت
قطب المدار پیر خود کہ بآن ... م منزوی بودند بشرف سعادت
خدمت مشرف کنانید درانوقت حضرت سیبی بدست مبارک
برداشت بمن عطا کرد و فرمود کہ این را ببو بکمال ادب آن را
بکرفتم سیبی چه سیبی کہ مشام روحم از خوشبویش معطر خوشبوئی
چه خوشبوئی کہ دماغ جانم معنبر شد لطف حلاوتش ہنوز فراموش نکردہ ام
حضرت در تبسم آمدہ فرمود کہ اے عزیز در جوہر انسان ہم طیب
خوش لازم است و اگر این نیست ہیچ نیست حسن صورت
بکار نیاید و عبا و قبا سود ی ندہد بکمال جسارت التماس نمودم
کہ معرفت حق تبارک و تعالی چگونہ میسر آید فرمود اے مسعود
اول خود را بشناس من عرف نفسه فقد عرف ربه و بدانکہ
تو کیستی و از کجا آمدہ و باز کجا خواہی رفت و درین عالم برائے
چه آمدہ و خالق مطلق ترا برائے چه آفریدہ است و سعادت
و شقاوت تو چیست اول از ینہا آگاہی لابدیست و صفاتیکہ

شوند بعضے از ایشان حیوانے و بعضے [illegible] و بعضے ملکے اصل
تو کدام صفت است تا از ایشان [illegible] بود مشوی بمنزل سعادت
نرسی خوردن و نوشیدن خفتن [illegible] شدن و خشم و غضب
ورزیدن صفت حیوانے و [illegible] ورزی و شر انگیزی شیوه
شیطانی اگر در اطاعت آنها هستی در خدمتش کوش مگر مشاهده
جمال حق تبارک و تعالی در صفات سباع و بهایم و شیاطین جستن
خیال خام پختن است هان بآن اصل که اصل تو از کروبیست
اگر از حسن سعیت آن صفت بدست آید چه عجب که چشم خدا بینی
که تاریک گرده روشن گردد و یکے از مخلصان درگاه احدیت
باشے و بآن منزل که پیروی ایشان را بکار خود آرد در سعادت
ابدی کوش و چنان مشو که اسیر فریب شان گردی و بشقاوت
اخروی رسی معاذ الله من ذلک بدانکه حق تعالی ترا دو چیز
آفریده یکے کالبد خاکی و دیگر روح روح دو قسم است حیوانی
و انسانے حیوانے در تمام جانوران و انسانے مخصوص بانسان
او را به بصیرت میتوان شناخت و بنظر ظاهر تاب دیدارش ندارد
او بیچون و بیچگون است المختصر آنحضرت مراد و حلقه [illegible]

در آورد و به نظر توجه دو[...] ان عطا فرمود و مدت چهل و دو سال
در سایه عاطفتش زندگا[نی ...] و خرقه خلافت هم یافتم کراماتیکه
ازان جناب مشاهده کردم [...]ح کوشتم و فترے شاید عالمے
ازان جناب فیض یاب است و مقاماتش بس بلند و وقتے
برائے سیر ملک حلبش رفته بودم با حضرت محمد شاه سیاح خلیفه
حضرت قطب المدار قدس سره ملاقی شدم بمن گفت میخواهم
که تجهیز و تکفینم از دست تو سرانجام یابد بس بذکر کلمه طیبه لا اله
الا الله محمد رسول الله مصروف شده بحق پیوست خلفایش صاحب
کمالات ازوے ماندند مثل شیخ نوح بن محمد باقر که عمده اهل
طریق و یگانه بود المختصر حضرت مولانا یحیی ابرار در سنه هشتصد
و پنجاه ماه ربیع الاول ازین جهان سفر آخرت گزید و وفات حضرت
مسعود شبانے در سنه هشتصد و هفتاد و دو به ماه محرم الحرام گویند
از تصنیفاتش خزینة الابرار در ذکر بعض خلفائے حضرت
قطب المدار و احوال سیر و سیاحت مرشد خود است

ذکر حضرت زید بن خالد شهسوار فارسی قدس الله سره العزیز

حضرت زید بن خالد شهسوار فارسی قدس سره یکے از خلفائے

حضرت قطب المدار بود خاک پاکرا الگی ولادتش
در سنه هفتصد و هشتاد و پنج از هجرت نبوی صلی الله علیه و آله
وسلم شد زمانه تحصیل علم بخدمت حضرت شاه مولانا زکریا که از خلفاے
حضرت قطب المدار بود گذرانید و تصانیف مستحسنه اش شهرت
تمام دارد مثل هدایت السالکین و مؤید الاسلام که در تصوف بے نظیر اند
و از صغر سنی بزهد و تقوی میلے تمام داشت تربیتش در ابتدا اول
از حضرت زکریا شد و سلسله بیعت هم از وے سید اشرف
از مرشد خود اجازت گرفته بمکه معظمه رسید و از حج سعادت اندوخته
در مدینه طیبه از مزار فائض الانوار حضرت رحمة للعلمین صلی الله
علیه و آله وسلم مشرف گشته روان شد در اثناے راه بر کوهے
که از آبادی علیحده بود یکسال معتکف ماند بعده از انجا برخاسته
برائے سیر روے زمین متوجه شد در گلستانے رسید که فضایش
دلنشین بود در آنجا قیام درزید و اوقات مبارک باطمینان تمام
بسر مے برد روزے مجذوبے بروے بگذشت و رمزے از رموز
معرفت بیان آورد چنان حظے دست داد که از انجا هر دو بزرگوار
بکمال اتحاد یکدیگر رفیق سفر بوده روانه شدند و آن مجذوب

معروف سلیستانی خلیفه ... قطب المدار بود و در آن زمانه بجوش
معرفت بحالت مستی بودند ... چند سال در سلوک آمد پس هر دو
رفیق در نیمروز رسیدند ... و آنجا بسر بردند روزے
ایشان بمسجدے بودند که دو طالب العلم کامل الاستعداد
یکے مولوی ادریس طوسی و دیگر مولوی عبدالمقتدر بلخی حاضر
گشتند و بعد فراغ نماز بکمال خلوص عقیدت و صفاے طینت
مودب بخدمت آن پیشوایان ارباب ریاضت و افاضت
سلام مسنون ادا کرده نشستند و استدعاے بیعت از ایشان
کردند حضرت معروف از نعمت غیر مترقبه آن طالبان حق را
مالامال فرمود و آن رهروان منازل معرفت رموز و ان حقیقت
بپاے آن بزرگ جانب دهلی روان شدند براے حصول
سعادت ملازمت حضرت قطب المدار قدس سره که دران
زمانه حضرت بآن شهر تشریف میداشتند حضرت قطب المدار
بدیدار ایشان منبسط گشتند و چندے بخدمت داشتند آخر الامر
مولوی ادریس و مولوی عبدالمقتدر را در قصبه مندور که در سرزمین
بدخشان است رفته قیام ورزیدند و همون جا وفات یافتند انتهی

از خزینة الابرار وفات حضرت ارگی و شهسوار فارسی در سنه
هشتصد و چهل و یک یافته میشود و دو نشو[ن] کتاب است و مولوی
ادریس در سنه هشتصد و شصت و شش بیست اقامت از بنجهان
بر بست و صاحب نور الهدایت وفات حضرت معروف سیستانی
در سنه هشتصد و نود و دو نوشته و عمرش یک صد و چهل سالگی تحریر
کرده است و الله اعلم و گروهے اند که بآن سلسله خود را منسوب
میکنند چنانچه شجره پیران طریقت شان بآن بزرگوار می پیوندد

ذکر حضرت ابو داؤد زمانی بن خواجه مرقش معشوق قدس الله سره العزیز

صاحب گلزار ابرار از حضرت مفتی نور الدین ضیای که یکے از مشایخ
وقت بوده در باب هفتم مینویسد که حضرت ابو داؤد مرقش معشوق
خلیفه حضرت قطب المدار در تصوف کتابے نوشته و در آن ذکر
حضرت ممدوح خود آورده در اوائل مدرسی میکرد طلبه منتهی
بمدرسه اش برائے تحصیل علم از راه دور و دراز حاضر میشدند

است وقتیکه سن شریف

و زرو بازو بودن از الیسان ...
و از ... دزد دست ...
در ویرانات و درخاندان ...
فاضی ...
و وجه ثانی آنکه ...

[illegible]

زمانہ ببرکت لعاب دہن شریف [illegible] بجام خوشگوارش
سیراب شدہ بود ویکے از ذوی علا[illegible] شمردہ شد و بعد از فراغ علم
بخدمت حضرت داؤدی ماند [illegible] حافظ محمود سلیم بود و بشرف
بیعت شیخ موصوف ہم در آخر مشرف شد شیخ وے را البسیار عزیز
میداشت الغرض شیخ بعد فراغ علم مدرسہ قائم کرد و بکمال سعی
طلبہ را تعلیم میداد و مدتے ہمین شغل داشت مگر در خاطرش از ابتدا
این امر متمکن بود کہ علم معرفت علمی دیگر است و این علم ظاہر
حجاب الاکبر است در تلاش علم طریقت از والدین اجازت
گرفتہ بمکہ معظمہ حاضر شد و از حج مشرف شدہ راہ مدینہ طیبہ پیش
گرفت و خاک آستانہ مبارک را در چشم معرفت درکشید اتفاقاً
از حضرت مخدومے سید زین العابدین موحد کہ خلیفہ رشید
حضرت قطب المدار بود ملاقی شد و بمعائنہ بعض تصرفات کہ
از خلیفہ ممدوح دید نہایت مسرور شدہ درخواست بیعت
نمود مگر وے منظور نداشت و گفت کہ نصیب تو اسے برادر
از دیگر بزرگ است چگونہ بسلسلۂ ادراک گیرم مجبور شد وے
از انجا راہ ایران پیش گرفت و شیخ بتلاش مرشد سیاحی

اختیار نمود لیکن خار [illegible] در دلش میخلید و متفکر همیشه بخاطر
خود میگفت که اے کاش [illegible] دی طالع قدمبوسی حضرت
قطب المدار میسر آمدی و [illegible] درا فتاده دست مهاجرت
در خدمت منظور فرمودی از عنایت قادر قدیر چه شدی
درهمین اندیشه مدتے بسر برد و در خدمت اکثری از بزرگان
دین بوده از حسن اتفاق در خراسان رسید دران زمان
حضرت قطب المدار آنجا هدایت خلق الله میفرمودند زین الدین
این امر را فوز عظیم پنداشته از شرف قدمبوس مشرف شد
و بحلقهٔ بیعت در آمد و چنان ریاضت شاقه اختیار کرد که منظور
نظر والا شده یکے از بندگان خاص گردید روزے حضرت
قطب المدار از وے خوش شده بدستار خلافت ممتاز ساخت
وے در اوائل حال چنان عادت گرفته بود که بعد پانزده یوم
از پنج مثقال میوه افطار میکرد و گاہے اینهم ناغه میفرمود از وقتیکه
بدستار خلافت ممتاز شد عجیب حالت رو داد که آنرا هم ترک
داده و در حالت استغراق مدام شاد کام مے ماند وفاتش بجاه
سفر در سنه هشتصد و شصت بوده است

ذکر حضرت عباس مصری قدس الله سره العزیز

حضرت سعد بن شیخ عمر عجمی بخاری حضرت عباس مصری
نبیره حضرت ابو الفتح مدنی در سال هفتصد و چهل و شش هجری
بعمر شانزده سالگی از نعمت تبحر مترقیه مالامال شد روزی
قبل از حصول بیعت بعالم روحانیت بزیارت حضرت
الیاس علیه السلام مشرف گردید آن مقبول رب ودود
اسمی از اسمای حضرت سید بدیع الدین او را تعلیم فرموده
وگفت ببرکتش بسیار سعادت حاصل خواهد شد چنانچه شیخ
آنرا ورد خود داشت و منجمله تاثیرات آن اسم یکی این
بود هر جا که خواستی بدمی رسیدی چون شهره دیانت و کرم
حضرت عباس مصری در ملک عجم شهرت یافت و آوازه خرق
عادتش بگوش حق نیوش شیخ رسید خیلی مشتاق ملاقات گردید
عم وی محمد ابراهیم مطلع گردیده او را همراه خود بخدمت
حضرت ممدوح برد آن وقت مجمع کثیر برنا و پیر گرد حجره او حاضر بوده
و هر یک تحصیل مطالب و آرب کامیاب میشد بوقت

کثرت اہل حاجت را قبول نمیشد ناچار بگوشه نشستند که شخصی
آوازه داد که سعد عجمی کجا است شیخ از انجا برخاست و آنکس
شیخ را بخدمت حضرت عباس مصری رسانید حضرت عاطفت
مربیانه مبذول فرمود و حسب استدعایش از فیض بے پایان
مالامال نمود و عمش را گفت که من پسرترا خود خواهم داشت
چنانچه شیخ مدت نوزده سال بخدمت عباس مصری در کسب
و کمال کوشید روزے حضرت عباس مصری گفت که از
حضرت مخدومے مکرمے مرشدی مولائی جناب سید بدیع الدین
قطب الاقطاب قطب المدار قدس الله سره العزیز ترا
افتخار ملازمت حاصل کردن میباید حسب الارشاد رہگرای
ہند شده و در بلده لکھنو رسیده بشرف قدمبوس مشرف
گشت حضرت بروے کمال رحمت فرمود مدت دو سال
بخدمتش ماند روزے حضرت قطب المدار فرمود که رفتنت
بملک بدخشان براے ہدایت خلق الله اولی است بفور
اصغاے فرمان فیض ترجمان راہے بدخشان گردید و دران
سرزمین به ہدایت خلق الله پرداخت مرشدش نیز سیر فرموده

بآن مقام که شیخ سعد مقیم بود رسید ... از خرقهٔ خلافت سرفراز کرده وخود راهی هند شد وبعضی گویند که دستار خلافت حضرت قطب المدار وی را عطا فرمود ونقل شیخ نور الله بدر راست که او میفرمود که شیخ سعد بوقت ماموریت بدخشان خرقهٔ خلافت از حضرت قطب المدار یافت این قول اصح مینماید والله اعلم بالصواب الغرض دهم ماه محرم الحرام در سنه هشتصد وپنجاه ویک ازین عالم بی بقا رخت اقامت بربست خانقاهش در گلزار اعتماد مشرح درج اند

ذکر حضرت محمود تستری قدس الله سره العزیز

حضرت محمود تستری بن خواجه غیاث الدین مرید وخلیفهٔ حضرت قطب المدار بود وطن اصلی تتاتار است ولادتش در سنه هفتصد وپنجاه ودو گشته والدینش بعمر هشت سالگی انتقال فرمودند پس محمد قدوس عمش تربیت نمود کتب ابتدائی

بخانهٔ خود خواند چون [illegible] ساله شد بشوق تحصیل علم از خانه
بیرون آمد اول بمقام هوشیار بود که شهریست در ملک
پنجاب تشریف برد در آنجا از مولانا محمد حنیف ملتانی تحصیل
علم کرد چون فارغ التحصیل شد بجانب ماوراء النهر رسید
بشهرے مقیم بود که خبر آمد آمد حضرت سید بدیع الدین
قطب الاقطاب قطب المدار شهرت یافت اول کسیکه برائے
پیشوائے حضرت رفته بود محمود تبریزی بود بخدمتش حاضر گشته
قدمبوسی حاصل نمود و بمقام استقامت حضرت حجره کلوخی
بدست خود طیار ساخت حضرت حسب معمول دران حجره تشریف
ارزانی فرمود و مدتی بخدمتش بسر نمود آخر روزے از جام
شربت عرفان آن محبوب رحمن تشنه کام معرفت را سیراب
فرمود از نعمت غیر مترقبه مالامال شد و بر آستانهٔ اقدس حاضر
ماند و بحسن سعی خود یکے از مقربان والا گردید در اوائل حال
بکسب کمال چنان کوشید که متاع نفوس را بے یاد الهی
وے رائگان نداد ولی بود رفیع المناصب والامناقب
خوارق عاداتش اهل سیر عجیب و غریب نقل میکنند چنانچه

صاحب گلزار او تا و ذکرش نه [illegible] بسط نمود و در پنجاب
گنجایش نداد او یکے از مرتاضان [illegible] است و فاتش در سنه
هشتصد و چهل و یک بماه ربیع الثانی مرقد اطهرش در ملک
تبه بها واقع است

ذکر حضرت ذو النون بهقی قدس الله سره العزیز

صاحب سراج الهدایت اعنی شیخ المسلمین شاه ضیاء الدین
مینویسد که ذو النون بهقی بن بختیار خدم حضرت بزرگے
بود جلیل القدر در مدارج الولایت که از تصنیف اوست می آرد
که اکتساب علوم ظاهرے از والد بزرگوار کردم چونکه مرا
از بدو سن شعور شوق مطالعه کتب تصوف بود ازین وجه
بکارے دیگرے نپرداختم بعد وفات والدین اتفاق بعض
ضروریات خانه داری هم سے افتاد روزے برائے
خریدن چیزے به بازار رفته بودم بر دکانے بزرگے را

دیدم که بحالت جذب [illegible] دیوار تکیه زده نشسته است و چهار سو
می نگرد بخاطرم گذشت که اول قدمبوس این بزرگ شدن مناسبت
بعده بکار سے مشغول باید شد بدین وجه متوجه بخدمتش گشتم آن بزرگ
یک ضرب الا الله چنان زد که اهل بازار که بکار و بار خود مصروف
بودند از خرید و فروخت بیخبر شده در جوش و خروش آمده گرد
شیخ حلقه بر زدند شیخ از انجا برخاسته راه صحرا پیش گرفت مردمان
نیز در عقبش راه دشت پیمودند دیدند که در انحالت زاید از دو
پاس ماند بعد ازان بهوش آمد و بگوشه نشست صباح آن مردم
اصرار کرده اکثرے ازان بحلقه ارادت در آمده کامران گشتند
و بعضے ازان که بکفر منسوب بودند وے نیز تایب شده بزمره
اسلام در آمدند فقیر هم باآن جماعت بخدمتش حاضر گشت و التجا
بخدمتش بردم که مرا هم بحلقه بندگانت در آر مگر قبولش نیامد
از انجمله پنج کس بودیم محمد شاه مشرقی و سید شرف الدین
بغدادی و شاه ضیاء الدین مغربی و شیخ مصلح الدین مکی و این
فقیر الغرض برفاقت شیخ بهندوستان آمدیم و در جونپور رسیده
بخدمت اشرف حضرت قطب المدار شرف قدمبوس گشتیم

شیخ گفت ای برادران نصیب ... جناب بود و به توجه
انکار کرده بودم الغرض بسایه صحبتش بوده مشرف به بیعت
گشتم و بعد عرصه سیزده سال بافتخار خرقه خلافت همه را ممتاز
فرمود هر روز از انجناب کرامات عجیبه بظهور می آمد عالمی
از وی فیض یاب است المختصر همه را وصیت فرمود و برای
هدایت خلق الله مامور نموده جابجا روانه فرمود آن بزرگ
مجذوب حضرت محمود الدین دولت آبادی بود و یکی از خلفای
حضرت قطب المدار قدس سره صاحب تصرفات مردی
کامل مثلش کم دیده شد وفات حضرت ذو النون بیهقی در ماه صفر
سنه هشتصد و هفتاد و هفت بوده است مزار پر انوار وی چنین است
و حضرت محمد شاه مشرقی در ملک دکن مقصود آباد آسوده است
و سید شرف الدین بغدادی در ملک هرات آرامگاه داده و شیخ
ضیاء الدین مغربی در تبریز و شنیده شد که خواب استراحت میفرماید
و قاضی مصلح الدین مکی از مکه معظمه جانب مغرب قیام فرمود بماه
جمادی الاول در سنه هشتصد و نود از جهان رخت هستی بربست
و سنه وفات حضرت محمود الدین دولت آبادی هشتصد و پنجاه است

مرقدش بر کوه شمالی شنیده میشود و بعضے بجاے دیگر نقل کرده والله اعلم بالصواب

ذکر حضرت عبد الرحمن مکرم قدس الله سره العزیز

آورده اند که حضرت عبد الرحمن مکرم بن سعید اکمل ما زندرانی در سنه هفتصد و بیست و یک هجری بعالم ظهور آمدند از حضرت مولانا نظام الدین نقشبندی قدس سره منقول است که در ایام رضاعت دایه حضرت عبد الرحمن را شیر میداد و پسرش نیز شریک وی بود یعنی از یک پستان یکے را و از دیگری دیگری را شیر میخورانید بمشیت ایزدی پسرش فوت شد در دلش نهایت اندوهگین بود دران حال اندیشید که صاحبزاده گرسنه خواهد بود شیر وی را خورانیده در تجهیز و تکفین پسر خود مصروف خواهم شد کسے را برین حال مطلع نکرد و بخانه اش آمده شیر داد او اصلا متوجه نگردیده اند و ده و روش دو بالا گشت که الهی چه شد نیست که این هم شیر نمی خورد درین اندوه بود که والده عبد الرحمن مکرم پرسید که چه حالست گفت صاحبزاده است از شیر رغبت

نمی کند والد ما جدش پیش طبیب ببرد حکیم وے را دیدہ گفت
کہ ہیچ عارضہ نیست چہ علاج کرد شود ازآنجا وا پس مے آمد
کہ حضرت یادگار محمد خلیفہ حضرت قطب المدار از جاے سیر
نمودہ تشریف آورد پدرش عرض نمود کہ این طفل علیل شدہ است
و بشیر رغبت نمیکند حضرت مخدوم او را دیدہ گفت کہ این کودک
را ہیچ عارضہ و آسیب نیست الا باعثی ضرور لاحق شدہ است
کہ او موجب علالت است گفت آن چیست جواب داد
کہ دایہ اش را طلب تا راز دورنی آشکار گردد دایہ حاضر آمد
شیخ گفت پسرت کجاست عرض کرد بجا نہ ام مے خسپد فرمود
تا وقتیکہ او را نیارے ہرگز این پسر شیر نخواہد خورد فراقش
شاق است این کلمات از شیخ شنیدہ یارائے ضبطش نماند
و اشک خونے از دیدہ اش چکید آخر گفت کہ او فوت کرد چگونہ
خواہد شد گفت آنرا زود نزدم آر دے مردہ بجا نزا پیش کرد
شیخ آن طفل را بر تختہ زمین نہاد صاحبزادہ لوکان لوکان نزد کیش
رفت و او را بجنبانید کہ معاً چشم بکشاد و در تبسم آمد دایہ ہر دو را
در آغوش شفقت بگرفت از کمال محبت ہر دو باہم شیر نوش کردند

حق تبارک وتعالی را در آن وقت غیرتے رو داد در وادارش گلفقش
نشد و پاسدارے وے فرمود اہالیان دیار وامصار این
واقعہ شنیدہ متحیر شدند واعزاز واکرامش افزودند شیخ فرمود کہ این
طفل سعید از سیت انشاء اللہ تعالی ظہور کرامتش بعالم ظہور خواہد
یافت المختصر در آغاز شباب از کمال تجر سر آمد ویکی از قابلان
شد ریاضت ومجاہدہ بسیار ورزید روزے از والدین گفت
کہ حضرت ما در ہند شنیدہ میشود کہ رونق افروز اند خواہشم اینست
کہ این پنج روز در خدمتش گذارم والدین پرسیدند بشارت
از حضرت شما بکدام است گفت از حضرت بدیع الدین قطب المدار
من اکثر اوقات بعالم روحانیت از وے نعمتی یافتہ ام
کہ در بیان نمے آید حالا ساعتے ہم ماندن در ینجا شاق است
ناچار رخصت دادند چنانچہ از وطن مالوفش راہے ہند شد
وقائع راہ طول دارد لہذا از آن در گذشتہ بعد عاسے لازم البیان
سپرد از دکہ بہندوستان رسیدہ در بلدہ قنوج بابوسی
حضرت ممدوح مشرف شد واز افتخار خرقہ بیعت وخلافت آراستہ
وپیراستہ گردیدہ مدتے در خدمت مبارک اوقات عزیز

را البسر نمود حضرت قطب المدار او را عبد الرحمن مکرم گفته یاد میفرمود
وکمال شفقت بروے مبذول میداشت بدین سبب
بعالم بلقب مکرم مکرم شد در خزینة الابرار و دیگر صحائف
احوالش بشرح وبسط مندرج است مختصرے ازان انتخاب
نموده شد وفاتش در سنه ہشتصد وہشتاد گشته قبه انور در محمود آباد
نور آگین است

ذکر حضرت محمد اکرم مرتاض قدس الله سره العزیز

حضرت محمد اکرم مرتاض قدس سره ولی بود در وی صفت
رحمت چنان بود که پایانے ندارد وہر کس که غرض خود پیش
بردے بانصرامش کوشیدی در اوائل بعلوم ظاہرے
کوشید و دوازده حج پیاده پا کرد و سوائے لباس بدن
نزد خود نمیداشت وہر نقد وجنس که آمدے بذل مسکینان
نمودے واگر کسے در مصائب صعب مبتلا گشتے وجا نبرے

از وے دشوار شدے براے راحتش در کارہاے اہم
کمال جرأت وجسارت را کار فرموده انصرام دادے
خود را وقف نموده بود چنانچه چند مرتبه فی سبیل الله فروخت
شد وشجاعتش چنان بود که وقتی زنے سن رسیده از ناتوانی
تنگ آمده تاب رفتن نداشته بود واز جور افلاس آن مظلومه
گریخته بجاے ہمی رفت که تشنگی غلبه کرد برلب دریای رفته
خواست که آب خورد که نہنگ دریا پایش بگرفت شیخ نیز
درآنجا براے وضو آمده رفته بود معاً دستیاری وی کرد
وآن نہنگ را گرفته از دریا برکشید وہلاک نمود وآن پیرزال
را از ہلاکت نجات داد در موسم سرما تمام شب برہنه
بیاد الہی مشغول ماندے وبایام گرما وتپش آفتاب روز آخر
نمودے ودر موسم برشکال کمتر سایه گرفتی چنانچه تمام عمر خانه
تعمیر نساخت روزے از پاے خار کشیدے خارکشے آورده که از
پیشش شخصے معلق ہوا از دور نمودار شد وبر آن تخت
برقع پوشے را دید که زیب وساده است از آنجا برخاسته
عرض نمود که اے شاه براے پیچش گداے بینوا را قدمبوسی

خود نصیب کن از نیم نظرت کاسهٔ عمرم لبریز میشود و سعادت دارین حاصل آید که تخت بزمین فرود آمد عرض نمود که از اسم مبارک مرا مطلع فرمائید فرمود بدیع الدین التماس کرد که میخواهم که بزیر سایهٔ عاطفت والا بوده از حرارت یوم نشور نجات یابم بعید از اخلاق کرم نخواهد شد بر د نظر رحم فرمود و گفت که انشاء الله تعالی در مصر چنانکه خواهم رسید در انوقت بآن نعمت که در نصیب تست خواهم رسانید حالا وقت کسب کمال است در سعادت سعی کن شادمان و خرامان شده آداب بجا آورده از توجهیکه سر در و مخمور شده بود با مذاق شد چنانچه اوقات عزیز را به نیکوترین عبادات آنزمانه بسر نمود حینیکه وقت وعده قریب رسید در مصر حاضر گردید و از آن جناب قدس سره مستفیض شده از افتخار خرقهٔ خلافت ممتاز گشت و یکی از صاحب ارشاد و نامی شد اکثرها از دست با کمال بوده اند هنوز فیض تصرفاتش جاریست عمر آن شاه دو صد و چهل ساله بود وفاتش در سنه نهصد و یک بوده است و در مصر آسوده است از سراج الهدایت

ذکر حضرت احمد اعرج یتیم قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت احمد اعرج یتیم ابن ضیاء اللہ مصطفی آبادی سوارے
بود در فن سوارے نظیرے نداشت روزے بعالم شباب
براسپ باد رفتار راکب بود و عنان سمند تیزگام تند خرام
در دست گرفته نهایت فرحناک همی رفت و بخویشتن میگفت
آسایشیکه مراهست دیگریرا نصیب نیست که پای اسپ
بلغزش آمد احمد بر زمین افتاد و یک پائے چپ مضروب
شد از صدمه اش حالت غشی بر وے طاری شد درین حالت
حضرت منظر الدین خلیفه حضرت قطب المدار از جائے
تشریف ارزانی فرمود و بر بالینش آمده آواز داد که اے
احمد در غشے کاذب چرا افتادے بر خیز و استغفار کن که
چشم بکشاد و بر خیالات خود نفرین کرده توبه کرد و خواست
که پائے بوس او شود مگر بیتابی فرصت نداد و شیخ مرکبش را
صدائے داد فوراً دویده آمد شیخ آنرا از خاک برخاسته
بموضعے که قریب بود برد و جراحیکه مجروحان را علاج میکرد

طبیده ارشاد کرد که معالجه این جوان بکن او گفت در ماندش
از امکانم بیرونست وا ینکس زود هلاک خواهد شد بهم بر آمد
و پوست انار که در انجا افتاده بود بر جراحتش گردانید مع‌اً
زخم صورت اندمال پذیرفت وصحت کامل یافت قدرے
لنگ بوقت رفتار معلوم مے شد عرض نمود که ارزوئے
دارم که بتوجه حضرت سعادت بیعت هم اگر حاصل آید از
بنده نوازی چه بعید باشد غرضکه در زمره مریدانش در آمده
ملتجی رفاقت شد منظور داشت و بسفر مکه معظمه رفیق سیاحت
کرد و بعد زیارت حرمین شریفین زاد الله تعظیماً و تکریماً
در کربلاء معلیٰ حاضر گشتند در انجا خلفایش بسیار انتظارش
میکشیدند و مشرف بقدمبوسی اش گشته بخدمت شیخ حاضر بوده
در ملک شام آنهمه سیر و سیاحت فرموده همیرفتند که حضرت
قطب المدار قدس سره را در اثناء راه یافتند وی بجانب
ماوراء النهر میرفتند همه را شرف نیاز حاصل شد بهمراهیش
مدتے زمانه بسر کردند روزے پوستینے مشخصی نذر حضرت
شاه مدار کرد آن پوستین و یک دستار او شان از دست

بسم الله الرحمن الرحیم

حق پرست خود آمد او عرج را عطا کرد نعمتیکه در نصیبش بود
بآن وقت عطا فرمود مدتے بخدمتش حاضر مانده افتخار و ارین
مے اندوخت و یکے از ءفنا ر کامل شد مدارج علیه مید اشت
وقت وصال محبوب حقیقی حضرت سید بدیع الدین قدس سره
باجازت حضرت ممدوح الانام جانب ملک شمال برای ہدایت
خلق الله مامور شد مزارش بآن نواحے شنیده میشود وفاتش
در سنه ہشتصد و ہشتاد و سه گردید وجه لنگ آن بود
که مذکور شد و سبب یتیمی آنست که در ایام طفولیت والدینش
وفات یافتند مربیے او کسی باقی نماند روزے حضرت سید
انوار الحق خلیفه حضرت سید بدیع الدین قدس سره دران مقام
که مسکنش بود تشریف برد بر حالش رحم خورده یک ظرف
پر از طعام حواله اش کرد و فرمود که هنگامیکه گرسنگے غلبه کند ازین
کاسه طعام برآورده بخورے چنانچه ببرکت ارشادش گاہے
التجائے پیش کسے نبرد و او انکه بسن شعور رسید در تلاش
آن بزرگ شد آنکه کاسه استغنا عطا فرموده بود او را
باتفاق حسنه شرف نیاز آن بزرگ حاصل گشت همون که بخدمتش

رسید بلفظ ہتم یاد فرمود از ہمان روز این لقب بر دے
قرار یافت احوالش حضرت مولانا آثیم جمالی مدنے خلیفہ
حضرت قطب المدار در منہاج المعارف کہ از تصنیف اوست
ارقام فرمودہ مختصرے ازان نوشتہ شد وفات حضرت احمد
اعرج در سنہ ہشتصد و چہل و یک گردیدہ قبرش در مندسور
واقع است و حضرت مظہر الدین خلیفہ حضرت شاہ مدار
در سنہ ہشتصد و پنجاہ و پنج بارہ جمادی الثانے انتقال
فرمود مزار پر انوار در خوارزم و حضرت سید انوار الحق خلیفہ
حضرت ممدوح در سنہ ہشتصد و سی و نہ سیر عالم ملکوت
فرمود و حضرت مولانا آثیم جمالی مدنے ولی بود صاحب
تصرفات خلفائش خوارق وے ارقام فرمودہ اند وفاتش
در سنہ ہشتصد و نود و نہ گشتہ در جوار فیروزپور آسودہ است

ذکر حضرت مولانا ظہور الاسلام قدس سرہ العزیز

حضرت مولانا ظہور الاسلام بن مولانا عبد القیوم سیستانی
خلیفہ حضرت قطب المدار بود در مکتوبات خود مینویسد کہ

از رویت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بعالم روحانیت
مشرف گشتم انحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم ازین عاصی
فرمود کہ عمر گرانمایہ رائگان میکنی و نفوس مستعار از دست
میدہی کہ لرزہ براندامم افتاد و از ہیبت الٰہی در انفعال
شدہ عرق عرق شدم چنانچہ اشارہ بجانب حضرت قطب المدار
فرمود کہ بخدمتش رسیدہ سعادت اندوز شو لاسے علی خود
معروض داشتم ارشاد کرد کہ در بیولا در خوارزم است غرضکہ
بامداد از بستر خواب برخاستہ در مسافت کوشیدہ بہ خوارزم
رسیدم و بقدمبوسے اش مفتخر شدہ از نعمت غیر مترقبہ
بیعت سرفراز شدم روزے برادرم سید احمد الدین و اخویم
شیخ سعین الحق ما ہر سہ کس باہم نشستہ بودیم کہ ذکر عظمت
و ہیبت خدا وند جل عظمتہ بمیان آمد بر شیخ سعین الحق حالتے
طاری گشت کہ بجوش در آمد در اںحال حضرت قطب المدار
ما ہر سہ را طلبیدہ برقع اطہر کہ فرو ہشتہ بود بر داشتند
و حالیکہ در برقع انور مخفی بود از لے نقابیش کیفیت تجلے ظہور
عیاں شد کہ اجمال دیدنش بود بے اختیار سر بسجدہ شدیم

حالت عشق هفت روز بر تابان طاری ماند آب و گلاب پاشیدن
هیچ سود نکرد و حال شیخ احمد الدین چنان مبدل گردید که در
بحر فنا مستغرق شد مدت بیست سال بر آستانه مبارک حاضر
ماندم وقتیکه زمانه وفاتش نزدیک شد بدستار خلافت ممتاز
فرموده جانب دمشق بر خدمت هدایت خلق الله مامور فرموده
روانه ساخت خرق عاداتش مشهور و معروف اند حاجت التشرح
نیست بامراتب و مناصب حضرت حق تبارک و تعالی میداند
یا حبیب او مزار پر انوار حضرت مولانا موصوف در ایران است
و وفاتش در سنه هشتصد و چهار بماه ربیع الثانی بوده است

ذکر حضرت سید محمد واصل عماد رومی قدس الله سره العزیز

حضرت سید محمد شاه واصل عماد رومی از قوم سادات بود نام
والدش سید یعقوب وطنش روم ولادت با سعادت در
سنه هفتصد و هشت هجری واقع شد اکثر کرامات بایام صغر سن

بظهور آمد صاحب مدارج الولایت مینویسد که صاحب کمالات
واصل عماد از وقت ولادت مشهور راست وقتیکه به علوم
ظاهر عبور یافت گوشه اختیار نمود و تا مدت هیژده سال
بدین حال ماند آخر لبسیر روسے زمین پرداخت و از صحبت
اکثر اهل الله استفاده بر داشت چون بردم مراجعت
کرد دران هنگام حضرت شاه مدار قدس سره رونق افروز
بودند هر روز انبوهے کثیر از برنا و پیر بدرش حاضر آمده
بطالب و مقاصد خود میرسیدند روزے حضرت عماد هم
وفور کراماتش دریافته حاضر شد و ما بین ظهر و عصر حسب معمول
حضرت قطب المدار از حجره بیرون تشریف آورده بانجاح
مرام خاص و عام توجه میداشتند که سید عماد هم بحصول
شرف پابوس مشرف شد حضرت کمال رافت بحالش مبذول
فرموده بحلقه بیعت درآورد و بعد چندے بهدایت خلق الله
مامور ساخت و خود متوجه لبسیر روسے زمین شدند در کتاب
مذکور احوال حضرت واصل مفصل است اندکے ازان درین
مقام مذکور شد در سنه هشتصد و چهل از دار مکافات

بسوئے دار البقا رحلت نمود

ذکر حضرت خضر حنفی قدس اللہ سرہ العزیز

صاحب کنز الحقیقۃ یعنی حضرت طیب اللہ شاہ مدراسی میفرماید
کہ گروہے را دیدم بحالت درویشانہ بقالے حلقہ زدہ تمام
شب مشغول بذکر الٰہی ہمے ماندند روزے دران جلسہ فقیر ہم
شریک شد لطفے وحلاوتے کہ بآن شب یافتم آنرا فراموش
نمی کنم سر حلقۂ الشان حضرت خضر حنفی بود و آن جماعت بجہد
ارادت بخدمت وے داشت وے ہر روز اوشانرا
تعلیم میداد وسعے بلیغ در ترتیب تربیتش ہمی کرد شیخ بسیار
صاحب کمال بود من استفادہ صحبت از حضرت مخدومے
شیخ بہلول سیاح داشتہ بودم دران ہنگام حضرت قطب المدار
ہم از جانب کاظمین شریفین تشریف آوردند آوازہ کرامت
حضرت اوشان شنیدہ اشتیاقے پیدا گشت خواستم کہ بخدمتش
حاضر شوم سببے حائل شد کہ از رسیدن معذور ماندم شبی درانجا
بر بستر ناکامے میطپیدم کہ خضر ممدوح تشریف آورد وگفت کہ بجہت

حضرت تم نرسیدی عذری که معذور کرده بود اظهار کردم او از
خدای تعالی دعا خواست او تعالی ببرکت دعایش مرا ازان
بلا نجات بخشید بامدادان بهمراهی شیخ بر آستانه مبارک
حضرت قطب المدار رسیدیم وازانواع سعادت بهره یاب
گشتم واجازت بیعت هم ازان جناب حاصل کرده مفاخرت
اندوز دنیا و آخرت شدم وبخدمت اشرف مدتے بسر بردم
مدارج آنحضرت بس عظیم اند که طایر خرد باوج آن نرسد
وشهباز فهم بعروج آن سر نکشد پس مرا اجازت شد که جانب
سیستان رفته بهدایت خلق الله مشغول شو چنانچه ازانجا
رفته بکار خود مامور شدم الغرض حضرت حبیب الله شاه
قدس سره در سنه هشتصد و چهل انتقال فرموده مزارش
در سیستان واقع است وهجوم مردمان در عرس آنجناب
بماه صفر میشود

ذکر حضرت سید محمد باسط پارسا قدس الله سره العزیز

حضرت محمد باسط پارسا قدس سره سیدزاده بود وطنش دار الخلافة

شاهجهان آباد داشت و والدینش از هندوستان بمکه معظمه رفته بودند
دران ایام سید نهایت صغر سن بود و نام والد ماجدش محمد
کاظم در اثنای راه بندر لیه بارش باران شد همه مردمان
بورطه پریشانی افتادند الا ایشان ازان بلا محفوظ ماندند
مردمان را تعجب رو نمود وقتیکه بر جهاز سوار شدند بعد
دو روز باد مخالفت جهاز را بگرداب طوفان انداخت راکبان
جهاز فریاد و فغان بر داشتند دران حال والده اش
سید را سیمه شده او را در آغوش پدرش داد محمد کاظم
در بر گرفته هر سو می نگریست که صاحبزاده نیز سر بر آورده بجانب
آب بغور دیده و لعاب دهن شریف در دست انداخت ببرکت
آن لعاب طوفان دفع شد و جهاز روانه گردید اهل جهاز ازین
کرامت منبسط گشته به ثنا ایشان زبان کشادند و سوای آن اکثر
کرامات بوقوع آمدند چون سن تعلیم رسید پدرش باوستاد
تفویض کرد درس آغاز شد روزی بعالم روحانیت بزرگی
سر و چشمش را بوسه داد و در کنار گرفت و کمال مرحمت برشد
فرمود این احوال سید از اوستاد خود بیان فرمود اوستاد را

آثار بخت بلندی وے از عنوانش معلوم میشد گفت این راز
بر کسے اظهار نکنے شب دیگر چنین حالت باز رو نمود آن بزرگ
چند سیب وی را اعطا فرمود از انگشت خود بر سینه اش حرفے
نوشت و گفت ان شاء الله تعالی عنقریب فارغ التحصیل خواهی شد
و حق تعالی ترا از علم عرفان هم بانصیب خواهد کرد سید اسم مبارک
دریافت نمود گفت بایزید بسطامی و ترا فیض از ذات قطب المدار
نصیب خواهد شد منتظر وقت بوده معتکف خواهی ماند چنانچه
سید بعد فراغ علم بخانه خود بر گفته حضرت سلطان العارفین
عمل نموده انتظار حضرت شاه مدار میکشید که حضرت قطب المدار
از هندوستان بعزم زیارت خانه کعبه میر قلندر روزی بمقام
سید قیام ورزیدند و سید را طلبیده نعمهائیکه در نصیب وے
از روز ازل بود بهره مند فرمود او بهر ایشے والا مدتی به شرف
تقرب ماند و بحلقه خلافت ممتاز شده هدایت خلق الله مامور
گشت اهل حوائج هر روز بآستانه اش حاضر شده کامیاب
میشدند در سنه هشتصد و ... و نه بماه ذی الحجه قالب
عنصری را در پاک زمین مکه معظمه سپرد

ذکر حضرت محمد باه نصیرآبادی قدس الله سره العزیز

حضرت محمد باه قدس سره ابن حضرت محمد باقر بن حضرت
محمد شاه نصیرآبادی خلیفه حضرت سید بدیع الدین قطب الاقطاب
قطب المدار قدس سره بود در شباب عمر قصیده در نعت شریف
نوشته بود از آن روز حلاوت عظیم وی را دست داد اکثر
بمدح حضرت سید عالم صلی الله علیه و آله وسلم زمزمه پیرا بودی
کلامش نهایت فصیح و بلیغ میشد روزی بر مرغزاری سیر همیکرد
و از کمال ذوق اشعار وی میخواندند ناگاه از حضرت مخدومی
شیخ سعد شمالی چشتی دوچار شد وی نیز سیر میفرمود در تعظیم
و تکریم شیخ مصروف شد و در خاطرش الفت شیخ چنان جاگزین
شد که مفارقت پسند نکرد و در خدمتش بوده آداب صحبت اهل الله
می آموخت روزی بموضعی میرفت که نابینائی بچاه در افتاد
مردمان در بر آوردن وی سعی میکردند مگر تا ریسمانی که از قعر خواهش
را تا ریسمان گرفته بود دستش که در چاه آویزان کرده بودند
بدستش نمی افتاد حضرت محمد باه را دل بهم برآمد و گفت

آہنی کہ با خود داشتہ بود در رسن بستہ بچاہ آویخت نابینا بر آوازش خبردار شدہ در دست محکم گرفت و از ہلاکت نجات یافت و ہمراہی وے بخدمت حضرت شیخ سعد شمالی حاضر شد شیخ گفت این کدام کس است نابینا عرض نمود کہ اے شاہ بیوایان نابینائے مرا بسیار حیران کردہ است میخواہم کہ روشنی بصارت از عنایت والا میسر شود و حال افتادن وے در چاہ محمد ماہ معروض داشت شیخ بر سر رحم آمدہ در حق وے از جناب الٰہی دعا خواست بینائی یافت و شیخ سعد از انجا مع محمد ماہ نہضت فرمودہ بخدمت اشرف حضرت قطب المدار فائز گشتند محمد ماہ قصیدہ در مدح حضرت تصنیف کردہ پیش نمود چنانچہ صلہ آن چنان عطا شد کہ کاسہ تمنایش لبریز گشت الغرض مدتی بخدمت محبوب غفار حضرت سید بدیع الدین قطب الاقطاب قطب المدار قدس سرہ حاضر ماندہ بخرقہ خلافت مشرف شدہ وفات حضرت محمد ماہ در ستہ ہشتصد و بست و دو گشتہ مزارش در انوارہ در نصیر آباد است کتابی بزبان عربی در تصوف از تصنیفات اوست

چون رسالۂ ... مؤلفۂ جناب مولانا مولوی محمد عبد الباسط صاحب قنوجی در اثبات سیادت و اولیت آنحضرت و ذکر خوارق و مدارج و مناقب قدس سرہ بود بغرض استفادہ درج حاشیہ کردہ شد

بسم اللہ الرحمن الرحیم

ذکر حضرت سید محمد صابر ملتانی قدس الله سره العزیز

حضرت سید صابر ملتانی عرف شاه بڈھن بن سید یعقوب ملتانی خلیفه حضرت قطب المدار بود وطنش در ملتان است برفاقت حضرت پیر و مرشد خود مے بود وقتیکه حضرت قطب المدار قدس سره در نواحے نیپال بر کوہے معتکف شده بودند حضرت صابر در نیپال مقام کرد دران مدت یک لکه و چند مردم را حلقهٔ اسلام در آورد و چنیکه حضرت از اعتکاف فارغ شده از کوه فرود آمدند بر حسن سعی سید ند کور آفرین فرمودند و نهایت راضی گشتند جائیکه حضرت معتکف شده بودند هنوز حجره بر آن کوه قایم است آن کوه بلقب مداری پہاڑ مشهور است بسیار بلند زائرین بدقت بر آن کوه میرسند و هر سال در فصل بهار اژدهام اهل حاجت درانجا میشود المختصر حضرت قطب المدار سید ملتانی را دران دیار برائے هدایت خلق الله مامور فرمودند

وسید صابر ملتانی وحضرت محمد شمس الدین فیروز پوری وحضرت
شیخ قیام الدین جلال آبادی وحضرت محمد فاروق خاکسار قندھاری
وحضرت شاہ حیات پانی پتی رحمہم اللہ علیہم اجمعین را در نواح چین
بہدایت خلق اللہ مامور فرمود خود بدولت از انجا روانہ ملک
نصرانیان شدند بر کوہ ہمالیہ محمد صابر مدت بیست و یک سال
بیک سجدہ در شغل حبس دم بسر فرمود وجہ شاہ بڈھن اینست
کہ بسیار طویل العمر بود لہذا اوسے را عوام بزبان خود شاہ بڈھن
نامیدند وبعضے ازان شاہ صبورن میگویند وگویند کہ عمر
شریفش دوصد ونود ویک سال بود کہ از گلشن ہستی در سنہ
نہصد ونود ونہ سفر آخرت فرمود در حیات ظاہری خود بیشمار
مخلوق را رہنمونے نمود مزار شریف در نواح گورکھپور جانب
مشرق بفاصلہ بست کروہ واقع است

ذکر حضرت محمد شمس الدین فیروز پوری
قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت محمد شمس الدین فیروز پوری بزرگے بود صاحب ارشاد

از فیروزپور بخدمت حضرت قطب المدار رسیده مفاخرت
اندوز شد و در ریاضت و مجاهده چنان کوشید که مقبول
نظر حضرت ممدوح شده از متاع نعمت خلافت مباهات
اندوز گردید کمالات باهراتش بسیار بوقوع آمده المختصر در
سنه هشتصد و هشتاد ازین کاخ بے بنیاد نگاهش جا وید
شتافت مزار زیارت گاه زوار در چلین است

ذکر حضرت قیام الدین جلال آبادی قدس الله سره العزیز

حضرت قیام الدین جلال آبادی خلیفه حضرت قطب المدار
بود نعمت ابدی و دولت سرمدی هنگام سفر مکه معظمه ازانجناب
حاصل نمود و در مدینه منوره از سعادت خلافت هم بهره مند
شد اکثر خوارق و کراماتش درج صحائف اند در سنه هشتصد
و هشتاد از پنجرهٔ خاکی طائر روحش در باغ جنان پرواز
نمود انا لله وانا الیه راجعون مزار پر انوار در چلین است

ذکر حضرت محمّد فاروق خاکسار قندهاری قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت محمّد فاروق خاکسار قندهاری ولی بود از مشایخ کبار مسکن شریف در قندهار بود در فهم و فراست نظیرے نداشت روزے حاکم وے را طلبید و گفت میخواهم که ترا دستور خود سازم منظور نداشت و گفت خواهش چنان وزارت ضرور دارم که زوالے نداشته باشد و نیابت شاهی خواهم که جاوید ماند نه چند روزه چندانکه ترسناک از تو خواهم ماند همان قدر حاکم حقیقے را خواهم انگاشت از عنایتش چه بعید باشد که مرا یکے از نیکان شمارد و از نعمت دنیا که ملعون و مردود است علیحدگی میجویم و بآن شدائد و صعوبت بودن که حظے و لفظی افزاید در طلبش خواهم کوشید انشاء اللہ تعالیٰ حاکم انگشت حیرت از سنمانش بدندان تفکر گزید و محمّد فاروق از انجا بر خانهٔ کعبه معظمه روانه شد و بعد طے مسافت از شرف زیارت خانهٔ کعبه

مشرف شده و از آنجا به آستانهٔ اکرم حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم جبین نیاز بسجاک پاک سود و در آنوقت حضرت قطب المدار نیز دران حرم محترم حاضر شده بود ندا از اوشان مفاخرت اندوز دارین شده رفیق سفر و حضر یافته چونکه ستارهٔ بخت بلندیش باوج ترقی بود باندک زمانه از خرقهٔ خلافت مفتخر شد الغرض در سنه هشتصد و چهل بماه ربیع الاول متوجه عالم بقا شد مزار پر انوار در جین است

ذکر حضرت شاه حیات پانی پتی قدس الله سره العزیز

حضرت شاه حیات پانی پتی قدس سره صاحب کمالے بود از کملاء پیشین محمد اصغر که برادر عم زاد وی بود در کمال جوهر قابلیت بعالم شباب نامی شد روزے باهم بحثے پیش آمد شاه حیات گفت که خالق مطلق حیات را حیات ابدی عطا فرموده و در جوابش محمد اصغر گفت که نفوس مستعار چند روزه

بلکہ ازین ہم کم ست گفتگو طول کشید سہروردی از خانۂ خود بدہلی رسیدند و درانجا
مصلحت کردند کہ بشخصے حقیقت حال بیان کنیم کہ بی لیل آزمایان یکی را
معقول کند درین اندیشہ بودند کہ بزرگی دیدند طبیعت ایشان راغب
بجانبش شد چنانچہ آن بزرگ حضرت کریم اللہ خلیفۂ حضرت قطب المدار بودند
از ملاقاتش معلوم شد کہ حضرت قطب المدار درانجا مقیم اند ایشان پیش حضرت
قطب المدار رسیدند و فیصلہ خود خواستند حضرت ممدوح حجاب نقاب از چہرۂ مبارک
بر داشتند از تاب تجلیات چہرہ انورش تاب نیاوردہ بیتاب
گشتہ بہ بیخودی در آمدند بعد افاقہ غشی حضرت پرسیدند
کہ اے سعادت کیشان بحثے تمام شد جواب دادند بیشک
مسئلہ ما حل شد و آن سعادت کہ بخت بیدار ہم در خواب
ندیدہ بود از کمال توجہ حضرت حاصل گردید رمزے بود کہ بظہور
آمد آن اینست کہ تا وقتیکہ خود است خودی رو خواہد نمود
و وقتیکہ بیخود است بیخودی آشکارا خواہد شد بلکہ ہیچ نخواہد ماند
باقی حي لایموت باقی ست و بعضے نکتہ دیگر بیان میکنند کہ
دران حالت بیخود از قالب خالی میشود نہ از روح بلکہ روح
بحالت اصلی میماند او محتاج اعضا بدنے نیست و روح

حیوانے ضرور از معند وری اعضا معذور میشود اگر خطره راه
یابد که آشنائے از وے چگونه هست جواب اشیائے عالم
محسوسات تاب و پدیش ندارد و در عالم اسباب روح حیوانی
هم داخل است و او همه عالم را آبان واحد بلکه در سبے قدرت
مے بیند تمام جهان بیش وی مثل ذرّه ایست که در صحرامی تابد
زیاده شارع حکم ند بهر الغرض دران حال ایشان چنین سعادت
ابدی را گذاشتن مناسب ندانستند و برفاقت حضرت بوده کمالات
می اندوختند چنانچه حسن عمل خویش سعی نمودند روزی حضرت
از اوشان رمزے پرسیدند ایشان جواب با صواب
عرض نمودند حضرت راضی گشته تاج خلافت بر تارک آن
رهروان معرفت مزیب فرمودند حضرت شاه حیات پانی پتی
در سنه هشتصد و پنجاه که جامهٔ هستی پوسیده دید در خرابه دنیا گذاشته
لباس فاخره ابدی پوشید ششم ماه رجب المرجب بود که قالب
عنصری در زمین کابل سپرده شد فیض کمالاتش هنوز جاریست
وفات حضرت اصغر در سنه هشتصد و چهل گردید و حضرت شاه
کریم الله در سنه هشتصد و پنجاه و هشت رحلت فرمود و مرقد

مرقد شریفش بر کوه چندیری بملک مالوه واقع است

ذکر حضرت شاه فضل الله بدخشانی قدس الله سره العزیز

حضرت شاه فضل الله بدخشانی امیرے بود از امرای بدخشان
روزے بحمام غسل همی کرد و خدمت گار بدنش صاف
مینمود که قدرے آب گرم از دستش بر اندامش افتاد
امیر بهم بر آمد او از بیم آزارش ترسان و هراسان شد
که امیر بسویش نظر کرد دران وقت رنگ چهره اش متغیر یافته
زمانے سر بگریبان تفکر فرو برد و خیال نمود که جسم نازکم متحمل
حرارت آب نشد حالانکه از اعتدال اندکے گذشته بود و خشمیکه
بروے کرده ام او چه حالت این بیچاره کرده است که بتباب
و سراسیمه میشود آن قادر مطلق که مرا آفریده و قدر و منزلت
عطا فرموده است روزے چنین خواهد شد که از من محاسبه
خواهد گرفت اگر در حساب پاک بر آمدم فبها ورنه در معرض

عتاب خواهم آمد و در حساب پاک برآمدن معلوم و در آن دم
کرا مجال دم زدن خواهد بود حیف عمر بے بقا در خواب
غفلت بسر شد و از دقیقی نبرداشتم امیر را خوف الٰهی جنبانید
از انجا برخاسته از خادم معذرت خواست و همه جاه و نعم را
ترک کرده جامه خاکساری در بر کشید و در جستجوی مرشد
روانه شد و بخدمت اکثری از بزرگان دین سعادت اندوخته
در هندوستان رسید و از حضرت مخدوم میر اشرف جهانگیر
سمنانی قدس سره شرف نیاز حاصل نمود و افاده بیعت
خواست حضرت اوشان فرمودند که اے طالب حق هر کاری
را وقتی و هر وقتی را کاری خالق مطلق مقرر کرده است
حالا وقت آن نرسیده است که کشود کار تو گردد چنانچه
از انجا نهایت متاسف واند و گین راهے پیش گرفت و از
نفس خود میگفت که اے خصم جانم دیده باید عهده بر آرے
از دست تو کی شود و بر خود نفرین میکرد و میگفت که اینهمه
شومے اعمال ماست که از مقصد بے بهره ماندم الحاصل
در جونپور رسید بجا میکه حضرت قطب المدار افاده بخش

خلائق بودند حاضر شد و از حضرت ایشان اظهار حال نمود حضرت
ممدوح کلمات تسلی و تشفی فرموده ارشاد کرد که ای عزیز حالا در
کوچهٔ طلب قدم نهادهٔ و آن بحریست ذخّار در پایست ناپیداکنار
مخاطرات و مهلکاتش بیش از بیش اندر عبور ازان کاریست
دشوار مردانیکه در معرکهٔ مردان سرخ روئے حاصل مینمایند
جرأت و همت را شعار خود ساخته هوشیاری و بیداری را
کار میفرمایند آنگاه بعون ناخدائے حقیقی کشتی خود را از معرض
هلاکت بساحل نجات میرسانند و دران بوده حیات ابدی می یابند
که آن راحت و آرام از زوال دور است و مخاطرات
از تو قریب تر پس ازان پرحذر باید بود آخر بشرف بیعت
مشرف گشته یکے از مقربان بارگاه لم یزل و لایزال گردید
این بزرگ هم خلیفه حضرت قطب المدار بود خوارق عادات
وے صاحب مدارج الولایت نوشته است در سنه
هشتصد و شصت و پنج و دو بماه رجب ازین سپنج
سرائے بعالم بقا سیر فرمود مرقد شریف در ستاره
واقع است

ذکر حضرت حکیم احمد قدس اللہ سرہ العزیز

حضرت حکیم احمد قدس سره حکیمے بود حاذق در تبحر علم همسرے
نداشت وطنش مهسر است روزے مع چند طلبه بر کشتے
سوار شده اندکے رفته بود که یکے از تلامذه پرسید که مزاج
هوا دریافت کن او جواب داد که درین ساعت بر اعتدال
است مگر قریب متبدل و تغیر خواهد گرفت و در اثر سمیت
پیدا خواهد شد بر تشخیص او تصدیق کرد و از ناخدائے کشتی
گفت که کشتی را واپس کن بکمال سرعت وے زورق
گردانید و بر کنار رسانید حکیم زود از وے فرود آمده
از شاگردان خود گفت که تدبیرے کنید تا هوا معتدل شود
چنانچه تدارکش نموده شد مگر هیچ سودمند نگشت و اکثرے
از مردمان هلاک شدند بامدادان بر سقف خانه خود سحر امید
و بهر سو نگریست بر لب دریا خیمه دید که لمعات تجلی بر وے
نزول میکرد شاگردے را برائے دریافت فرستاد او در آنجا
رفته معلوم کرد که حضرت قطب المدار تشریف میدارند

وا ینهمه کسان که جا بجا قیام گرفته اند از همراهیان اوشان اند
شاگرد احوال آنحضرت بیان کرد حکیم از کمال اشتیاق حاضر
شد و در انوقت موقع نبود باز گشت و بوقت معینه حاضر شده
قدمبوس شد حضرت قطب المدار گفت ای حکیم تدارک بلای
آسمانی چه کردی در جوابش منفعل شده در سکوت آمد باز حضرت
ممدوح ارشاد فرمود که این قهر الهی ست که نازل شده است
چه عجب که اهل آبادی همه در معرض هلاکت در آیند حکیم بانوقت
دست بسته التماس کرد پناه چگونه رو نماید حضرت ارشاد کرد
بشرطیکه از افعال نابکار خود تائب شوند تمام اهل آبادی
بخطای ماخوذ شده اند مال شیخی که غارت برده اند وی را
حواله کنند و از وی دعا کنانند و باز مرتکب چنین افعال نشوند
این بلا از سر شان دفع خواهد شد انشاء الله تعالی چنانکه اهل
شهر بر آستانهٔ اقدس حاضر گشتند و حسب الارشاد بعمل آوردند
حق تعالی آن بلا را از سر شان دفع گردانید و حکیم در حلقهٔ
بیعت در آمده بشرف خدمت مدتی مشرف ماند و از حضرت
خلافت هم ممتاز شد و فاتش در سنه هشتصد و نود بوده است

مزارش در نواح درکوس واقع است

ذکر حضرت سعدین قدس اللہ سرہما العزیز

آوردہ اند کہ حضرت سعد الاکبر و حضرت سعد الاصغر پسران سید محی الدین رومی سید بودند از اولاد حضرت امام موسی رضا علیہ السلام وطن اوشان روم است روزی ہر دو برادر برائے شکار در وشتی رسیدند و شکاری کردند خدمتگارش کبابے طلبا ربساخت کہ درویشی پدید آمد ہر دو صاحبزادہ تعظیمش پرداختند و کبابے چند بہ پیشش نہادند آن شیخ اندکے ازان خورد صاحبزادگان مذکورین اصرارے بلیغ کردہ بخانہ خود بردند در خدمتش کوشیدند والد بزرگوارشان درحق آن صاحبزادگان ازان باخدا ہمت خواستند آن بزرگوار فرمودند انشاء اللہ تعالی این صاحبزادگان شما صاحب کمال خواہند شد خاطر جمع دارید وقتیکہ درخواست بیعت کردند فرمود حضرت قطب المدار ولی کامل درینجا خواہند آمد از اوشان این سعادت کلیش بہرہ مند

خواہند شد آن بزرگ شاہ ولی اللہ مکی بود وے باصرار آن صاحبزادگان
چندی آنجا قیام ورزیدہ بامدان رفت ازان روز درخاطر
آن ہر دو عزیز اشتیاق پابوس حضرت قطب المدار پیدا
گشت ومنتظر وقت میبودند کہ بعد چند سال خبر آمد آمد حضرت
قطب المدار شہرت پذیرفت اہالیان شہر باستقبال حضرت
شان بیرون شہر رفتند درانمیان حضرت سعدین نیز بودند
وقتیکہ بر فرودگاہ شاہ حاضر آمدند حضرت ہر قوم بر آن بخت
بلندان نظر توجہ فرمودہ برائے آموختن آداب صحبت
قادسہ ہر دوان را شیخ نصیر الدین شیرازی را تفویض فرمودند
بعد ازان در حلقہ ارادت کیشان درآوردند المختصر این ہر دو
بزرگ نیز داخل خلفائے حضرت قطب المدار اند صاحب تصرفات
ومقامات شدند و در تمام عمر اتفاق مفارقت باہم ہر دو
برادر شفیقان در تجرید وتفرید یکتا ویگانہ وقت بودند در سنہ ہشتصد
بماہ سفر سعد الاکبر را سفر آخرت پیش آمد در ہمون سال بماہ
جمادی الثانی از برادر خود سعد الاصغر ملاقی شد این ہر دو
بزرگ را سعدین رومی مینامند مزار پر انوار شان در نواح

روم واقع است

ذکر حضرت شیخ نصیب الدین شیرازی قدس الله سره العزیز

حضرت شیخ نصیب الدین شیرازی قدس سره در انوقت که سعدین
مرقوم الصدرین فیضیاب شدند بخدمت حضرت قطب المدار
قدس سره حاضر بود و شیخ ممدوح یکے از خلفاے حضرت قطب المدار
بود و ملفش شیراز است از بزرگان اکابر بوده است تصرفاتش
بسیار از وے مشهور اند در سنه هشتصد و هفتاد از ین دار فانی
رخت هستی بر بست مرقد منورش بر کوه همالیه واقع است

ذکر حضرت مولانا حسین خراسانی قدس الله سره العزیز

حضرت مولانا حسین خراسانی عالم بود با عمل نهایت مرد صالح
شبے بود هم سراپیش شمع روشن بود و سیر کتاب مینمود که
پروانه خود را بران شمع نثار کرده و نقد جانرا قربان ساخت

در خاطرش از سوختنش اثری پیدا شد تختی سخن عجیب تفکر فرو برد و اندیشید که کمال عشق او را چنان بجوه و ه بخبر ساخت که خود را پاک بسوخت در کسی اثر عشق چنان متاثر است که بظهور آمد وای بر حالم که از عشق اثری و نشانی ندارم و وقت عزیز را رائگان در غفلت و عطلت می گذارم از ان ساعت بدر دلش خراشی پیدا گشت حالت جذب هویدا که بمسجد حضرت قطب المدار مع احباب و اصحاب خود معتکف بودند وقتیکه موذن بانگ حی علی الصلوٰة بلند کرد مولانا نیز دران مسجد داخل شد حضرت قطب المدار بجماعت یاران خود مشغول نماز گشت همون که از لب مبارک حضرت قطب المدار کلمه الله اکبر گوش زد مولانا گشت چنان هیبت حق بروی طاری گشت که مدهوش در افتاد بصفوف کاملان که شریک جماعت بودند هر که شامل بود کیفیتی میداشت وقتیکه از نماز فارغ شدند اکثری ازان میان با و التفاتی کردند و پیش آنحضرت آوردند حضرت دست حق پرست بر سینه اش گردانیدند عشقی فرو رفت غرضکه بیتابیش از کمال توجه حضرت بتسلی مبدل شد

وازنظر فیض اثر حضرت پیمانهٔ تمنائے مولانا لبریز گشت مولانا
کامل کاملے بود وازکملائے پیشین تلمذ بمولانا حسین میداشت
وقتیکه حالت اوستاد بدینگونه یافت احوالش شنیده درجستجوی
اوستاد بخدمت حضرت قطب المدار رسید وازاوستاد
خود ملاقی شد و درحلقهٔ بیعت وخلافت آمد یکے ازخلفائے
حضرت قطب المدار نامے شد سنه وفات نهصد وچهل معروف
است مدفنش به ثبوت نه پیوسته

ذکر حضرت سلیمان مینی قدس الله سره العزیز

شاه کلیم الله خجندی که اصلش از خجند است درکمال جوهر قابلیت
سرآمدهٔ روزگار بود براے تفریح طبع باغی نهایت پرفضا التعمیر
ساخته بود درامیان اشجار میوه دار بازیب وزین حسب
قرین سرسبز بود هنگاه بیگاه براے سیر میرفت اتفاقاً دران گلزار
صرصر تند خزانے وزید تروتازگی از وی روگشید وچشمه که درونزاو
بخش کام جان بود بے آب گردید ومثل تیمان خشک لب خشکی
پدید آورد باغبانیکه سیب روزے داشته بود بخود ندید ویرانی

گلستان ویرا بی برگ گردانید وادراریکه معین داشت موقوف
گشت اهل وعیالش بگردش افلاس درآمدند واز سراسیگی
رو بهلاک نهادند روزی حضرت سلیمان یمنی خلیفه حضرت
قطب المدار که بهدایت خلق الله مامور بودند متصل آن باغ
قیام ورزیدند وروزی ازهمراهیانش بتلاش آب رفت چاه
خشک دید بازگشت وحالتش از شیخ عرض کرد شیخ دران
باغ قدم رنجه فرمود برلب چاه رفته ظرفی دران انداخت آب
پدید آمد باغبان از دور معاینه این حال کرده بخدمت شیخ حاضر
آمد شیخ بر عسرت وی رحم خورده بسوی فرمود باغبان عرض نمود
از روزیکه باغ در تباهی آمد مالکش انچه وجه کفایت معتده
کرده بود موقوف نمود نیز سعادت بختم که در ینجا حضرت وقت
بخشیدند بیمن ذات بابرکات چشمه جاری شد از عنایت چه بعید
که باغ باز رو بتازگی آرد شیخ گفت انشاء الله تعالی همون که
این کلمه بزبان قضا ترجمانش آمد اشجاریکه بصورت گدای بینوا
ایستاده بودند همگی حلیه سبز دربر کشیدند وسرسبز وشاداب شدند
وشیخ چندی درانجا قیام کرده مشغول بهدایت وارشاد گشته واو

موعظمت میداد ناگاه خبر تازگی باغ بمالک باغ رسید برای
حصول فیض و برکت پیاده بخدمت دوید و باعزاز و احترام
تمام بدولت خانه خود برد و افتخار سعادت اند وخت و دختری
داشت نهایت حسین و جمیل با یمائے شیخ بعقد خواهر زاده
خود در آورد و جاه و حشم با و تفویض نموده همراہیے شیخ اختیار
کرد و در هندوستان برفاقت وی سیرکنان رسید و از پابوسی
حضرت قطب المدار افتخارے حاصل کرد وے یکی از خلفای
ارجمند شاه سلیمان یمنی قدس سره بوده است و شاه سلیمان
بعالم شباب در اشتیاق مرشد کامل بود که بیاوری بخت بیدار
بخدمت فیض موهبت حضرت قطب المدار از وطن مالوف خود
بحصول شرف بیعت اعزازے یافت و در تجرید و تفرید بود
از توجه مرشد خود بمناصب ارجمند رسید یکے از خلفاء حضرت
قطب المدار ملقب شد در سنه هـ مهد و د و بر حمت حق پیوست
مدفنش به گرجستان است والله اعلم بالصواب الیه مرجع والمآب

ذکر حضرت شاه خلیل الله کرانی قدس الله سره العزیز

آوردہ اند کہ شاہ خلیل اللہ کرمانی امیرے بود از امرائی کرمان
در عنفوان شباب انجمنی منعقد ساخت و بقاعدہ شاہانہ جشنے
ترتیب داد در عین حالت انبساط سفر سمرقند پیش آمد در ہمان
ایام از احباب و اصحاب مشورہ نمودہ متوجہ بہ سمرقند شد چون
از سفر سمرقند مراجعت نمودہ رو بسوی کرمان آورد در ان
نواحے شہرہ کمالات حضرت قطب المدار شنیدہ جہت
حصول شرف سعادت ملازمت سعی بلیغ بکار بردہ حاضر
آستانہ حضرت قطب المدار گشت و مستدعی قدمبوس شد
چون این معنی را مقربان درگاہ والا بعرض اقدس رسانیدند
حضرت نظر الطاف بر دمسبذول فرمودند چونکہ مرتبت و عظمت
حضرت آن سعادت کیش بعین الیقین بیش از بیش دید آن
جاہ و حشم را خیر باد گفتہ بزمرہ ارادت کیشان خود را در آورد
و یکے از جملہ واصلان حق گشت و ہمراہے والا ماندہ و رفیق
سیر و سیاحت بودہ در سرزمین حجاز رخت اقامت انداخت
ملا نظام الدین ہیاپوری سیرکنان بر آستانہ حضرت قطب المدار
حاضر شد چون صدق ارادت آنجناب صادق و واثق داشت

التماس حصول بیعت وی قبول افتاد و بزمره اہل حق درآمد این
ہر دو بزرگوار را حضرت درانجا گذاشتند و ذات گرامی
را در ہدایت خلق الله مصروف فرموده عطف عنان توجہت
یمن که زینت بخشی آنجا منظور بود منعطف ساختند و آن
ہر دو اہل کمال بآن مقام فروکش بودند روزی طفلکی را که
برای چرانیدن گوسفندان بصحرا رفته بود ماری گزید و زہرش
موثر گشته دہقانی و برادر برگرفته میرفت که نظر شاه خلیل الله
بروی افتاد پیش خود طلبید و گفت این طفل را چه شده که بدین
حالت رسیده احوالش دہقان بیان کرد شاه دست حق
پرست بر آن کودک نهاد زہر فرو شد و حالت غشی دفع گردید
دران زمان شاه کمال ہمراهی که با پدر خود حسب الطلب
پادشاه یمن رفته بود بملاقات آن برگزیدگان عزوجل فائز
بوده بصحبت شان چنان حظی یافت که تارک گشته چنان داد
ریاضت داد که منظور نظر حضرت ملا نظام الدین افتاده بشرف
بیعت و خرقه خلافت مشرف شده و عمر عزیز را در خدمت شان
گذرانده اکتساب کمالات می کرد میگویند که وقتی شاه کمال ہمراه

در اثبات اینکه ولادت این عزیز از خدای تعالی عجیب است
ولادت دو نوع است
یکی ولادت صلبی که از مادر و پدر
تعلق دارد دوم ولادت ارشادی

بسم الله الرحمن الرحیم

رسالۂ نادره

در بیان کیفیت سید الاصفیا زبدة الاولیا
قطب الاقطاب حضرت سید بدیع الدین مدار علی الطریقه
قطب المدار رفیع سر آن اولیا
مع تحقیق اصلیت سلطان الطریقه
و بیان طریقه ما مسلک اشان اختیار یافت
و از آن پاک و از اشان جماعت اولیا
اربابِ سه را آگه

(جگہ جگہ حاشیہ ناخوانا)

درصلوٰة نفل مشغول بود وتا دیر مصروف ماند که جمع اہل حاجت
شد درانحال شیخ خلیل الله مرشد وی تشریف آورده و در حق
اہل حوائج از خدای تعالی دعا خواسته مقصد برآری اوشان
کرد وقتیکه ازان جمع علحدگی دست داد شاه کمال را فرمود
کهای کمال کمال در زاویه کمال است تا زاویه بخوئی کمال نیابی
از آمیزش خلق یکسوئے بدست نیاید در اندم فراغ خاطرے
و آزادگی شاید ایعزیز عبادتیکه برائے نمود خلق است طریق
جهول و معرفتیکه بتیرگے فهم باشد ازان هم چه حصول در بارگاه
بے نیاز محرم راز شدن و باریافتن آسان نیست آرسے اگر در
کسوت بیچارگے و بیهاگی بوده حاضر ماند مضائقه ندارد و وقتیکه
هوای خودی در گیرد بر مضمون آیه شریف الویك نطفة من
منی یمنی نظر کن که حق تعالی حقیقت آفرینش چسان اظهار
ساخته و اصل خلقت را یاد دهانیده و در کلام پاک بصراحت
ارشاد فرموده هل اتی علی الانسان حین من الدهر لم یکن
شیئاً مذکوراه انا خلقنا الانسان من نطفة امشاج نبتلیه
فجعلناه سمیعا بصیراه و باز مخاطب میفرماید افرأیتم ما تمنون

اعتقاد انجه از بیت پیری با شد و او
از فخر الانبیا و مقتدای گروه اولیا
یعنی از جناب محمد مصطفیٰ صلوٰة الله
و سلامه از حجره عنایت و کشف حقیقت
فیض پرورش پیر جو اصطلاح
چنانچه او بس رضی الله عنه را وابن
مقام بس عظیم است تا کرا بایند

ابو سعید و شیخ ابو الحسن خرقانی است و از انها
بجری با ایشان می پیوندد و از طیفوریه
طوسی که سلسله مشائخ شیخ نجم الدین
ابو الفضل چنانچه شیخ ابو القاسم گرگانی
باشد و این طائفه نیز داخل او بسیم اند
بفیض لقا در سبب تربیت سلوک
تصرف روحانیت که ظاهر از جمال
بوده است و صفوت و برخی طالبان را
رسانند چنانچه بعضے اولیا الله
سلوک

وانتم تخلقونه ام نحن الخالقون پس ثابت شد انچه ثابت
شدنے بود و چرا غافلے از خود و نمی بینے تخلیق خود را اگر
بنجاست اصلی که مذکور شد میلان است نتیجه اش معلوم
که اسفل السافلین است و اگر صفات ملکی که در اصل
روح انسانی است ازان مطلع شده به پرہیزگاری کوشید
پایگاهش باعلی علیین رسید و یکے از اہل صفا گردید حیف
بخبرے و بے بہرہ ای که عارضے به قالب خاکی که عاریتی است و فانی
لاحق شده و جامہ عنصری محض برائے حصول کسب و ریاضت
مرحمت گردیده که در آخرت بکار آید ازان غافل گشته کجیا از
مجروبیت بکجا رسانیده و ہنوز قدم سعیت به منازل سعادت
وسے نہاده بنظر حقیقت کلام حق تبارک و تعالی جل شانه
و عم نواله معاینه کن که چه میفرماید اولم یر الانسان انا خلقناه
من نطفة فاذا هو خصیم مبین چون این معنی آشکارا شد داخل
کالبد خاکے از کلام پاک چنین شرافت و نجابت ہویدا گشت
درحالیکه افعال سیئه از ہم جدا نشد ند محل خطر و ہمه ابواب
پاکے و ناپاکی بر سلامتی خاتمه و بر سوء خاتمه موقوف داشته اند

حالا ازان خبرم نیست که ای آه این را کجا خواهند برد پس غره

بر چه بنا ارجمند اخرقهٔ خاکساری پوش و بوریا نشست باخلاق

کوش و محافظ الله اگر راه و روش تو غیر حق باشد و عبادت

از بهر نمود خلق پس جای نماز ترا در آتش افشانند چنانچه

سعدی گوید ❁ اگر چه بحق میرو و جاده است ٭ در آتش

فشاند سجاده است ٭ یعنی گروهیکه حریص و بسیار طامع اند

و از عقل و درایت بهره دانی ندارند گمان میبرند که عمل نیک

نکرده ثواب نیکی حاصل خواهند کرد و گوی سبقت از مرتاضان

زمانه خواهند برد خیال خام سعدی فرماید ❁ بر آن خورد

سعدی که بیخی نشاند ٭ کسی برد خرمن که تخمی فشاند ٭ بباید که

دامن خود را از آلایش ریا خفی و جلی بری دارد و از اختلاط خلق

بگوشهٔ تنهائی آرد با جمعیت خاطر ای طالب بطلب بنشین و بکنج قناعت

فرو نشین حریفی در همینه گفته ❁ برو ای عقل نامحرم که امشب

با خیال او ٭ عجب خوش خلوتی دارم که من هم نیستم محرم ٭ و در باره

سکون خاطر و جمعیت وافر ❁ هر خیال غیر او را دزد دان ٭ این ریاضت

عاشقانست را عیان ٭ و عزیزا خصائل نفسیه و شمائل لطیفه از اعمال صالح بدست می آیند چنانچه

مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَاةِ مَنْ تَزَوَّدَ فِي الدُّنْيَا صَارَ يَوْمَ
اور لکھاہے توریت میں جسنے توشہ کر لیا دنیا مین ہوا
الْقِيٰمَةِ حَبِيْبَ اللّٰهِ وَمَنْ تَرَكَ الْغَضَبَ صَارَ فِي جِوَارِ اللّٰهِ
قیامت کے دن اللہ کا دوست اور جسنے چھوڑا غصہ ہوا اللہ کے ہمسایہ مین
وَمَنْ تَرَكَ حُبَّ الْعَيْشِ فِي الدُّنْيَا صَارَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اٰمِنًا مِّنْ
اور جسنے چھوڑی محبت عیش کی دنیا مین ہوا قیامت کے دن امن پانیوالا
عَذَابِ اللّٰهِ وَمَنْ تَرَكَ الْحَسَدَ صَارَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَحْمُوْدًا عَلٰى
اللہ کے عذاب سے اور جسنے چھوڑا حسد کو ہوا قیامت کے دن تعریف والا
رُءُوْسِ الْخَلَائِقِ وَمَنْ تَرَكَ حُبَّ الرِّيَاسَةِ صَارَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
تمام خلائق کے سامنے اور جسنے چھوڑی محبت ریاست کی ہوا قیامت کے دن
عَزِيْزًا عِنْدَ الْمَلِكِ الْجَبَّارِ وَمَنْ تَرَكَ الْفُضُوْلَ فِي الدُّنْيَا
عزت والا نزدیک بادشاہ غالب کے اور جسنے چھوڑی زیادتی دنیا مین
صَارَ نَاعِمًا فِي الْاَبْرَارِ وَمَنْ تَرَكَ الْخُصُوْمَةَ فِي الدُّنْيَا
ہوا آرام پانے والا نیکون مین اور جسنے چھوڑا جھگڑا دنیا مین
صَارَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْفَائِزِيْنَ وَمَنْ تَرَكَ الْبُخْلَ فِي الدُّنْيَا
ہوا دن قیامت کے مطلب پانیوالون سے اور جسنے چھوڑا بخیلی کو دنیا مین

صَارَ مَدْكُوْرًا عِنْدَ رُؤُسِ الْخَلَائِقِ وَمَنْ تَرَكَ الرَّاحَةَ

ہوا ذکر اسکا نزدیک سرداروں خلائق کا اور جسنے چھوڑا راحت کو

فِي الدُّنْيَا صَارَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَسْرُوْرًا وَمَنْ تَرَكَ الْحَرَامَ فِي الدُّنْيَا

دنیا میں ہوا قیامت کے دن خوش اور جسنے چھوڑا حرام کو دنیا میں

صَارَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْ جِوَارِ الْاَنْبِيَاءِ وَمَنْ تَرَكَ النَّظَرَ فِي الْحَرَامِ

ہوا قیامت کے دن ہمسایہ میں انبیا کے اور جسنے چھوڑا دیکھنا حرام کا

فِي الدُّنْيَا اَقَرَّ اللّٰهُ عَيْنَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِي الْجَنَّةِ وَمَنْ تَرَكَ الْغِنٰى

دنیا میں خوش کریگا اللہ اوسکی آنکھ کو قیامت کے دن بہشت میں اور جسنے چھوڑی تونگری

فِي الدُّنْيَا وَاخْتَارَ الْفَقْرَ بَعَثَهُ اللّٰهُ تَعَالٰى يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَعَ الْاَوْلِيَاءِ

دنیا میں اور اختیار کی فقیری وٹھاویگا اللہ تعالی اوسکو قیامت کے دن ساتھ ولیوں

وَالنَّبِيِّيْنَ وَمَنْ قَامَ لِحَوَائِجِ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا قَضَى اللّٰهُ تَعَالٰى

اور نبیوں کے اور جو کوئی قائم ہوا جاری کرنے میں حاجتوں آدمیوں کو دنیا میں جاری کریگا

حَوَائِجَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَّكُوْنَ فِيْ قَبْرِهٖ

حاجتیں اوسکی دنیا میں اور آخرت میں اور جسنے ارادہ کیا کہ ہووے اوسکی قبر میں

مُؤْنِسٌ فَلْيَقُمْ فِيْ ظُلْمَةِ اللَّيْلِ وَلْيُصَلِّ وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَّكُوْنَ

مونس چاہیے کہ کھڑا ہوا اندھیری رات میں اور نماز پڑھی اور جسنے ارادہ کیا

فِي ظِلِّ عَرْشِ الرَّحْمٰنِ فَلْيَكُنْ زَاهِدًا وَمَنْ اَرَادَ اَنْ

سایہ مین تخت خدا کے چاہیے کہ زہد کرے اور جسنے ارادہ کیا

يَكُونَ حِسَابُهُ يَسِيرًا فَلْيَكُنْ نَاصِحًا لِنَفْسِهِ وَاِخْوَانِهِ وَمَنْ

کہ ہو حساب اوسکا آسان چاہیے کہ وہ نصیحت کرے اپنی نفس کو اور بھائیون کو اور جسنے

اَرَادَ اَنْ تَكُونَ الْمَلٰئِكَةُ زَائِرِينَ فَلْيَكُنْ وَرِعًا وَمَنْ

ارادہ کیا کہ فرشتے ملاقات کرین چاہیے کہ پرہیزگار رہو اور جسنے

اَرَادَ اَنْ يَسْكُنَ فِي بُحْبُوحَةِ الْجَنَّةِ فَلْيَكُنْ ذَاكِرَ اللّٰهِ

ارادہ کیا کہ رہے درمیان بہشت کے چاہیے کہ یاد کرے اللہ کی

بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ

رات اور دن اور جسنے ارادہ کیا کہ داخل ہو بہشت مین بے

حِسَابٍ فَلْيَتُبْ اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا وَمَنْ اَرَادَ

حساب چاہیے کہ توبہ کرے اللہ کی طرف توبہ خالص اور جسنے ارادہ کیا

اَنْ يَكُونَ غَنِيًّا فَلْيَكُنْ رَاضِيًا بِمَا قَسَمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَمَنْ

کہ ہووے دولتمند چاہیے کہ راضی ہو ساتھ تقسیم اللہ تعالی کے اور جسنے

اَرَادَ اَنْ يَكُونَ مَعَ اللّٰهِ فَقِيهًا فَلْيَكُنْ خَاشِعًا وَمَنْ اَرَادَ

ارادہ کیا کہ ہو اللہ کے نزدیک فقیہ چاہیے کہ عاجزی کرے اور جسنے ارادہ کیا

اَنْ تَكُوْنَ حَكِيْمًا فَلْيَكُنْ عَالِمًا وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَكُوْنَ سَالِمًا

کہ ہو حکیم چاہیے کہ عالم ہو اور جسنے ارادہ کیا کہ سلامت رہے

مِنَ النَّاسِ فَلَا يَذْكُرْ اَحَدًا اِلَّا بِخَيْرٍ وَالْعِبْرَةُ فِيْهِمَا

آدمیون سے سو یاد نکرے کسی کو مگر بھلائی سے اور عبرت بیچ ان دونون کے ہے

مِنْ اَيِّ شَيْءٍ خُلِقَتْ وَلِمَاذَا خُلِقَتْ وَمَنْ اَرَادَ الشَّرَفَ

کہ کس چیز سے پیدا کیا گیا ہین اور کسواسطے پیدا کیا گیا ہین اور جسنے ارادہ کیا بزرگی

فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَخْتَرِ الْاٰخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا وَمَنْ

دنیا اور آخرت مین چاہیے کہ اختیار کرے آخرت کو دنیا پر اور جسنے

اَرَادَ الْفِرْدَوْسَ وَالنَّعِيْمَ الَّذِيْ لَا يَفْنٰى لَا يُضَيِّعْ عُمْرَهٗ فِيْ

ارادہ کیا فردوس کا اور ان نعمتون کا کہ فنا نہون گی ضائع نکرے عمر اپنی

فَسَادِ الدُّنْيَا وَمَنْ اَرَادَ الْجَنَّةَ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ

فساد دنیا مین اور جسنے ارادہ کیا بہشت کا دنیا اور آخرت مین

فَلْعَلَيْهِ بِالسَّخَاوَةِ لِاَنَّ السَّخِيَّ قَرِيْبٌ اِلَى الْجَنَّةِ وَبَعِيْدٌ

سو لازم پکڑے سخاوت کو کہ سخی قریب ہے بہشت کے اور دور ہے

مِنَ النَّارِ وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَتَنَوَّرَ قَلْبُهٗ بِالنُّوْرِ التَّامِّ

دوزخ سے اور جسنے ارادہ کیا کہ روشن کیا جاوے دل اوسکا روشنی پوری

فَعَلَيْهِ بِالتَّفَكُّرِ وَالْاِعْتِبَارِ وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَكُوْنَ لَهٗ

سو لازم پکڑے فکر کرنا اور عبرت پکڑے اور جسنے ارادہ کیا کہ ہو اوسکا

بَدَنٌ صَابِرٌ وَلِسَانٌ ذَاكِرٌ وَقَلْبٌ خَاشِعٌ فَعَلَيْهِ

بدن صبر کرنے والا اور زبان ذکر کرنے والی اور دل عاجزی کرنیوالا لازم

بِكَثْرَةِ الْاِسْتِغْفَارِ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْمُسْلِمِيْنَ وَالْمُسْلِمَاتِ

بہت بخشش مانگنے واسطے مردوں اور عورتوں ایماندار کے مردوں اور عورتوں مسلمانکے

شجرہ

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد للہ الذی ہدانا لہذا وما کنا لنہتدی لولا ان ہدانا اللہ والصلوۃ والسلام علی سید الاولین والاخرین امام الانبیاء والمرسلین شفیع المذنبین احمد مجتبیٰ محمد مصطفیٰ وعلی الہ واصحابہ اہل الصفا والوفا واولیاء امتہ اما بعد فہذہ الشجرۃ العالیۃ الطبقاتیۃ المداریۃ

تذکرة المتقین

شجرہ

یا الٰہی خاص ذاتِ کبریا کیواسطے ۔ احمدِ مرسل شہِ ہر دوسرا کیواسطے
عقدۂ لاحل ہوں حل مشکل کشا کیواسطے

واسطے خواجہ حسن بصری کے مجھکو شاد رکھ ۔ از پئے خواجہ حبیب عجمی مجھے آباد رکھ
خواجہ بازید شاہِ اصفیا کیواسطے

از پئے خواجہ معین الدین کے غم دل سے دور ۔ واسطے طیفور شامی کے خداوندِ غفور
اور بدیع الدین قطب الاولیا کیواسطے

خواجہ طیفور کا صدقہ خداوندِ جہان ۔ واسطے خواجہ مبارک کے مجھے رکھ شادمان
خواجہ اسمٰعیل محبوبِ خدا کیواسطے

از برائے خواجہ داؤد ربِّ لم یزل ۔ اور نصیرن شاہ کے صدقہ مین دے حسن عمل
اور شاہِ چاند عارف باصفا کیواسطے

خواجہ بازید کے صدقہ سے اے ربِّ قدیر ۔ شاہ شیخ کے لیے محشر مین ہونا دستگیر
شاہ فتون رہنمائے پیشوا کیواسطے

حضرت نورِ محمد جو ترے مقبول ہین ۔ مین رہون صدقہ سے اُنکے تیری یارب امین
خواجہ عبداللہ مردِ باصفا کیواسطے

شاہ خیرن کے تصدق مین تو مجھپر رحم کر ۔ تا نہو محشر مین مجھکو آتشِ دوزخ کا ڈر
اور عباد اللہ شہِ اہلِ سخا کیواسطے

ہی بشارت ملتجی فیض محمد کے سبب ۔ ذاکر و شاغل مجھے اپنا بنا دے میرے رب
رکھنا تو اپنی ذاتِ کبریا کیواسطے

اعلان

کہان ہین وہ شائقین والاتمکین

اور کدھر ہین

ناظرین حالات اولیاء رب العالمین

اس کتاب نایاب کو جو عرصہ دراز اور مدت دیرباز کے
بعد نہایت سعی و کوشش سے تالیف ہوکر مطبع عزیزی مین طبع
ہوئی ہے چشم دل سے ملاحظہ کرین اپنی آنکھون کو نور اور قلب کو سرور بخشین
اور اس فقیر کی سالہا سال محنت شاقہ و صرف زر کثیر جو اس کتاب کے مضامین فراہم
کرنے مین ہوا اوسکی داد دین قیمت رسالہ ہذا فی جلد عمہ بلا محصول رکھی گئی ہے جن حضرات کو
خریداری اس نعمت عظمیٰ کی منظور ہو اس نحیف کو مطلع فرمائین انشاء اللہ تعالیٰ بہت جلد رسالہ
بذریعہ ویلو پی ایبل ارسال خدمت کیا جائیگا۔ حصہ دوم زیر طبع ہے اسمین مشائخان حال کا
مع اونکے پیران طریقت کے ذکر ہے اور شجرات ہر ایک کے علیحدہ علیحدہ مع مختصر حالات کے اور ذکر
و اذکار شغل و اشغال خاندان عالیہ مداریہ زاد اللہ شرفاً و تکریماً کے مندرج ہین اور اوراد
و ادعیات خاندانی مع اسناد لکھے گئے ہین یہ وہ چیزین ہین جو ابتک حرز جان کی
طرح اگلے لوگ عزیز رکھتے رہے اور کسیکو یادگیرے تفویض فرماتے رہے
چونکہ اسوقت شائع کرنا انکا محض بغرض فاہ عام سمجھا گیا لہٰذا یہ
پیشکش ناظرین ہے حضرات شائقین ملاحظہ فرمائین
اور اس نحیف کو دعای
خیر سے یاد کرین

ع بر کریمان کارہا دشوار نیست

المشتہر
خاکپای زمن فقیر محمد امیر حسن
منصوری ٹڈاکنی ننکینو
ضلع کا...